वऱ्हाडसमाचार.

THE BERAR SAMACHAR

VOL X VIII AKOLA MONDAY JULY 7 1884 NO 26

वर्ष १८ अकोला सोमवार तारीख ७ माहे जुलै सन १८८४ इ० अंक२६

वऱ्हाडसमाचाराची किंमत.

	रु०
वर्षाची आगाऊ	५
सहामाही ,,	३
साल अखेर	७
किरकोळ अंकास	०४
डांक हांशील.	
वर्षाचे आगाऊ	०१३
सहामाही	०८
साल अखेर	१०८

नवीन वर्गणीदार होऊं इच्छिणारे लोकांकडून आगाऊ वर्गणी यावी ह्मणजे पत्र सुरूं केलें जाईल.

नोटिसीबद्दल.

१० ओळींचे आंत	१
१० ओळींपुढें दर ओळीस	०१०६
तीच नोटिस दुसरे खेपेस	०१
इंग्लिश लिपींत दर ओळीस	०४
,, ,, दुसरे खेपेस	०३

FAITH AND HEALTH

The following well tried medicines are so efficacious that thousands of patients have been perfectly cured by them in a very short time.

SPECIFIC FOR DEBILITY. A week's use brings the semen to its natural condition, however vitiated it may be. It stops nocturnal emissions, thicknes the semen and increases the virile powers. In fact it is a true specific for all sorts of seminal diseases. Price Rs. 5 Postage As. 8.

A *RADICAL* CURE FOR GONORRHŒA. This powder cures gonorrhœa and gleet of all descriptions. It effects radical cure and there is no fear of relapse. *Price* Rs. 3 Postage As. 4.

CURE FOR IMPOTENCY. Whatever be the cause of impotency whether arising from the abuse or overuse of the genital organs this oil acts as a marvel and restores the natural power in a very short time. Its use causes no pain.

THE BLOOD PURIFIER

The best remedy yet discovered for curing all sorts of the diseases of skin such as ulcers itches, ringworm, whiteness of the skin, piles, syhlis. dulness of the body bitterness of the tongue, quacking of the body, dimness of sight, dryness and weekness occasioned by the use of opium or chandoos and weekness produced by gonorrhœa is ready for sale.

Direction for use are wrapped round the phials Price per bottle *Rs.* 8 packing and postage As. 12.

WONDERFUL PILLS FOR ALL BILIOUS AND ABDOMINAL COMPLAINTS.

Costiveness, pain, Tympanitis, side pain, Indigestion, loss of sleep, idleness acidity, looseness of bowels are removed entirely by the use of these pills. It is a most effectual remedy for *S*pleens and *B*ilious deseases of all sorts. small box *Rs.* 2 the large one costs Rs. 3. Postage As. 4.

Directions for use are wrapped round the boxes.

The medicine may be sent by value post.

G. H. Manager's Jawahir eksir Medical *H*all near Machbodri talab Benares Price list, post free.

नोटीस

गजी मर्द सखाराम राहणार खेलडे तालुके अकोट इसखालीं सही करणार याजकडून नोटीस देण्यांत येतें कीं तुझें व माझें लग्न होऊन सुमारें १५ वर्षें झालीं लग्नाच्यावेळीं मी तुझें आंगावर दागदागिने कापड चोपड व नगदी खर्च मिळून सुमारें ४०० रु० खर्च केले व त्या नंतर पुढें अकरावर्षें मजपाशीं तूं राहून संसार केला. व दोन मुलगेंही झाले व आज सुमारें चार वर्षें जाहलीं तूं बाळंतीण होऊन तब्येत बिघडली. ती चांगली करून दवापाणी घेण्या करितां आपले बापाच्या घरीं गेलीस. व त्या नंतर कांहीं दिवसांनीं मी तुला बोलावण्यास आलों त्यावेळीं तुझें बापाने असें सांगितलें कीं तब्येत नीट करण्याबद्दल वगैरे तुझें बायकोबद्दल रुपये २५ खर्च केले आहेत ते आणून द्यावें मग बायको पाठवून देतो. व त्याच वेळीं मजसी तुझें बापानें शिवीगाळ केली. याजकरितां पुढें कांहीं दिवसांनीं माझे बापास व भावास रुपये २५ तुझ्या बापानें खर्च केले ते देऊन बोलावण्यास पाठविलें त्यावेळीं रुपये घेऊन बायकोस पाठवून देणें तें न करितां उलट दंगा करून शिवीगाळ केली. पुढें माझा बाप व भाऊ परत आला व आज पावेतों कित्येक वेळां चार संभावित लोकांकडून तुझें बापास सांगितले परंतु बायकोस आज पावेतों पाठविलें नाहीं याज करितां नोटीसीनें कळवितो कीं नोटीस पावल्या पासून एक महिन्याचे आंत बायकोस पाठवून द्यावें नाहीं तर लग्नास जो खर्च ४०० रुपये झाला आहे त्याजबद्दल कोर्टांत दावा करून सर्व नुकसान भरून घेतलें जाईल कळावें तारीख २८ माहे जून सन १८८४ इसवी.

(सही)सखाराम वल्लद विठोबा कुणबी राहणार पायर्डी ता०अकोट.

वऱ्हाडसमाचार

मित्ती आषाढ शुद्ध १४ शके १८०६

आपल्या राज्यकर्त्यांचा शैलवास.

आपल्या देशचे अधिकारी मुख्यत्वें करून ज्यांचेहातीं राज्यसूत्रें आहेत ते आपले नेमिलेल्या राजधानीच्या शहरीं न राहतां वर्षांतून सुमारें आठ नऊ महिने आपल्या ताब्यांतल्या प्रदेशांतील थंडगार हवेच्या उंच गिरिशिखरावर केवळ स्वतःच्या चैनेकरितां जाऊन राहतात याबद्दलची वाटाघाट अलिकडेस फार चालली आहे; व या विषयींचा मुख्य कटाक्ष कलकत्याचे गव्हनर जनरल सिमला व डार्जीलिंग येथें व मद्रसचे गव्हनर उटकमंड येथें वर्षांतून आठ महिने घालवितात यावर आहे. ह्यांचा आपापल्या बरोबरच्या मोठ मोठ्या एस्टाब्लिशमेंटा सह त्याठिकाणीं जाण्या येण्याचा खर्च सरकारांतून ह्मणजे हिंदुस्थानचे उत्पन्नांतून त्यांचे मोठाल्या पगारा खेरीज त्यास मिळतो तो आपणांवर केवळ भार आहे. शिवाय हे अधिकारी शहरांतून व मैदानांतून अरण्यांत पर्वतांवर जाऊन राहिल्यामुळें ज्या लोकांचे हक्क जीवित्व व संपत्ती ह्यांचे संरक्षण करण्यास ते आपल्या अधिकाराच्या नात्यानें बांधले गेले आहेत त्यांचीं खरीस्थिति त्यांस कळत नाहीं व अशा लोकांमध्यें त्यांचा वास फार थोडा असल्यामुळें त्यांजविषयीं त्यांचे मनांत कळवळा ही उत्पन्न होत नाहीं. ह्यामुळें देशाविषयीं व लोकाविषयीं त्यांची माहिती केवळ कागदो पत्रीं असते.

ह्याप्रश्नाची वाटाघाट आतां सुरू झाली यावरून सध्याचेच अधिकारी याबद्दल जबाबदार आहेत असें नाहीं. असा क्रम पुष्कळ दिवसापासून आहे व अलिकडच्या सुधारलेल्या लोक स्थिती वरून ही गोष्ट लोकांच्या लक्ष्यांत पूर्वींच आली नसेल असेंही वाटत नाहीं. परंतु जें पुष्कळ दिवसांपासून धूमसत होतें त्याची ज्वाळा निघण्यास नुकतेंच एक कारण झालें.

मद्रासचे गव्हनर उटकमंड येथें वर्षांतून बरेच दिवस राहत असून त्यांच्या बरोबर कांहीं दुसरी अफिसेंही जात असत पण मद्रास येथील लष्करी व दुसरीं कांहीं आफिसें अक्षयीचीं कांहीं उटकमंड येथें व कांहीं बंगळूर येथें ठेवावीत असा गव्हरनर जनरल साहेबांचे मंजुरातीनें त्यांनीं ठराव केला तेव्हां तो मद्रासचे लोकांस व मुख्यत्वेंकरून व्यापारी लोकांस अहितकारक आहे असें वाटून त्यांनीं एक टोलेजंग सभा भरविली आणि लार्ड रिपन साहेबांस तार पाठविली कीं मद्रासच्या लोकांचें ह्मणणें ऐकून घेतल्या खेरीज हा ठराव अमलांत येऊं नये. या प्रमाणें अशा एका मागून एक सभा झाल्या व या विषयाची ऊहापोह पुष्कळ नेटिव व इंग्लिश पत्रांतून होऊन सर्व पत्रकर्त्यांचीं मतें या विषयास अनकूळ अशीं पडलीं आहेत. व आतां हें प्रकरण स्टेटसेक्रेटरी पावेतों जाऊन ठेपून त्यांनीं सन १८५८ सालीं हिंदुस्थानचें राज्य ईस्टइंडिया कंपनी कडून निघून इंग्लंडच्या राजाचे हातीं आलें तेव्हां पासून आज पावेतों दरसालच्या खर्चाच्या रकमेचा व जाण्या येण्याच्या तारिखेचा एक तक्ता करून पाठविण्या विषयीं हिंदुस्थान सरकारास लिहिलें आहे. ज्या अर्थीं स्टेटसेक्रेटरी यांनीं हें काम इतकें लवकर मनावर घेतलें आहे त्या अर्थीं याचा निकाल या देशास चांगला हितावह होईल अशी आशा आहे. नुसत्या व्हाइस रायाचा या बाबतींत आठपासून नऊ लक्षापावेतों खर्च होतो मग एकंदर हिंदुस्थानांतील सर्व अधिकाऱ्यांचा किती आंकडा निघेल न कळे.

हिंदुस्थान देश असा आहे कीं त्याचे प्रत्येक इलाख्यांत, प्रांतांत, भागांत व जिल्ह्यांत चांगल्या हवेचीं ठिकाणें आहेत. तेथें कामाचे निमित्तानें त्या त्या भागाचे अधिकारी तेथें योग्य काळपर्यंत राहिले असतां ती गोष्ट साहजिकच होणार पण केवळ हवेकरितांच अधिकारी लोक तेथें जाऊं लागले तर ते देशास अहितकारक कसे होणार नाहीं?

ह्या वादविवादाच्या संबंधानें एक गोष्ट फार लक्ष्यांत ठेवण्या जोगी आहे ती अशी कीं नेटिव व आंग्लोइंडियन पत्रकर्ते सर्व एक मताचे आहेत असें पूर्वीं क्वचितच घडलें असेल व पुढें ही घडून येण्याची आशा दुर्धर आहे. ज्याअर्थीं सर्व पत्रें एक मताची आहेत त्याअर्थीं या गोष्टीचा निकाल कदापि विपरीत होणार नाहीं. आमचे आंग्लोइंडियन बंधु जळांत राहून माशाशीं वैर न करितां हरएक सार्वजनिक कृत्याकरितां याचप्रमाणें आह्माबरोबर झटतील तर किती बरें होईल! कांहीं आंग्लोइंडियन पत्रांचीं मतें फार चांगलीं आहेत ह्मणून आह्मी तीं येथें घेतों. "इंग्लिशमन" पत्र कर्ता ह्मणतो कीं—"ल. [illegible] सली यांचे कारकीर्दीपासून गव्हमेंट हाऊस हें गव्हनर जनरलची राहण्याची जागा आहे पण तेथें वर्षांतून९ महिन्यावर थोडे नौकर लोक मात्र असतात आणि वरिष्ठ अधिकारी जनसमूहापासून दूर दुर्गम गिरिशिखरावर थोड्याशा सरकारीं नौकरांनिशीं राहतात व त्यामुळें त्यांस

लोक मताची कल्पना कांहींच करितां येत नाहीं." इंडियनडेलिन्यूज—"ज्यांच्या संरक्षणाखालीं एवढी मोठी प्रजा आहे असे राने आपल्या प्रजेपासून इतके दूर इतके पुष्कळ दिवस पावेतों रहातांना ह्या पृथ्वी वरील कोणत्याही देशांत आढळणार नाहींत. जे लोक मनुष्यांपासून असें दूर रहाणार त्यांचे हातून राज्य व्यवस्था कागदोपत्रींच व्हावयाची. लोकांविषयीं त्यांचे मनांत ममता ही उत्पन्न व्हावयाची नाहीं. लोकांच्या हिताची खटपट त्यांचे हातून न होतां ते केवळ अनुमानांतच निमग्न होतील. राज्यकर्ते प्रजेपासून दूर राहूं लागले ह्मणजे त्यांचे मनांत प्रजेविषयीं कळवळा अधिकच नाहींसा होतो व अधिकच परक्या प्रमाणें वागतात. त्यांच्या पगाराचे मानानें ते इंग्लंडास फसवीत असून त्यांचा इंग्लंडचेटायीं राजनिष्ठा भाव दिसून येतो. केवळ त्यांचे स्वार्थाकरितां विनाकारण कांहींएक सबब नसतां दरसाल ज्या मोठमोठ्या पैशाच्या रकमा खर्च होतात त्याही नेटिवांस फार अनिष्टकारक आहेत."

आमच्या वऱ्हाडांत ह्याबाबतींत गाऱ्हाणें करण्यास जागा नाहीं. रेव्हिन्यू कमिशनर व ज्यु॰ कमिशनर उन्हाळ्यांत एक महीनाभर गावलगडावर (चिखलदऱ्यास)जाऊन राहतात व त्याजबद्दल सरकारास विशेष खर्च पडत नाहीं. त्या उन्हाळ्या पैकीं एक महिनाभर तर ज्यु॰ कमिशनरची सुटीच असते. तरी हे अधिकारी वर राहतात तों पावेतों त्यांचे हाता खालील नोकरांस व पक्षकारांस बराच त्रास होतो.

वऱ्हाड पोलीस खात्याचा रिपोर्ट.

सन १८८३ सालचा पोलिस खात्याचा रिपोर्ट प्रसिद्ध झाला आहे त्यावरून कळतें कीं एकंदर गुन्ह्याचे मानानें हें साल पुर्वीं पेक्षां बरेंगेलें. मेजरलेन साहेब ह्मणतात कीं सन १८६५ सालापासून इतके थोडे गुन्हे कधींच झाले नाहींत. रिपोर्टांत मागील पांच सालांतील गुन्ह्याचे आंकडे दिले आहेत त्यावरून दिसतेंकीं सन १८७९ साला पेक्षां ह्या सालीं शेकडा २७ गुन्हे कमी झाले व सन १८८२ सालापेक्षां शेकडा १०॥ गुन्हे कमी झाले. हें गुन्ह्याचें कमी मान पुष्कळ अशीं लहानसहान गुन्ह्यांची संख्या कमी झाल्यामुळें आहे. गुन्हे करण्याचाच केवळ ज्यांचा धंदा आहे अथवा गुन्हा करणेंच ज्यांस प्रिय आहे असे लोक फार थोडे असतात व निकडीमुळें किंवा निरुपायामुळें ज्यांचे हातून गुन्हे घडतात असच लोक फार व यामुळें गुन्हे कमी ज्यास्त होणें मुख्यत्वें करून अशा लोकांच्याच बऱ्या वाईट वर्तनावर अवलंबून असतें. ह्मणून एकाद्या सालीं जशी धान्याची स्वस्तता अथवा महर्गता असेल व मजूरीची चढचड अथवा मंदाई असेल त्या प्रमाणें किरकोळ गुन्ह्यांचे संख्येंत फेरफार होणार आहे. मागील पांच सालां पासून गुन्ह्यांची संख्या एकसारखी कमी होत चालली आहे. व सन १८८२ पेक्षां ह्या सालांत एकंदर ६८४ गुन्हे कमी झाले ही गोष्ट खराखर संतोषाची आहे. पण मोठाल्या गुन्ह्यांचें मान वाढलें आहे ह्मणजे गुदस्त सालपेक्षा ह्या सालीं ३० गुन्हे ज्यास्त झाले ही गोष्ट तितकीच असंतोषाची आहे. खुनाची संख्या ह्या सालांत १८ होती ती जरी मागील साला पेक्षां सातानें कमी आहे तरी ती फारच आहे. तसेंच डाक्यांची संख्या साल गुदस्त ९ होती ती ह्या सालांत १६ झाली. ह्या १६ डाक्या पैकीं २ डाके मेळघाटांत तंट्या भिल्लाच्या टोळीनें घातले. ६ वणी जिल्ह्यांत एकाच वणजाऱ्याच्या टोळीनें व तसेंच वाशीम जिल्ह्यांत ३ डाके त्याच जातीच्या एका टोळीनें एकाच काळीं घातले आहेत. यावरून हा गुन्हा केवळ त्यांचे संख्येच्या मानानें जितका भयंकर दिसतो तितका भयंकर नाहीं. ह्या २ टोळ्यांचे दोनच गुन्हे मानिले व मेळ घाटांतील पोलीस वेगळें ह्मणून तेथील २ डाके ही हिशेबांत धरले नाहींत तर ह्या गुन्ह्यांत विशेष फरक पडला असें ह्मणता येणार नाहीं.

पोलिसाचें काम आमचे समजुती प्रमाणें दोन प्रकारचें आहे. एकतर गुन्हे न होऊं देणें व दुसरें ते घडल्यावर तपासांत आणून शाबीत करणें. गुन्ह्यांची संख्या एकंदरीनें गुदस्त सालपेक्षां बरीच कमी झाली यावरून पोलीसानें आपलें पहिलें कर्तव्य कर्म बरें केलें याबद्दल त्यांची जेवढी तारीफ करणें योग्य आहे तेवढी केली पाहिजे. आतां घडलेल्या गुन्ह्यांचे संबंधानें त्यांनीं आपलें काम कसें बजावलें हें आपण पाहूं.

गुन्ह्याच्या तपासाचे संबंधानें पोलीसांचें काम जसें असावें तसें नाहीं असें त्या खात्याचे वरिष्ठ अंमलदार मेजरलेन यांचेंच मत आहे असें नाहीं तर त्याबद्दल मे. कमिशनर साहेब व मे. रेसिडेंट साहेब यांनीं त्या रिपोर्टवरील आपल्या टिकेंतही याबद्दल असंतोष दर्शविला आहे. घडलेल्या गुन्ह्याच्या तपासाचें मान सन् १८८२ सालांत एकंदरीनें शेकडा ३९·३ होतें तेंच कमी ह्मणून मागील रिपोर्टांत ठरलें होतें पण ह्या रिपोर्टांचे सालांत तें त्या पेक्षांही किंचित् कमी झालें आहे. त्याच प्रमाणें अटकेंत ठेविलेल्या गुन्हेगारांच्या शाबितीचें मान गुदस्ता पेक्षां बरेंच कमी झालें आहे ह्मणजे सन् १८८२ मध्यें शेकडा ७१·५ मनुष्यांवर गुन्हे शाबीत झाले असतां सन् १८८३ मध्यें तें मान शेकडा ६९·४ झालें. गुन्ह्याच्या तपासाच्या बाबतींत उमरावती जिल्ह्याचें काम या सालीं फारच वाईट झालें. तेथें फक्त शेकडा ३१·५ गुन्हे तपासांत आले व शेकडा ५९·७ च लोक गुन्हेगार ठरले. गुन्ह्याच्या तपासाची सरासरी शेकडा ४० व गुन्हेगारांच्या शाबितीची सरासरी शेकडा ८० पेक्षां कमीं येऊं नये असें मे. इन्स्पेक्टर जनरल यांचें मत आहे.

मोठ्या गुन्ह्याच्या संबंधानें पोलीसांचें काम ह्या सालांत चांगलें झालें नाहीं. ह्या सालचे खुनी खटले १८ व मागील सालचे चौकशी करण्याचे राहिलेले ७ मिळून २५ खुनी खटल्या पैकीं ७ च खटल्यांची शाबिती ठरली. त्यापैकीं १ खटला मागील सालचा होता ह्मणून खुनीखटले एकंदरीत एकतृतीयांश च शाबीत झाले. १६ डाक्यांपैकीं ४च डाके शाबीत झाले. वणी जिल्ह्यांतील वर सांगितलेले ६ डाके तसेच गैर शाबितींत राहिले. मेळघाटांत तंट्याभिल्लानें डाके घातले त्यांचे तपासाकरितां वऱ्हाडांतलि पोलीस लोक गेले होते पण त्यांना त्या कामांत यश आलें नाहीं. उमरावती जिल्ह्यांत ८खून झाले त्यांपैकीं १ च शाबीत झाला. १३चोरीच्या खटल्यापैकीं २१ व २७६ घरफोडी पैकीं शेकडा ७९घरफोड्या शाबितींत आल्या नाहींत. चोरीच्या मालाच्या तपासाच्या बाबतींत ही पोलीसांचें काम ह्या सालांत चांगलें झालें नाहीं. कारण मागील सालीं शेकडा २९.१ किंमतीचा माल चोरी पैकीं हस्तगत झाला असून ह्या सालांत शेकडा २१.१ किंमतीचाच माल सांपडला. इलिचपूर जिल्ह्यांत चोरीस गेलेल्या मालपैकीं फक्त शेकडा १५ चाच हातीं लागला. बुलठाणे जिल्ह्यांत ही गुदस्त सालीं शेकडा ४०.४ किंमतीचा मालपरत मिळाला असून ह्या सालांत शेकडा १९.१ चाच माल हातीं लागला. सर्व जिल्ह्यांत अकोला व वाशीम या दोन जिल्ह्यांचें काम चांगलें आहे. बुलठाणा जिल्ह्याचें साधारण बरें आहे.इलिचपूर जिल्ह्याचें कामांत ह्या सालामध्यें कांहीं सुधारणा झाली आहे. व उमरावती व वणी जिल्ह्याचें काम सर्व जिल्ह्यांत वाईट आहे.

खेडेगावांत पोलीसचा बंदोबस्त ठेवण्यास जागले असतात त्यांची नेमणूक पाटलाचे संमतीनें होत नसल्यामुळें भलतेच लोक नेमले जातात व वास्तविक जें त्यांचें काम तें त्याजकडून घेतले जात नाहीं हें मे. इन्स्पेक्टर जनरल यांचे नजरेस आल्यावरून त्यांनीं या बाबतींत चांगला बंदोबस्त केला. व त्यांचेच रिपोर्टावरून मे. रेसिडंट साहेबांचें गेल्या जानेवारींत एक सरक्युलर झालें त्या प्रमाणें जागले लोकांची नेमणूक पाटील लोकांचे हातीं दिली आहे व दुसरें असें ठरलें आहे कीं त्यांचे जें वास्तवीक काम तेंच त्यांचे हातून घ्यावें व एका खेड्याहून दुसऱ्या खेड्यास त्यांस बदलूंनये. शिवाय चांगल्या चालीचे लोक नेमण्याची जबाबदारी पाटलांवर आहे. जागले लोकांचे हातून त्यांचे नेमलेले कामाव्यतिरिक्त काम घेतल्याची जीं उदाहरणें मे.लेन यांनीं स्वतःचे माहिती वरून दिलीं आहेत त्याखेरीज आमचे नजरेस येथें येतें तें असें कीं येथील म्युनिसिपालिटी मध्यें बरीच शिपायाची किरकोळ कामें जागल्यांचे हातून घेतात व तेही सर्व येथवेच असतात असें नाहीं तर खेड्यावरील ही असतात. मे रेसिडेंट साहेबांचें ज्यानेवारीतील सरक्युलर येथें अमलांत आलेलें दिसलें नाहीं मग खेड्यावर काय स्थिती असेल ती असो.

वऱ्हाडांत बलूची, बोहरी, मिने,वणजारी, गोपाळ,मांगगारूडी वगैरे लोकांच्या टोळ्या निजाम सरकारच्या राज्यांत जाण्याच्या निमित्तानें बहुधा येतात. व ह्याप्रांतात गुन्हे करून तिकडेच आश्रयास जाऊन राहतात. ह्या टोळ्या विषयीं आकोला वाशीम व बुलठाणें या जिल्ह्यांतील पोलीसांनीं चांगली खबरदारी ठेवल्याचें रिपोर्टांत लिहिलें आहे. वणी जिल्ह्यांतील ६ डाके व वाशीम जिल्ह्यातील ३ डाके वणजारी लोकांनींच घातले.

मे इन्स्पेक्टर जनरल यांनीं सर्वच पोलीस सुपरिंटेंडेन्ट यांची कामा संबंधी तारीफ केली आहे. त्यांत मेजर गंथार्प यांची फारच तारीफ केली आहे. कांहीं इन्स्पेक्टरांची शिफारस झाली आहे त्यांत आकोल्या पैकीं मेसर्स स्याव्हियेल, रामजी शालीग्राम व नरसय्या यांची शीफारस झाली आहे. मेजरलेन यांनीं पोलीस फोर्सचा फार चांगल्या रितीनें बंदोबस्त ठेवल्या बद्दल रेसिडंट साहेबांनीं त्यांचे कामा विषयीं फार संतोष प्रदर्शित केला आहे.

The Berar Samachar

MONDAY JULY 7 1884

APPOINTMENTS IN THE BERAR COMMISSION

The pride of Great Britain consists in its free and independent Press, which is asserted by Statesmen of all ages, to have contributed in no small measure to make the land of Britons what it is at present.

Though this cannot be said to be the case in India, owing to various causes, still our Rulers have not since of late turned altogether a deaf ear to our legitimate complaints, and have, we must frankly admit, adopted measures, so for as circumstances could permit to reduce, though not to an appreciable degree, the catalogue of grievances under various heads.

There cannot be but one opinion as to the ultimate result of an agitation, maintained within reasonable limits and kept up vigorously till it attracts the attention of the responsible head of the Governmnet and some redress granted.

As exponents of Public opinion it devolves upon us to lay bare certain facts, which may not be agreeable to some people' but which nevertheless are stern facts.

In one of the recent issues of our local contemporary the "Vaidarbha" we noticed injustice done to a tried, and distinguished officer of the Berar Educational Department, in not raising him to the Post of Educational Inspector, and probably it will be urged that the place has not become permanently vacant,but when we remember the distinct assertion made by the late Director to the local Government that he does not intend to come back to Berar, this plea altogether falls to the ground

We regret to add to this grievance a few more which caused a wide-spread dissatisfaction among the lower subordinates in the Revenue and Judicial branches.

In discussing the propriety of some of the recent appointments, we must premise by asserting unreservedly that the local Government treated the circular a dead letter which makes it obligatory on every person who holds or may hereafter hold an appointment above the grade of Deputy clerk of Court to pass the local examination and his failure in this examination will be considered a sufficient reason for sending him off Khamked the furthest limit of Berar.

We query whether the recent appointmnts were made with due regard to this wholesomo rule.— We regrat to have to answer it in the negative for the following reasons.

Take the appointment of Mr. Deo Rao Jaikrishna who is now a full blown Extra Assistant Commissioner. This gentleman as soon as he had the good fortune of receiving Mr. Jones in the Akot Taluk of which place he was a Tahasildar drawing Rs 150, to his great surprise and to the equally great disappointment of many of his seniors had "the Aladin's wonderful lamp," presented itself to him, with a piece of paper which reflected the following words "you will get Rs. 250. Good luck. God bless you."

We do not forget the fact that Mr. DeoRao is an excellent Revenue officer, but is he the only one in the province? Well, then. What next. He at once gets an Extra Assistant's place, probably the crowning point of his ambition; and this time he received further blessings from his creator, in that the authorities, treated the circular referred to, as a mere matter of form.

We have the authority of Col. Bell for saying that he turned out a very good amount of work during the time he officiated as Extra Assistant.- What is the [illegible] of the work? All petty suits, we believe, for till he passes the Higher standard Examination he cannot try suits above the value of Rs200 or 300, and is he able with his ignorance of English language, and therefore his utter inability to note the changes in the various laws reported in the Law Reports, to pass the Examination? And is it reasonable to expect a man whose grey hair defies all Rimmell's invention of dyes, to convert it into black, to pass an examination when perhaps it is time for him to retire, and bathe thrice a day in the sacred river of Ganges, and offer up prayers to Him, who has been extremely partial to him? Alas! Wonders never cease in this world.

Is it not a fact, that Mr. H. B. Fowler was asked to resign his appointment because he did not pass the Examination? And if so, why should a man who has not passed the Examination, and whose chances of passing the same, are as remote as the tale of Mr. Unwin the talented authoress of "Night-side of nature" and is Col. Bell, likely to read Mr. Deo Rao's judgments, without a murmur, when he is never satisfied without a ruling on knotty points?

A still grosser injustice is done to the old Tahasildars and some of the Clerks of Courts all of whom have passed the Higher standard Examination and one of them with credit and that is Mr. K[illegible]shnaji Hari, the Clerk of the Deputy Commissioner's Court here, by the appointment of the Clerk of the 1st Assistant Resident's court at Hyderabad. What special claims or extraordinary talents this officer possesses is not clearly known. Judging from the nature of the work in the court of the First Assistant Resident, he could hardly be said to know any thing of Revenue work. He has been so long indirectly connected with Berar Commission, if we may say so that he never even thought of appearing for the Lower standard Examination and still be is elevated to the Post of second class Tahasildar!! Is it doing justice to men who have served in the Department creditably and all of whom have passed their prescribed Test? What has become of the promise made to Mr. Hari Ramchader Robinkhedkar the first Berari B.A. who often officiated Tahasildar in various places and who appeared for the local examination while a teacher in the high School, and topped the list of successful candidates "with credit," that the first vacancy will be given to him? and how are the claims of Mr. Shapurji Nazar of the Deputy commissioner's Court here, who very often officiated in the Tahasildar's grade, to be disposed of? We can show many instances similar to those mentioned above, but we deem it unnecessary to go more minutely into this painful subject, and sincerely wish the Resident will be pleased to institute a searching enquiry into the claims of all passed candidates already in the service, and remove this libel on Educated men, if it is not a libel on Education itself.

EPITOME OF NEWS.

It is reported that 12,000 Arabs have captured Debbah, and that the garrison and inhabitants of the town, to the number of 3,000. have been massacred.

M. Ferry informed the Ministry that the attack on the French troops near Langson had not been disavowed by the China Government' but that the Tsung-li-Yamen (Foreign Office) admits having ordered the retention of the town, contending that the evacuation had been postponed until the execution of a definitive treaty.

It has been decided that the medal for the Soudan campaign shall be given only to those officers and men who have not received the Egyptian medal. Those who were on active service in 1882 also merely receive a clasp bearing the word "Suakim".

The original sanctioned estimate of 46 lakhs for the construction of the Umritsur—Pathankote Railway has been exceeded by 21 lakhs, and a revised estimate for extra expenditure has been sent to the Secretary of State for sanction. As the line has been completed before the period agreed upon, the local Government has sanctioned the payment of a bonus of Rs. 50,000 to Messrs. Kirby and Melaram, the contractors.

The Resident—S[illegible] Oliver St. John who left Hyderabad a few days ago, with the Minister for Gulbarga, returned on the 2nd instant. Rumour has it that the trip to Gulbarga was for the purpose of choosing a site for a new cantonment for the Hydrabad Contingent in lieu of the prodosed one at Raichore.

The Meingoon Prince, who went to Colombo in the Tibre as a third-class passenger, did not leave that vessel there, but was brought back, and landed at Pondi cherry.

The theory advanced by Mr. Blandford, of the Meteorological Department, that the copiousness of the monsoon rains is largely dependent upon the nature and extent of the Himalayan snow[illegible] seems to be undergoing pro[illegible] at present. All accounts ag[illegible] the winter in the Himal[illegible] year has been more than [illegible]ly severe, and that the sn[illegible] continued to a much later date than is usually the case. According to Mr. Blandford's theory this indicates a scanty monsoon rainfall; and so far his conclusions have been borne out by facts.

वऱ्हाड.

हवामान—या आठवडयांत पर्जन्य म्हणण्या सारखा झाला नाहीं पण आकाशांत नेहमी ढग असतात यावरून लवकरच चांगला पाऊस पडेल अशी उमेद आहे. पेरणीचीं कामें जारीनें चाललीं आहेत.

कर्नल बेल जुडिशिअल कमिशनर साहेब हे येथील सेशन मोकद्दमे आटोपून तारीख ४ रोजीं उमरावतीस गेले [illegible] तेथून मेळघाटांतील कांहीं सेशन खटल्[illegible] चौकशी करितां चिखलदऱ्यास जाणार [illegible]सें कळतें.

अकोट येथील फर्स्ट क्लास तहशिलदारीची जागा रिकामी झाल्यामुळें रा. रा. अंबादास संतो यांस फर्स्ट क्लास तहसिलदार केलें. व रा. रा. नारायण पांडुरंग फर्स्ट असि॰ रेसिडेंटचे शिरस्तेदार यांस खामगांवीं २०० रुपयांवर नेमून तेथील तहशीलदार मि. सफदर अली यांची आकोटास बदली केली.

रा. रा नारायण पांडुरंग यांस सेकंड क्लास माजिस्ट्रेटचे व १००रु. पर्यंत दिवाणी-खटले चालविण्याचे अधिकार मिळाले.

हिवरखेड, बारशी टांकळी, खामगांव.व वाडेगांव येथील खुनी मुकदम्यांचा गेल्या आठवड्यांत निकाल झाला. हिवरखेडच्या अपराध्यांस काळेपाण्याची, व बारशी टांकळीच्या व खामगांवच्या मोकदम्यांतील अरोपींस फाशीची शिक्षा झाल्याचें कळतें. वाडेगांवच्या मोकदम्यांत पुरावा बरोबर नसल्यामुळें तो खटला मे. पोलीस सुपरिनटेन्डेन्ट साहेब यांनीं काढून घेतला.

येथें गुरुवारीं एक पांच सहा वर्षांचा मुलगा विटांनीं भरलेल्या गाडीवर बसला असतां पुढच्या बाजूला झोंक जाऊन खालीं पडला, व त्याच्या अंगावरून ती गाडी गेल्या मुळें तो तत्काल चेंगरून मरण पावला.

येथें 'पूर्णचंद्रोदय सांगलीकर' नाटककार आले आहेत. त्यांनीं शनवारीं प्रमिला स्वयंवर बभ्रुवान आख्यान हे दोन खेळ केले. हे दोन्ही प्रयोग एकंदरीनें बरे झाले, व प्रमिलेच्या कचेरींतील भाषणें चांगलीं अस्खलीत झाली ही मंडळी लोकाश्रयास पात्र होतील असें आम्हीं इच्छितों.

GREAT INDIAN PENINSULA RAIL WAY.

NOTICE.

TRAIN SERVICE OVER THE KHAMGAON STATE RAILWAY.

On and after Monday next, the 7th instant, until further notice, one mixed Train only will run daily over the Khamgaon state Railway as under:—

Khamgaon Departure 8-45 A. M.
Jalamb Departure 10-15 A. M.
Jalamb Arrival 9-30 A. M.
Khamgaon Arrival 11-0. A. M.

E. W. KEILY.
ACTING GENERAL TRAFFIC MANAGER
BOMBAY the third of July 1884.

नोटीस

बनाम गोविंदा वल्लद बाळाजी जात कुणबी अडनांव पारड राहणार मौजे बनोड हल्ली राहणार मोरथडी परगणें न्यजूरन तह सीली संवछर जील्हे छींदेवाड यांस

खाली सही करणार सीती मर्द गोवींदा जात कुणबीन राहणार मोजे बनोड प्रगणें वरूड तालुके मोरसी जील्हे उमरावती इजकडुन ह्या नोटीसीचे द्वारें कळविले जातेकीं तू माझ्या लग्नाचा नवरा असून ऋतु प्राप्त झाल्यास सुमारें ६ वर्षे झाल्या दिवसा पासून मजला एक दिवसही आपलेघरी नेऊन नांदवीलें नाहीं त्या दिवसा पासुन मी आपले आई बापाचे घरी राहून मी सावकाराचे कर्ज काढून उदर निर्वाह करीत आहे आपण मजला अन्नवस्त्रा बद्दल कांहीं सोय न करून ठेविता इकडे तिकडे विना कारण फीरतां यावरून मजला असें दिसून येतें कीं तुमचे आंगी पुरुषत्व बिलकुल नाहीं याज करिता हें नोटीस पावल्या पासुन पंधरा दिवसाचे आंत दरमाहा ४ च्यार रूपया प्रमाणें सदरहु मुदतीत मी कर्ज काढून निर्वाह केला याची एकूण अन्न वस्त्रा सूध्दा २८८ रूपये अक्षरी दोनशे अठ्यासी मोजून देऊन माझी पावती आणि घ्यावी पुढें माझा निर्वाहाची सोयकरून मजला नांदवावे मी नांदण्यास राजी आहे असें ही असून जर तुह्मी मजला नांदविणार नाहींस तर सदरहु मुदत संपताच दुसरा गंधर्वाने नवरा करून सदरहु रकमेवर दीवाणी कोर्टांत रिती प्रमाणें दावा करून खर्चा सुद्धां रूपये भरून घेतलें जातील मग तुमचा नवरे पणाचा बिलकुल हक्क राहणार नाहीं नोटीस लिहिली सही ता०१ माहे जुलई सन १८८४ इसवी दस्तूर आंबादास मल्हार मोहरील राहणार कजबे वरूड

सही सिति मर्द गोविंदा जात
कुणबीन नीशाणी बांगडी असें.

वर्तमानसार.

अलिशान रेसिडेंट सर आलिव्हर सेंट जान साहेब व दिवाण साहेब हे उभयतां गलबुर्ग्यास गेले होते ते गेल्या बुधवारीं हैदराबादेस परत आले.

स्त्री जातीवर आपल्या देशांत विलक्षण जुलूम लहानपणीं लग्न करण्याच्या चाली मुळें होत आहे. अलीकडच्या खानेसुमारीवरून असें समजतें कीं एकूणीस वर्षांच्या आंतील सहा लक्ष मुली विधवा झालेल्या असून त्यांस सर्व आयुष्य वैधव्यदशेंत घालवावें लागणार आहे. सर्जन जनरल बालफोर यांणीं एका सभेंत खानेसुमारीवरून असें सांगितलें कीं लहानपणीं लग्नें करण्याच्या चालीमुळें या देशांत मोठा अनर्थ होतो. ते ह्मणाले कीं २४,००० मुलगे व ७८,००० मुली विधूर व विधवा झालेल्या अशीं ९ वर्षाच्या आंतील वयाचीं आहेत. दहापासून चवदा पर्यंत ७५,००० मुलगे व २०,७००० मुली आणि पंधरापासून एकुणीस पर्यंत १,३१,००० मुलगे व ३,८२,००० मुली लग्नें होऊन बायका व नवरे मेलेले अशीं अल्पवयी मनुष्यें आहेत. याजवरून आमच्या देशांत बालविवाहाचा प्रचार व विधवा विवाहाचा प्रतिबंध या चालींनीं अतोनात अनर्थ होत आहे. सहा लक्ष लग्नांच्या खर्चाचा पैसा तर व्यर्थ गेलाच. तसाच ज्या मुलांच्या बायका मेल्या तितक्यांचीं बहुतकरून लग्नें पुनः होणार तेव्हां त्यांस नवीन खर्च लागणार. आतां ज्या सहा लक्ष मुली उघड्या पडल्या त्यांच्या जन्मभर हालअपेष्टांचें यथार्थ वर्णन करण्यास कोण समर्थ आहे? शिवाय या मुलींचा वांकडा पाय पडण्यास पुरुषच कारण होऊन व्यभिचार, गर्भपात, बालहत्यादि भयंकर पापें व अनर्थ यांची तर कल्पनाच करवत नाहीं. सारांश इतर नुकसानाचा वगैरे विचार ठेविला असतां स्त्रीजातीवर जो आमच्या देशांत जुलूम आहे तो अपारिमित आहे. परमेश्वरास त्यांची कींव केव्हां येईल ती येवो.

मि. सीमोर की यांणीं हिंदुस्थानच्या नागवणी विषयीं जे नाईनटींथ सेंचुरी नामक मासिक पुस्तकांत मजकूर लिहिलेले आहेत त्यांचें भाषांतर रशियन भाषेंतील नामांकित नोवो व्रेमिया नांवाच्या वर्तमान पत्रांत छापिलें आहे. याचा हेतु काय असेल कोण जाणे.

बाबू सुरेंद्रनाथ बानर्जी यांणीं उभारलेल्या न्याशनल फंडास लाहोर येथें सात हजार रु० जमले असें समजतें.

सायामचे राजे हल्लीं अमेरिकेंत वाशिंगटन येथें आहेत व ते अमेरिकन लोकांच्या नानाप्रकारच्या कारखान्यांची माहिती मिळवीत आहेत. शिवाय दारू वगैरे मादक पदार्थ सायाममध्यें येऊं देण्याच्या बाबतींत तहनामा करण्याचीं बोलणीं चालणीं करीत आहेत.

पंजाबच्या युनिवर्सिटीच्या परीक्षेंत९२८ पैकीं ९१२माट्रिक्युलेशन ;२६पैकीं ९ बी. ए.; ५पैकीं ३एम. ए. असे उमेदवार पास झालें असें समजतें.

मुक्तिफौजेचे मुख्य जनरल बुथ यांणीं विलायतेंत एक मोठी चमत्कारिक सभा भरविली होती. तेथें त्यांणीं पांचशें मुळचे अट्टल दारूबाज लोक चांगले झालेले असे जमविले होते. त्या सभेची मौज पाहण्याकरितां लोकांची अतोनात गर्दी झाली होती. सुमारें पांच हजार लोक दरवाजा जवळून घालवून द्यावे लागले. त्या पांचशांपैकीं कितीएकांनीं आपल्या पूर्वींच्या व सुधारणे-हकीकती सांगितल्या. शेवटीं जनरल बूथ यांच्या मडमेनें थोडी दारू पिणें देखील अनीती आहे अशा विषयीं भाषण केलें त्याज मुळें मंडळी अगदीं थक्क होऊन गेली. या उद्योगास द्रव्य पाहिजे ह्मणून जनरल यांणीं गोष्ट पुढें आणिली त्याजवरून पैशाची रकम बरीच मोठी जमा झाली. सु० प०

बाबू प्रतापचंद्र राय हे बंगाली गृहस्थ महाभारताचा इंग्रजी भाषेंत तर्जुमा करून तो छापून प्रसिद्ध करणार असून त्याकरतां बंगाल सरकारानें त्यांस५,०००रुपये देण्याचें योजलें असून ती रक्कम दरसाल१,००० याप्रमाणें देणार आहे. महाभारत हा फार मोठा प्रसिद्ध ग्रंथ असल्यामुळें त्याच्या प्रसिद्धीस ही मदत फारच थोडी असल्यामुळें इतर इलाखेसरकारांनीही अशीच मदत करणें अवश्य आहे असें ह्मणतात व तें रास्त आहे.

दोन वर्षांपूर्वी ब्रह्मीसरकार व हिंदुस्थान सरकार यांच्यांत बेबनाव झाला असून तेव्हां पासून हिंदुस्थानसरकारानें ब्रह्मराजाचें नांव टाकलें व आसपासच्या राजांनींही त्याच्याशीं संबंध ठेवूं नये असें करून त्यास अगदीं एकलकोंडें करून टाकलें व त्याची तशीच स्थिति असती, तर ती त्यास फार त्रासदायकही झाली असती, पण अलीकडे त्याणें फ्रेंचदरबारांत वळण बांधून फ्रान्साशीं जो तह केला त्यावरून त्या राजाची ती अडचण दूर होऊन फ्रान्स हा त्याचा आतां दोस्त व हितचिंतक झाला असल्यामुळें हिंदुस्थानसरकारानें ब्रह्मीराजाविषयीं सावध होणें आतां जरूर झालें आहे सबब आतां उशीर न लागतां हिंदुस्थानसरकारानें त्यास आपला करून टाकावा असें कित्येक इंग्रजपत्रें ह्मणूं लागलीं आहेत.

एशियाटिक सोसैटीची बीहार येथें एक शाखा स्थापन करण्याचा विचार चालूं झाला आहे. ही शाखा तेथें स्थापन करून विद्यावृद्धी करण्याचा इरादा असून त्या करतां १,२५,००० रुपये भांडवल जमविण्याचा बेत आहे. अ० द०

बारिस्टर लोकांनीं कोणत्या कज्यांत किती फी घ्यावी याजबद्दल कलकत्ता हायकोर्टानें नुकतेच नियम केले आहेत. पण दक्षिणांत वचपा काढतील तो?

रुशियानें जिंकिलेल्या सर्व प्रदेशांतील मुसलमानांला सैन्यांत मोठमोठे अधिकार दिले. इंग्रजांनीं हा धडा ध्यानांत धरण्या जोगा नाहीं काय?

जर्मनींतून पटकीचा शोध करावयास आलेल्या वैद्य मंडळांतील प्रमुख डा० कोच यांस ५० ।६० हजार रुपये त्या सरकारांतून इनाम मिळाले.

जर्मनीचे मोठे कारस्थानी बिरबल बिस्मार्क यांनीं वार्धक्यामुळें आपल्या चाकरीचा राजीनामा दिला.

न्यूयार्क येथें हल्लीं एक बाजार उघडण्यांत आला आहे त्याच्या इमारतीस ७॥ लक्ष रुपये खर्च झाला असून मुख्य भाग २०० फुट लांब १४० फुट रुंद व ६० फुट उंच आहे.

मिसरप्रकर्णीं कान्फरन्साविषयीं फ्रेंच व इंग्लिश सरकारांचा मतभेद होता तो मिटला. याविषयीं मि० ग्लाडस्टन यांनीं पार्लमेन्टांत असें सांगितलें कीं, या कान्फरन्सची पहिली सभा येत्या शनवारीं (लंडन येथें) होईल, तेव्हां मिसरच्या जमाखर्चाविषयीं विचार केला जाईल; जो ठराव होईल तो तुह्मांस दाखवूं, तो तुह्मीं नापसंत केला तर प्रधान मंडळी राजीनामे देईल. काय होतें पहावें.

लंडन क्षेत्रास गेलेला एक नेटीव ह्मणतो कीं, तेथें एकेक व्यापारी असे जंगी आहेत कीं, कोणाकोणाकडे पांच पांच हजार नुस्ते नोकर आहेत.

बर्फाचें ढेंकूळ— 'न्यूफांउल्यांड' नामक आगबोटीच्या एका कप्तानानें सेंटजान येथें येऊन लागल्यावर सांगितलें कीं, 'न्यूफांउंडलंडच्या किनाऱ्यावर एक बर्फाचें ढेंकूळ दृष्टीस पडलें. त्याची लांबी तीन मैल व उंची सुमारें ७८ फूट होती.

युरोप खंडांत दिवसें दिवस कांचेची इतकी सुधारणा होत चालली आहे कीं, तिचे दोर काढून पाहिजेतशीं वस्त्रें विणण्याचा सपाटा चालला आहे?

बुचारेस्ट येथें नाटकगृहाचे आढें कोसळून १५० असामी खालीं दडपले गेले. वा. ह.

कोल्हापूर प्रकरण शेवटलें—गेले गुरुवारी ज्ञानप्रकाशचे कर्ते मी. वामन गोविंद रानडे हे दोन वर्षांची कारागृहवासाची सजा भोगून मुक्त झाले, त्यांस मान देण्याकरितां डोंगरीचे तुरुंगा जवळ लोक पुष्कळ जमले होते. त्याच दिवशीं सायंकाळीं ठाकुरद्वारी मि. रानडे व नाना भिडे (टाण्याचे तुरुंगांत टेविले होते त्यांचीही मुक्तता त्याच दिवशीं होऊन त्यास मुद्दाम मुंबईस आणलें होतें दी० बं०

पुणें जिल्ह्यांतील कालव्याच्या कामाकरितां सरकारानें४०लाख रुपयांची मंजूरी दिली असून मुळच्या कालव्यास पहिल्यानें हात घालणार आहेत. येणेंकरून या जिल्ह्यांतील हजारों बिघे जमिनी लागवडीस येऊन शेतीची सुधारणा होईल अशी आशा आहे. पंजाबइलाख्यांतील दिवाणी खात्याची नवीन सुधारणा केली त्या संबंधानें सरकारचा ठराव प्रसिद्ध झाला आहे; त्यावरून नवे न व्यवस्थेनें दरसाल२३४४७६ रुपये जास्त खर्च लागेल असें होतें. यापैकीं तहशीलदार व मुनसफ यांचा पूर्वी कबूल केलेला७४४०० रु. खर्च वजा जाता बाकी१६१०७६रु.-खरोखर जास्त खर्च होणार यापैकी १३६४७६ रु. काव्हेनंटेड सिव्हिलसार्व्हिसकडे व बाकीचे रु. अनकाव्हेन्यटेड सिव्हिलसर्व्हिसकडे जातील

मिठावरची जकात वजा करून बाकीहिंदुस्थानांतील सर्व प्रकारच्या समुद्रावरच्या व जमिनविरच्या जकातीचें सालमजकूरचें दोन महीन्यांचें नक्त उत्पन्न २०६४००० रुपयेझाले. इतक्याच काळांत गुदस्तसालीं २५,८८००० रु. उत्पन्न झाले होते.

सर आकलंड काल्व्हिन यांणीं नुकतेंच मिठाचा कायदा सुधारण्याचे बिल कौन्सिलापुढें आणलें. त्याचप्रमाणें आनरेबल मि. बार्क्ले यांस पंजाब इलाख्यांतील कोर्टांचा कायदा सुधारण्याचें बिल कौन्सिलापुढें आणण्यास परवनगी मिळाली. ने० ओ०

पंकवृष्टी—चोवीसपरगणा जिल्ह्यांतील जयनगर येथें गेल्या दहाव्या तारखेस सकाळीं फारच अद्भुत चमत्कार पहाण्यांत आला. तो असा कीं, त्या दिवशीं सकाळीं तेथें सपाटून चिखलाचा पाऊस पडला! पाऊस थांबल्यावर फारच विचित्र देखावा दृष्टीस पडला. झाडांचीं पानें सुंदर टवटवीत दिसावयाचीं, तीं सगळी चिखलानें लडबडलेली दिसत होती. तसेंच सुंदर हिरवीं चार मैदानें, व पावसाचे शितोडे बसण्या जोगीं उघड्या हवेवर ज्याचीं चिरगुटें होतीं तींही सर्व पंकमय होऊन गेलीं!!!

खजिन्याची शिलक—सरकारी खाजेन्यांत व प्रेसिडेन्सीबांकींमध्यें गेल्या मे महिन्याच्या शेवटीं ११ कोटी ५३लक्ष रुपये शिलक होते. गेल्या वर्षी याच वेळेस १२ कोटी ८९ लक्ष रुपये शिलक होते.

बंगलोर—देवी व सन्निपात यांचा बंगलोर येथें कडाका उडाला आहे, या योगानें येथील बरीच युरोपियन मंडळीं खपूनगेली. रिसाल्यामध्यें मुख्यत्वें करून देवीचा बराच शिरकाव झाला आहे. लष्करी खात्यांतील मंडळी अगदीं घाबरून गेली आहेत. देवी बळजोरीनें टोंचण्याविषयींची खटपट घाटत आहे. इं० प्र०

मद्रासरकार मद्रासशहरापासून फार दूर अंतरावर थंड हवेच्या डोंगरांवर जाऊन राहतें हें चांगलें नाहीं अशाबद्दल विचार करण्याकरतां मद्रासच्या लोकांची एक बडी सभा शेरीफमार्फत भरण्याचें ठरलें आहे. या कामाकरतां सभा भरणें ती ह्मणजे सरकाराविरुद्ध आहे हें उघड असल्यामुळें तशी सभा शेरीफ मार्फत होणें ह्मणजे मोठें चमत्कारिक आहेच, पण त्या कामांत तेथील शेरीफाचाही उपाय नाहींसा झाला असावा असें दिसतें, कारण तुह्मी अशी सभा भरवा असें मद्रासच्या१७००लोकांनीं आपल्या सहीनें शेरीफास कळविलें आहे असें सांगतात!

कुचबिहाराचे महाराज सिमल्यास आले असून त्यांस १३ तोफांची सलामी देण्याची असतां चुकून ११ चीच देण्यांत आली!

चिनीफौजेनें तहाविरुद्ध वर्तन केल्याबद्दल फ्रेंचसरकार चीनसरकारापाशीं जबाब मागत असून फ्रेंच सरकारानें आपल्या फौजेस पेकिनवर चाल करून जाण्याचा हुकूम केला आहे.

बरबर शत्रूंच्या हस्तगत झाल्याची बातमी सरकारमार्फत खरी ठरली.

काकर पठाण लोकांवर फौजेची एक टोळी रवाना करण्यास हिंदुस्थानसरकाराची मंजुरी झाली.

हिंदुस्थानसरकारचे, परराज्यसंबंधी सेक्रेटरी, हिशेबीसेक्रेटरी व दुसरे दोन सेक्रेटरी याचे पगार हल्लींसारखे नाहींत ते यापुढें दर एकाचा पगार ४,००० रुपये प्रमाणें सरकारानें ठरविला आहे!

☞ हें पत्र आकोला येथें कै० वा० खंडेराव बाळाजी यांचे "वऱ्हाड समाचार" छापखान्यांत नारायण खंडेराव फडके यांनीं छापून प्रसिद्ध केलें.

वऱ्हाडसमाचार.

THE BERAR SAMACHAR

VOL XVIII AKOLA MONDAY JULY 14 1884 NO 27

वर्ष १८ अकोला सोमवार तारीख १४ माहे जुलै सन १८८४ इ० अंक२७

वऱ्हाडसमाचाराची किंमत.

	रु०
वर्षाची आगाऊ	६
सहामाही ,,	३
साल अखेर	७
किरकोळ अंकास	०४
डांक हांशील.	
वर्षाचे आगाऊ	०१३
सहामाही	०८
साल अखेर	१०८

नवीन वर्गणीदार होऊं इच्छिणारे लोकां कडून आगाऊ वर्गणी पाशी ह्मणजे पत्र सुरू केलें जाईल.

ेटिसीबद्दल.

१० ओळी . आंत	१
१० ओळींपुढें दर ओळीस	०१०६
तीच नोटिस दुसरे खेपेस	०१
इंग्लिश लिपींत ीस	०४
,, ,, दुसरे खेपेस	०३

FAITH AND HEALTH

The following well tried medicines are so efficacious that thousands of patients have been perfectly cured by them in a very short time.

SPECIFIC FOR DEBILITY.

A week's use brings the semen to its natural condition, however vitiated it may be. It stops nocturnal emissions, thicknes the semen and increases the virile powers. In fact it is a true specific for all sorts of seminal diseases. Price Rs. 5 Post age As. 8.

A *RADICAL* CURE FOR *GONORRHŒA*. This powder cures gonorrhœa and gleet of all descriptions. It effects radical cure and there is no fear of relapse. *Price* Rs. 3 Postage As. 4.

CURE FOR IMPOTENCY

Whatever be the cause of impotency whether arising from the abuse or overuse of the genital organs this oil acts as a marvel and restores the natural power in a very short time. Its use causes no pain.

THE BLOOD PURIFIER

The best remedy yet discovered for curing all sorts of the diseases of skin such as ulcers itches, ringworm, whiteness of the skin, piles, syblis. dulness of the body bitterness of the tongue, quacking of the body, dimness of sight, dryness and weekness occasioned by the use of opium or chandoos and weekness produced by gonorrhœa is ready for sale.

Direction for use are wrapped round the phials Price per bottle *Rs.* 8 packing and postage As. 12.

WONDERFUL PILLS FOR ALL BILIOUS AND ABDOMINAL COMPLAINTS.

Costiveness, pain, Tympanitis, side pain, Indigestion, loss of sleep, idleness acidity, looseness of bowtls are removed entirely by the use of these pills. It is a most effectual remedy for *S*pleens and *B*ilious deseases of all sorts. small box *Rs.* 2 the large one costs Rs. 3. Postage As. 4.

Directions for use are wrapped round the boxes.

The medicine may be sent by value post.

G. H. Manager's Jawahir eksir Medical *H*all near Machbodri alab Benares Price list, post free.

GREAT INDIAN PENINSULA RAIL WAY.

NOTICE.

TRAIN SERVICE OVER THE KHAMGAON STATE RAILWAY.

On and after Monday next the 7th instant, until further notice, one mixed Train only will run daily over the Khamgaon state Railway as under :—

Khamgaon Departure 8-45 *A.* M
Jalamb Departure 10 - 15 *A.* M.
Jalamb *A*rrival 9 - 30 *A.* M.
Khamgaon *A*rrival 11 - 0. *A.* M

E. W. KEILY
ACTING GENERAL TRAFFIC MANAGER
BOMBAY the third of July 1884.

वऱ्हाडसमाचार

मित्ती आषाढ वद्य ६ शके १८०६

हैदराबादची राज्य व्यवस्था.

कलकत्याच्या इंडियन डेलीन्यूज या नांवाच्या इंग्रजी पत्रांत हैदराबादच्या सांप्रत राज्य कारभाराच्या अव्यवस्ये संबंधी एक निबंध नुकताच प्रसिद्ध झाला आहे. त्यांत तो पत्र कर्ता ह्मणतोकीं 'हैदराबादची जशी हल्लीची स्थिति आहे तशी पूर्वीं कधीच नव्हती; तेथें राज्य व्यवस्था नसून केवळ कारस्थानें भरलीं आहेत; सर्व शहरामध्यें एकच गोंधळ होऊन गेला आहे; हरएक कामांत खासगी दावा दिसून येतो; आधिकार प्राप्तहोणें हें केवळ खासगी शत्रुत्वाचा सूड उगविण्याचे साधन आहे असें लोकांचें मत झालें आहे; व अशा ह्यास्थिती बद्दल व्हाइसराय जबाबदार आहेत व ही गोष्ट सरकारास मोठी लज्यास्पद असून निंद्य आहे;' हा दूरदर्शी व चांगला माहितगार पत्र कर्ता लार्डरिपन साहेबांस असें बजाऊन सांगतो कीं 'जर त्यांनी ही घोटाळा नाहींसा करण्याची तजवीज लवकर न केली तर या पासून रक्तस्राव होतील. व हल्लींची राज्य व्यवस्था कायम आहे तोंपावेतों शहरांत कदापि स्वस्थता होणार नाहीं.' त्याचे समजुती प्रमाणें 'एक कलहाचें नवीनच मुळ उपस्थित झालें आहे व तें हें कीं निजाम सरकारच्या दोन सावत्र बहिणींचे लग्न नबाब सालरजंग व त्यांचे बंधु यांजशीं व्हावयाचें आहे.' त्याचें ह्मणणें कीं 'ह्या संबंधाच्या योगानें लोकांचीं मनें खवळून त्यांचे मध्यें दुफळ्या माजतील एवढेंच नाहीं तर निजाम सरकारच्या जनान खान्यांतील स्त्रिया ही या विवाहास प्रतिकुल आहेत व त्या ह्याबाबतीत रेसिडेंट साहेबास अर्ज ही करणार आहेत कारण निजाम सरकारचें घराणें सुनी पंथाचें असून दिवाणाचे शियापंथाचे आहे व हा पंथाचे लोकांत विवाह होण्यास प्रति बंध आहेत. ही गोष्ट त्यास इतकी भयंकर वाटली कीं त्यानें व्हाइसराय साहेबास असा उपदेश केला आहेकीं 'त्यांनीं हे विवाह एकदम राहित करावेत नाहीतर त्या पासून शहरांत दंगे सुरू होतील, या पुढें तो ह्मणतो कीं 'व्हाइसराय यांनीं हैदराबादेहून परत जातांना कन्सलटेटिव्हकौन्सिल(अभिप्राय देण्याकरितां सभा) ह्मणून जी एक सभा स्थापित केली आहे तिची काय अवस्था झाली आहे? त्याचें ह्मणणें कीं ती नियम करण्याकरितां एकदां मात्र भरली होती व त्या पुढें ती ऐकण्यांत आली नाहीं; त्या सभेंतील एका मुख्य मेंबराचा पगार तिच्या संमतीशिवाय बंद झाला यांत त्या सभेची कांहींच प्रतिष्टा राहिली नाहीं; व ह्मणूनच तींतील सभासदांनीं आपला बोज राखण्याकरितां आपल्या कामाचे एकदम राजीनामे दिले पाहिजेत; याप्रमाणें निजामसरकार व दिवाण यांच्या अव्यवस्थेचा प्रकार सांगूनतो पत्रकर्ता ह्मणतो कीं त्या राज्यांतील सरदारांनीं राज्यकारभारांतून आपलें अंग काढिलें आहे व हिंदुलोकांशीं ही स्नेहभाव कमी झाला आहे निजामसरकारांनीं गादीवर बसल्यावर जो जाहिरनामा फिरविला त्यांत जीं आश्वासनें दिलीं होतीं त्यांजकडेस अगदीं दुर्लक्ष होत आहे; व्हाइसराय यांना हैदराबादची खरी स्थिति कळली नाहीं, त्या संस्थानच्या राजाकरितां व लोकांकरितां जें त्यांनीं केलें पाहिजे होतें तें करावयास ते चुकले; चांगली निःपक्षपाताची राज्यव्यवस्था करण्याची संधी त्यांस सांपडली असून ती त्यांनीं गमाविली व दोन लहान मुलांचे हातीं त्यांनीं राज्यकारभार दिला.' शेवटीं संस्थान हितासाठीं तो दयाळू पत्रकर्ता असें सुचवितो कीं हिंदुस्थानसरकारांनीं आतां सर्व राज्यकारभार रेसिडेंटाकडेस द्यावा व कांहीं दिवसपावेतों दिवाणानें त्यांचे हाताखालीं काम करावें.'

ही जी हैदराबाद संस्थानची स्थिति ह्या पत्रकर्त्यानें वर्णन केली आहे ती आधारभूत नसून हें केवळ त्याचे मनाचेच तरंग आहेत. निजामसरकाराविरुद्ध लेख मागें ही या पत्रांत आले होते व तेव्हां ही आह्मी खरी माहिती देऊन त्यांचे निरसन केलें होतें. आतां त्या पत्रकर्त्यांनीं लार्ड रिपन यांचे व्यवस्थेस दोष दिला आहे त्याविषयीं विचार करूं. निजामसरकार वयांत आल्यावर त्यांस त्यांनीं गादीवर बसविले ही गोष्ट न्याय्यच केली. आतां नबाब सालरजंगा खेरीज त्यांस दुसरा कोणी दिवाणगिरीचे कामीं नेमितां आला असता कीं काय हे पाहूं. जर व्हाइसराय यांनीं त्या जागीं एकाद्या जुन्या चालीच्या गृहस्थाची नेमणूक केली असती तर सरसालरजंग यांनीं योजून ठेवलेले राज्य व्यवस्थे संबंधी फेरफार त्याचे हातून अमलांत आले नसते. हैदराबाद सारख्या संस्थानांत परकीय ठिकाणच्या मनुष्याची तर अगदींच गति कुंठित झाली असती. नबाब सालरजंग यांचे नेमणुकी विषयीं खुद खुरशिदजहा यांनीं मे. रेसिडेंट साहेबांस लिहिलें होतें कीं चालत आलेल्या रुढी प्रमाणें बापाचे मागें मुलालाच प्रधानकीची जागा मिळण्याचा हक्क आहे. बशीरउद्दवला व इकबालउद्दवला यांनींही रेसिडेंटास ह्याचे हक्काविषयीं लिहिलें होतें. यावरून लार्डरिपन यांनीं जो मार्ग स्वीकारला तो अगदीं रास्त होता. रेसिडंटाकडेस राज्याचा अधिकार दिला असतां तर या पेक्षां फारच घोटाळा झाला असता. राज्य कारभार दुपक्षी असला ह्मणजे काय परिणाम होतात हे इतिहासावरून सर्वांस अवगतच आहे ह्मणून विशेष सांगावयास नको.

आतां नबाब सालरजंग यांचे राज्य व्यवस्थेसंबंधी जी ह्या पत्रकर्त्यानें हाकाहाक केली आहे ती निराधार आहे असें दिसते. सध्या कोणत्याही खात्यांत काम शिल्लक नाहीं इतकेंच नाहीं तर पेशकारांचे वेळचींही सांचलेली कामें त्यांनीं निकालास लाविलीं. पूर्वीच्या दिवाणानें योजिलेल्या सुधारणा एक एक अमलांत येत चालल्या आहेत. पैशाच्या बाबतींत काटकसर चालू आहे. जिल्हानिहाय कामाची देखरेख व्हावी ह्मणून दिवाण दौऱ्यावर निघतात व त्यांनीं तीन

जिल्ह्यांची कामें स्वतः पाहिलीं. रयतेची स्थिती स्वतः पाहून तिचे गाऱ्हाणें ऐकल्यानें तिची दाद चांगली लागत आहे. ह्या संस्थानच्या राज्य व्यवस्थे संबंधी खुद्द रेसिडेंट साहेब यांनींही म्हटलें आहे कीं मी हैदराबादेस येण्या पूर्वीं माझा या ठिकाणाबद्दलचा ग्रह फार वाईट होता पण आतां मला असें दिसतें कीं हें संस्थान त्या संबंधानें दुसऱ्या कोणत्या ही संस्थानाचें मागें नाहीं. सर आलीव्हरसेंट जान प्रमाणें दुसऱ्या कित्येक अधिकाऱ्यांचीं मतें ह्या संस्थानाविषयीं झाली असतील व त्यास कारण असेंच कुतर्काचे लेख असतील. पण सर आलिव्हर यांची जशी आतां खात्री झाली आहे तशी त्यांची ही होईल.

निजाम सरकारच्या बहिणीच्या लग्नाच्या संबंधानें जो त्या पत्रकर्त्यानें बाऊ करून दाखविला आहे ते ही इतर गोष्टी प्रमाणेंच पोकळ आहे. सुनी आणि शिया या दोन पंथांतील लोकां मध्यें हिंदुस्थानांतील प्रत्येक शहरांत व मुख्य वेंकरून हैदराबादेस लग्में होतात. निजाम सरकारच्या पूर्वजां पैकी एकाच्या दोन कन्या शिया घराण्यांत दिल्या होत्या. मागील एका निझामानें ही आपली कन्या त्या घराण्यांत दिली होती. शिवाय सध्याचे विवाहा बद्दल निजाम सरकारच्या. गुरूंनीं ही आपलें मत अनुकूल दिलें आहे. यावरून हैदराबादच्या लोकांस याबद्दल दंगा करण्यास अगर रक्तस्राव करण्यास कांहीं कारण नाहीं व त्या पत्रकर्त्यानें जी भीति दाखविली आहे ती केवळ त्याच्या कल्पनेचीच आहे असें सिद्ध होतें.

कन्सल्टेटिव्ह कौन्सिलच्या मुख्य मेंबराचा पगार बंद केल्याबद्दल जो मजकूर लिहिला आहे तो पेशकारा संबंधी आहे. त्याची हकीकत खालीं लिहिल्या प्रमाणें आहे. सुमारे ६।७ वर्षां पूर्वीं पेशकारानें आपल्या साहुकारांस २ रोखे करून दिले होते व त्यांत त्यांनीं आपल्या पगारांतून हप्त्या हप्त्यानें कर्जाची फेड करण्याचें लिहून दिलें होतें पण ते साहुकार त्या रोख्यावर दिवाणाची जामीनकी असल्या वाचून ते रोखे कबूल करीनात ह्मणून सरसालरजंग यांनीं आपली सही करून दिली होती. पेशकारा कडे राज्यकारभार आला तेव्हां शेवटीं शेवटीं त्यांनीं हे हप्ते देण्याचें बंद केलें होतें. व पुढें नवाब सालरजंग काम पाहूंलागले तेव्हां साहुकारांनीं त्यांजकडे गाऱ्हाणें केलें. तेव्हां त्यांनीं माझी दिवाणाच्या जामीनकी वरून त्यांस पेशकाराचे पगारांतून हप्ते दिले. हें पेशकारास पसंत पडलेनाहीं कारण त्यांचे ह्मणणें पडलें कीं आह्मी साहुकाराचा खाजगी रीतीनें निकाल केला आहे. या वरून नवाब सालरजंग यांनी माझी दिवाणाची जामीनकी काढून टाकण्या विषयीं सांगितलें परंतु तसें नझाल्यामुळें त्यांस हप्ते द्यावे लागले शिवाय पेशकारास जी पूर्वी बढती मिळाली होती तिचा पैसा खजिन्यांतून घेणें राहिला आहे तो पैसाही वादांतच आहे ह्मणून त्यांनीं पूर्वी खजीन्यांतून उचललेला पैसा त्यांचे पगारांतून वजा होत आहे. ही हकीकत रेसिडंट साहेबास मान्य झाली आहे व आतां हें प्रकरण हिंदुस्थान सरकाराकडेस गेलें असेल.

The Berar Samachar

MONDAY JULY, 14, 1884.

VACCINATION.

Our local contemporary the Vaidarbha advocates the undesirability of making vaccination compulsory in Berar under certain bye laws which are at present under the consideration of the various Municipalities. From experiences in other parts of the country coupled with the reports which have reached us from time to time of the obstinacy of the people to subject themselves to vaccination in this province we cannot help congratulating our civic bodies in their endeavours to put an effectual check upon a disease the contagious nature of which is simply alarming. This disease in particular when it once finds a place in a thickly populated locality plays an amount of havoc which is simply indescribable.

The obstacle thrown in the way of vaccination is unfortunately mixed up with certain religious ideas &it will be almost impossible to get the bigoted portion of our community to understand and much less to appreciate the wholesome effects of timely vaccination. The progress which vaccination has made in our country is chiefly confined to intelligent and educated families, and if the lower orders of men have freely resorted to it which is not the case there would be no necessity of making vaccination compulsory under a legislative enactment. From the reports which have reached us in the beginning of the year and which would be fresh in the minds of our readers this epidemic appears to have taken worst form in the presidency town of *Madras* where within two months the mortality rose to such a fearful height that the Government of Madras was forced to amend the Municipal bill to make vaccination compulsory when they saw the unwillingness of the people to resort to it freely.

The Surgeon General of the Government of Madras in addressing the Government on the subject of vaccination said" Small-pox is a disease which the natives do not ordinarily seek medical aid for. The mortality is chiefly confined to the young and unvaccinated. The real remedy for these periodical outbursts of disease is general and systematic vaccination of the population and until we get legal authority for this procedure the town will always be liable to such epidemics. The vaccine staff of the Municipality is working, I believe, to the best of its ability but while the people have the option of decling the vaccinators' services the public health is in danger."

In another place the some learned doctor says "For some years past the vaccine arrangements of the town have been under the direct control of the Municipality and I *think* that there can be but little doubt that under the voluntary system and with no special inducement for the people to come forward to have their children vaccinated, the work has deteriorated in quantity and quality".

May we ask whether the experience of our municipalities has been anything but different from that stated in the above quotation. We cannot believe that it will be since they appear to be bent upon removing the evils of voluntary vaccination.

Let not our commissioners take a dose of quinine whenever they are laid up with fever as it will only affect individual case and not the public, but let them by all means devise means to enforce compulsary vaccination. Unfortunately we believe our Sanitary Commissioner has disallowed the use of quinine in all the dispensaries as Indian Pharmacopœia has revealed Indian drugs equally efficacious in checking fever and therefore there is no necessity for compelling people by legislative measures to take quinine and if an equally efficacious remedy can be found to check the epidemic without resorting to vaccination we can not for one moment believe that the commissioners will ever find it their duty to force anything upon the people.

The history of vaccination amongst the Hindus is of a very anterior date and how it was originally adopted and practised can not fail to interest the student as well as the antiquarian. We shall therefore reproduce a summary of this history in our next issue.

THE CIVIL AND CRIMINAL ADMINISTRATION OF BERAR

The annual reports of col *Bell* the head of the Judicial administration in this province are highly interesting especialy so as the report for the last year as it shows the close supervision which col *Bell* exercised over the departments under his immediate control. This report like all its predecessors is very frank and outspoken.

In the criminal portion of the report "the prominent feature" the Resident says" is the decrease of crime and the greater correctness with which it has been reported."

The *Resident* in his review of of this portion of the report says "No mention has been made of sentence of solitary confinement. Sir Oliver St. Jhon trusts that this punishment, so desirable in some cases, is not lost sight of by magistrates, and that such sentences may be shown when the next yearly report is submitted."

The absence of this severe punishment is highly satisfactory and we do not agree with the *Resident* in his apparent desire to enforce this even if they are "desirable in some cases".

While it is highly gratifying to find the Judicial commissioner discovering errors in nearly 400 cases during his inspection it does not speak well of the Magistrates from whose courts these errors were discovered and in spite of this it is *pleasing* to find col Bell entertained "so favourable an impression of the procedure employed by Magistrates in their trials of criminal cases."

Under the head of civil justice there has also been a marked decrease in litigation; the *Resident* remarks that "this was chiefly due to an unfortunate epidemic of cholera which necessitated the temporary closing of several civil courts."

The average value of the suits is about *Rs.* 112-12-9 which is much to be regretted as it is "some what in exces of the average of the previous year, and nearly double that of suits in the *Punjaub* and central Provinces."

At the close of the year there were 2696 cases pending and these cases are said to have been delayed for want of a Judge with sufficient powers to try them.

We have over and over printed out in these columns the inconveniences arising from the pausity of officers and we *trust* that the hopes entertained by the Resident for making better arrangements during the current year will be fully realized and that any further serious obstruction in the civil administration of justice will *be* prevented.

In para 5 of the Resident's review he says "regarding the agency for disposal of suits, it appears that 4507 per cent. of suits were disposed of by Extra Assistant Commissioners, 24-2 percent by Tahsildars, and only 24-5 percent, by *Assistant* Commissioners, as compared with a percentage of 34 7 for the previous year.

Too many cases appear to fall to the lot of Tahsildars, as in some of their courts, viz, Mangrul, *Pusad*, Darva, upwards of 600 cases were disposed of; the Officiating Resident cannot but think that such heavy civil duties must intertree with the efficient discharge of their primary revenue work.

So long as this state of affairs continue and so long as the criminal and civil works are entrusted to individual it is idle to expect any one improvement in the present state of affairs.

In para 6 of the Resident's review he entertains a hopeful view of the usefulness of the *Attachees* but we cannot reconcile this with the remarks of col *Bell* in the end of his civil report when he says "Mr Suraj Narayan failed to pass his examination by the Lower Standard, and is thus not so useful as a judicial officer as he might be. This officer joined the commission in March 1881. Mr Ehsan-ul-Hakk, who joined the commission in *March* 1882, has not yet even appeared for examination:

We will take this opportunity of again urging upon the authorities the necessity of putting a stop to any further appointments to this "close service" by young gentlemen whose only claims lay in their descent while the claims of educated men lay in their ascent and who if appointed to these places would *be* so many ornaments to the *British* public service in India.

We notice with much pleasure that Mr Jones who has long been connected with this province continues to maintain his position as an excellent superintendent thoroughly efficient in every respect.

Of Mr Murray the 2nd clerk col Bell also bears testimony to his efficiency and his regrets at he not having had promotion "which he thoroughly deserves" but we take leave to remind col Bell that though promotion in his own office is blocked still why were not the claims of so deserving a subordinate taken into consideration when the headclerkship of Basim became vacant.

We regret to observe the remarks of col Bell against his own clerk of court *Mr Bhaskarrao.* We sincerely hope to hear better accounts of him in the next report Mr Balaji Rajaram though he has not bee[n] long in the Judicial commissi[oners] office appear's to have mastered the details of his department so well as to merit the high commendation bestowed on him by so strict an officer as col Bell.

We regret to have to present such a cursory review of the report owing to want of space. We shall at some future time go more minutely into some of the important subjects contained in the report.

Correspondence.

Chikalda
12th July 1884

To

THE EDITOR OF BERAR SAMACHAR.

DEAR SIR

You cannot have failed to observe that under the self-assumed and self-sufficient title of "fearless exponents of public opinions' the Vaidarbha, while yet too young and inexperienced for such works, has taken to write anything and everything in its columns. In the full swing of its self conceitedness it incorrectly appers to believe that under the directions of its learned but inexperienced writer it can do full justice to any subject that it would take up. But alas! The fate of an unskillful swimmer may not await the Vaidarbha.

In its issue of the 5th instant. it publishes an article headed "compulsory vaccination" in which the chief point strongly dwelt upon is the indesirability of making vaccination compulsary. The article abounds with mischievous statements and silly and curious arguments which are open minute criticism. The writer says "we must state that we stand second to none in our appreciation of the beneficial effects of vaccination" May it be asked what the writer means by "we"? Does he mean by the term himself and a few other philosophers like him? As a Journalist he cannot mean this. He must mean the people of Berar because the question is for the public in general But is the writer a fit person to speak the opinions of the people of berar? No. His personal knowledge of the people and their opinions is strictly limited, or to put it in plain terms he has no personal knowledge of the people of Berar and he does not know their opinions on this subject. The high sounding titled books also, it is certain, must have failed to furnish him with the requisite information, because in the days of Macaulay, Steele, Addison, Burke and such other authors, vaccination cannot have been known in I[n]dia, much less in Berar. Then wh[at do]es the writer mean by the term "[w]e"? Nothing Absosutely nothing. He cannot mean by it to say that the people of Berar "stand second to none in their appreciation of the beneficial effects of vaccination. What opinion the people of Berar entertain regard in g vaccination, the writer has yet to learn. He will therefore do well to abstain from making statements which have no meaning in them. Let it be granted for the sake of argument that the people of Berar do" appreciate the benefits of vaccination." This means that they have acquired full confidence in its preventive power after experience. Yet the writer of the article who professes to represent the Berar public struggles to find out a course for himself. He cannot decide as to whether he should enlist himself a friend or an enemy of vaccination.

His statements are a combination of positives end negatives. In one place he says that vaccination "is admittedly a most powerful and efficacious preventive against a terrible scourge" In another he appears to doubt his own experience by referring to the theories of the Ante—vaccination Socity of America, and says "This dispute between the friends and enemies of vaccination is a matter for the doctor." Further on he says "that the action of this powerful preventive, if not certain, is not very far removed from it." Yet immediately after he adds "to say otherwise would be to belie the evidence of our owe senses." This is wonderfully vague writing. It shows that the writer has both faith and no faith in vaccination.

Let it be known to the writer that the compulsory measure must have been proposed when 'gentle means' and 'persuations' failed. Vaccination, whether under compulsion or option, must yield its natural beneficial effects. It cannot therefore be understood what the writer of the Vaidarbha means in stating "it does good to no one" and "it does not fulfil its purpose." The writer admits that "vaccination is a good thing, but the ignorant and the stupid do not understand it. They do not also yield to 'gentle means' and 'persuations.' What would the writer propose in such instances? Children are ignorant and stupid. They do not understand what cold and heat would tell upon their constitution, and expose themselves to them. They do not understand the good of quinine and will not take it because it is bitter. 'Gentle means, and persuations, of person who has their care fail. Would he not be justified he would resort to compulsion? if I think under these circumstances the municipalities also will be perfectly justified in making vaccination compulsory.

It remains to be told that the compulsory measure has been proposed only for the people who live within Municipal limits and oppose vaccination and not for the rural population.

It might further be stated for the information of the writer that the post of "district vaccinator of Akola' is of his own creation. The vaccination department has no such official.

The drawing of bills upon the municipality for the feeding of cows, was in itself a sufficient representation of the advisability of using pure animal lmyph. His statement that "the Sanitary Commissioner should neglect the means of making vaccination innocuous &c" is mean and mischievous. He does not know what the Sanitary Commissioner has done, has been doing, and wishes to do to make vaccination perfect in Berar.

Yours faithfully
Truth

वऱ्हाड.

हवामान—पेरण्या झाल्या व पाऊस नाहीं यामुळें सर्व लोक फार दिलगीर होते पण ईश्वरकृपेनें या आठवड्यांत चांगलाच पाऊस पडला व मोठी बहार झाली. रोगराई ह्मणण्या सारखी नाहीं.

अलिशान रेसिडेंट मि.जे.जी. कारडेरी साहेब हे येत्या पंधराव्या तारखेला रजेवरून परत येतील आणि आफिशिएटींग रेसिडेंट सर आलिव्हर सेंट जान साहेब हे आपल्या पूर्वीच्या जागीं काश्मिरास जातील, वाटेनें ते सिमल्यास गव्हनर जनरल साहेबांची मुलाखत घेऊन जाणार असल्याचें ऐकतों.

बडनेऱ्याचे पोलिस इनस्पेक्टर रा. रा. वामनराव रामकृष्ण यांस अकोल्यास, त्यांचे जागीं उमरावतीचे पोलिस इनस्पेक्टर यांस व उमरावतीस मि. स्याण्डियल यांस अशा नेमणुका झाल्याचें कळतें.

मि. नबाब मुनीर उल मुल्क हैदराबादचे रेव्हिन्यु मिनिस्टर हे लवकरच मद्रास म्हैसूर कडे रेव्हिन्यु काम कसें चालतें हें पाहण्या करितां जाणार आहेत, व त्यांचे बरोबर सरकार रेव्हिन्यू सेक्रटरी साहेब जाणार आहेत असें ऐकतों.

मुलूखमगानी हैदराबादच्या सर्व खजिन्यांतील एकंदर क्याश बालन्स तारीख ११ मे सन १८८४ अखेर करन्सी नोटी आणि सोनें,चांदी व तांबे यांचें नाणें, मिळून ५१,२७६ रुपयांची आहे.

पावसाळा संपल्यावर आकोला व वाशीम या दोन ठिकाणीं होणाऱ्या रेल्वेची सर्वे सुरू होईल, आणि इंगोली, वाशिम व अकोला येथलि व्यापार या लाइनीनें वाढून फार फायदेशिर होईल अशी बातमी मुंबई-ग्याझेटवरून कळते.

'काव्यार्थप्रकाश' या नांवाचें मासिक पुस्तक चालू महिन्यापासून निघूं लागलें आहे. यांत रघुवंश व किरात यावर मराठी भावार्थसह टीका येत असते. प्रत्येक श्लोकाचा भावार्थ इंग्रजींत दिला असतां तर पुस्तककर्त्याचा हेतु चांगला साध्य झाला असता. सोयीसोयीनें पुस्तककर्ते ही व्यवस्था करितील असें आह्मी इच्छितों. पुस्तकाची वार्षिक वर्गणी टपाल हंशिलासह रुपये ३॥ आहे. हें पुस्तक संस्कृत भाषेचा अभ्यास करणाऱ्यांस आणि विशेषतः हायस्कूलच्या व कालेजच्या मंडळीस फार उपयोगी आहे.

'अडगांवकर' आपलें पत्र पोंचलें. फार उशीरां आलें सबब त्याचा विचार पुढील अंकीं होईल.

मे. निजामुद्दीन साहेब आसि. कामिशनर रजेवरून परत आले व आतां त्यांची नेमणुक कोणीकडे होते तें पहावें.

गेल्या वर्षी वऱ्हाडच्या वकिलींच्या परीक्षेंत पसार झालेले गृहस्थ रा. रा. यशवंत वामन दिगे हे या आठवड्यांत येथें आले आहेत व यांचा विचार अकोल्यास अथवा इलिचपुरास वकिली करण्याचा आहे.

वाशीम. ता.९-७-८४.

ह्या आठवड्यांत पाऊस दोन तीनवेळ चांगला पडला,शेतकरी लोक आनंदांत आहेत. गावांत रोगराई कांहीं नाहीं.

येथील रा०रा०गोपाळ रघुनाथ वकील यांस ता० ३० रोजीं देवाज्ञा झाली हे गृहस्थ संभावित असून जुन्या चालीचे होते व दानधर्मा कडेस यांचें विशेष लक्ष असे.

येथें नवीन आलेले तहशिलदार यांची काम करण्याची शैली चांगली असून लोकप्रिय आहेत. गरीब गरीब लोकांस बिलकूल त्रास नाहीं.

मे.डे.क.सा.अ.क.सा. यांच्या स्वाऱ्या येथे आहेत

गावांत मुनसिपाल कमेटीची सफाई बरी आहे. कमेटीकडील लोक आपआपलें काम लक्ष देऊन करीत असतात

वर्तमानसार.

सन १८८६ सालीं येथें होणाऱ्या जंगी प्रदर्शनाची तयारी झाली. सव्वा सात लाख रुपये शेट्ये, भाट्ये, वाणी, पारशी आणि साहेब यांजकडूनच जमले. अडीच लाख सरकार देणार. भावनगरच्या ठाकूर साहेबां चा अर्धा लाख आहेच.

मुंबई कुत्र्यांवर कर—येथें कुत्रीं फार झालीं असून बरींच पिसाळलीं आहेत ह्मणून कुत्र्यांवर लैसेन्सटाक्स बसवावा ह्मणजे आपोआप त्यांची संख्या कमी होईल; असें एका पत्रानें सुचविलें आहे.

एशियाटिक सोसैटीची बहार येथें एक शाखा स्थापन करण्याचा विचार चालूं झाला आहे. ही शाखा तेथें स्थापन करून विद्यावृद्धि करण्याचा इरादा असून त्या करतां १,२९,००० रुपये भांडवल जमविण्याचा बेत आहे. असें असेल तर बरें

मध्यप्रांतांतिल शाळांकडील डिस्ट्रिक्ट इंस्पेक्टरांचे पगार १०० पासून २०० रुपया पर्यंत करण्यास हिंदुस्थान सरकारानें मंजुरी दिली.

लिमरीचे ठाकूर साहेबांस मुंबई सरकारानें कायदे कौन्सलचे जादा मेंबर नेमिलें.

म्हैसूरच्या महाराजांचे ज्येष्ठ बंधु गोपाळराज यांस गेले मंगळवारी देवाज्ञा झाली. ह्मणून महाराज बंगलोराहून म्हैसूरास जाणार आहेत.

षडानन—वायव्य प्रांतांत बांडा शहरान जिक एका बाईस साहा तोंडांचें व साहा डोळ्याचे एक विलक्षण मूल झालें असून तें जिवंत आहे, असें कलकत्ता येथलि एका नेटिव पत्राच्या बातमीदारानें लिहिलें आहे! ह्या बाळाच्या कपाळांवर काळेकुट्ट लांब केस आहेत. नाक लांब असून चापट आहे! ह्या विक्राळ बाळकाला ज्यांनीं ज्यांनीं पहिलें ते ते आश्चर्य भरीत होऊन गेले. कोणी ह्मणतात हा कलंकी अवतारच झाला! कोणी ह्मणतात प्रत्यक्ष महादेव आहे. कलियूगाच्या अखेरीचें हें चिन्ह आहे, असें कांहीं ह्मणतात व रावणाला १० शंकराला ५ आणि ब्रह्मदेवाला४तोंडें होतीं. ह्या पुराणांतल्या वाडा खोट्या आहेत, असे बरळणारे जे नास्तीक त्यांचीच टर कांहीं असामी उडवीत आहेत.

नव्या बातमीवरून कळतें कीं, तुर्खाऱ्यास आन मितीस५००रुशियन लोक आहेत व ही संख्या वरचेवर वाढत आहे.

बेकर पाशाला पुनः मिश्री सरकारानें सैन्याचे अधिपत्य घेण्यास तातडतोब बोलाविलें.

टेहळीत चालले—रुशियन लोकांचे प्रसिद्ध सेनानायक महाकावित्राज चर्नेफ थोड्या दिवसांवर हें सिंगापुरास आले होते. तेथून शांगहायवरून रुशियांत जाणार मर्ववर जें रुशियाचें निशाण फडकत आहे तें याच स्वारी मुळें.

हटले—ईजिप्तमधील प्रकरणावरून हल्लीं असलेला प्रधान पक्ष ढांसळतो अशी धास्ती होती. परंतु प्रती पक्षांवर ग्लाडस्टन साहेबांची सरशी झाली.

आंड्यांतून रत्नें—एका ब्रह्मी बाईनें एक पांखरूं कापिलें तों त्यांत तिला दोन खडे दिसले. चौकशी अंतीं प्रत्येकाचे तिला ७९ रु. आले! वा० इ०

यात्रा—आषाढी निमित्त पंढरपुर येथें यात्रा सुमारें ८० हजार आली होती रोगराई न होतां सुरक्षीत पणें परत गेली.

रिती प्रमाणें यात्रे निमित्त बेंच माजिस्ट्रेट कोर्ट बसलें

श्री ज्ञानोबा, तुकाराम, एकनाथ महाराज यांच्या पालख्या शुद्ध १० रोजी येथें सुरक्षीत पणें येऊन पोहोचल्या. फक्त ज्ञानोबाच्या पालखीची सुमारे दोन मैलावर दांडी मोडल्या मुळें गाडीवर घालून आणिली. असे ह्मणतात. हा अपशकून तर नसेलना! पं० वै०

कानडा, पुणे, आलीबाग, सातारा, वगैरे जिल्ह्यांच्या रेविन्यू. माजिस्ट्रेट खात्यांतील सबार्डिनेट नोकरांच्या डिपार्टमेन्टल परिक्षा १० सपटंबर रोजीं होणार आहेत.

भिवंडी तालुक्यांतील शेकडो सर्वे नंबर रिझर्व फारेस्टांत व शेकडो नंबर प्रोटेक्टेड फारेस्टांत दाखल केल्याचा सरकारचा ठराव गेल्या सरकारी ग्याझेटांत प्रसिद्ध झाला आहे.

फारेस्ट आक्टाच्या १६ व्या कलमाच्या आधारानें जेव्हां एखाद्या अपिलांत कान्सरवेटर आफ फारेस्ट सरकारी वकिलास नेमील तेव्हां त्यास दर खटल्यास दाहा रुपये प्रमाणे देण्यांत येतील, पण ती रक्कम लीगल रिमेंब्रन्सरच्या मतानें कमीत कमी ९ व अधिकांत अधिक ३० पर्यंतही होईल असें सरकारानें ठरविलें आहे असें समजतें.

अस्काबादचा रशियन कामदार तिकडील बड्या बड्या लोकांस देणग्या वगैरे देवून त्यांचा सन्मान करति आहे व त्यामुळें तिकडच्या लोकांत रशियाची मोठी वाहवा होत चालली असून पर्शियाच्या शहाचा वकीलेंही त्याची भेट वगैरे घेत आहे असें सांगतात.

रंगूनच्या तुरुंगांतल्या कैद्यांनीं ता. ३० रोजीं रात्रीं तुरुंगांतून पळून जाण्याकरतां बराच दंगा केला, पण पहारेकऱ्यांनीं चांगली खबरदारी घेतल्यामुळें त्यांस पळून जातां आलें नाहीं व त्यांत पहारेकऱ्यांनीं ज्या गोळ्या घातल्या त्याच्या योगानें दोन कैदी ठार झाले व दोन घायाळ झाले असें समजतें.

इटालीच्या राजघराण्यांतली एक स्त्री हल्लीं पारिस येथील एका भटारखान्यांत काम करीत आहे असें सांगतात! ईश्वरी नियम कांहीं निराळा आहे याकरतां त्या नियमास अनुसरून असलेंच पाहिजे.

सिविलसर्विसमधून काढून टाकलेला मद्रासचा सनदी मि. ग्लेस हा आपणास अन्यायानें काढून टाकल्याबद्दल सरकारावर २,९०,००० रुपयांचा दावा करणार असून त्याच्या खर्चाकरतां तो लोकांजवळ वर्गणी मागत आहे असें सांगतात! लोकांनीं वर्गणी कां द्यावी हें मात्र समजत नाहीं.

उतारे—तांदुळज्याच्या मुळ्या तांदुळांच्या धुणांत वाटून द्याव्या ह्मणजे तक्षकाचें विष उतरतें.

२तूप, मध, लोणी, पिंपळी, आलें, मिरीं, आणि सैंधव ही समभाग घेऊन त्याचें चूर्ण करून भक्षण केलें असतां तक्षकाचें विष ही उतरेल. ध० दय०

आह्मांस लिहिण्यास फार आनंद वाटतो कीं मद्रासच्या लोकांनीं फार योग्य उपक्रमाचें व महत्वाचें काम हातीं धरलें आहे. व त्याबद्दल जुटीनें कायदेशीर उपाय करण्याचा विचार केला आहे. इलाख्याची राजधानीची जागा सोडून डोंगरावर राहून इलाख्याचा राज्यकारभार पहाणें अप्रयोजक आहे अशाबद्दल हौस आफ लार्डस व हौस आफ् कामन्स व तसेंच व्हाइसराय साहेब यांस अर्ज करण्याकारितां मद्रासेस एक टोलेजंग सभा भरली होती. एवढी सभा मद्रासेंत कधींच पूर्वीं भरली नव्हती असें ह्मणतात, शरीफाचे नोटिशींत ही सभा "पाठचीआपास् हाल" मध्यें भरेल असें होतें; परंतु इतके लोक जमले कीं नेमली जागा सोडून जवळच्या उघड्या मैदानात सभा नेमणें भाग पडलें, अध्यक्षस्थानीं बडोद्याचे माजी दिवाण राजे सरटी माधवराव होते. सहा हजारांवर लोक जमून एकदम निरानिराळ्या तीन भाषांत निरानिराळ्या सभा भरल्या. त्यावेळीं सुमारें दहा गृहस्थांनीं फारच उत्तम भाषणें केलीं. या भाषेंत मुख्य ठराव झालेते खालीं लिहिल्या प्रमाणें.

(१) इलाख्याचे मुख्य शहर जें मद्रास तेथून सरकारानें आपलें ठाणें हलवूं नये व मद्रास सैन्याची कायमची मुख्य जागा उटकामांड करूनये असें या सभेचें मत आहे.

(२) मद्रासेहून निलगिरिवर सरकारचें ठाणें गेल्यानें लोकाचें कसें कसें नुकसान होतें व तसें न केल्यानें मुख्य अधिकाऱ्यांस काय इजा होते यांजबद्दल हाउस आफ कामन्स सभेस अर्ज मि. जान एल्ड गोर्स्ट मार्फत पाठवावा. व हाउस आफ लार्डस् सभेस लार्ड स्टयान्ले मार्फत पाठवावा. या अर्जाच्या प्रती पार्लमेंटाचे सभासदांस. सेक्रेटरी आफ् स्टेट यांस, इंडिया कौन्सिलचे सभासदांस व्हाइसराय साहेबांस व मद्रासचे गव्हरनर साहेबांस पाठवाव्या.

(३) लष्करी खात्यांतिल हिसेबाची आफिसें मद्रासेहून बंगलोरास नेण्यास या सभेचे अनुमोदन नाहीं व या संबंधाने ही वरील सर्व लोकांस अर्ज पाठवावें.

(४) हीं कामें तडीस नेण्यास राजे सरटी माधवराव, मि. लासन, रंगिया नायडू, महमद सयद बहादुर, हाजी महमद अबदुल बादशाहा साहेब, आनंद चार्लू व मि. ब्रान्सन यांची कमेटी नेमावी.

येणेंप्रमाणें काम झाल्यावर सभा विसर्जन झाली या सभेचा उद्योग फार स्तुत्य आहे असें कोणीही कबूल करील. याप्रमाणेंच कलकत्याच्या लोकांनीं सभा करून अर्ज करावेत हें फार इष्ट आहे; आमच्या इलाख्याचे सरकार काय ते तीन महिने महाबळेश्वरीं जातें व बाकीचे दिवस पुणें व मुंबईंत रहातें यामुळें फार गैरसोय होत नाहीं. परंतु खर्च मात्र ज्यास्त लागतो. कलकत्यास व मद्रासेस लोकांना कसकशी गैरसोय होतें हें आह्मी पुढें एखादे वेळेस पाहूं तूर्त या सभेच्या खटपटीस ईश्वर यश देवो अशी प्रार्थना करून हा लेख पुरा करितों. ने० ओ०

जर्मनीमधील सन १८८१ अखेर रेल्वेसंबंधी अशी हकीकत कळते कीं, त्या देशांत ९८३८० किलोमीटर लांब रेल्वेचे एकंदर रस्ते असून त्याजवर ९४१६ स्टेशनें आहेत. कामदार व मजूरदार मिळून २९०००० मनुष्यें कामावर गुंतेलीं आहेत. या कामांत एकंदर ४९२ कोटी ७० लक्ष रु. भांडवल गुंतलें आहे. त्यावर्षी एकंदर उत्पन्न ४६ कोटी दहालक्ष होऊन पावणेसव्वीस कोटी रु०खर्च झाला व वीस कोटीवर शिल्लक राहिली असें समजतें.

बाबू केशव चंद्रसेन यांच्या स्मारक कृत्या करितां एकंदर ११,८९२ रु० १५ आणे जमले असें लि.वरून समजतें.

चीन देशामध्यें आमच्या देशाप्रमाणें सती जाण्याचा प्रकार आहे. तेथें बायका आपल्यास टांगून घेऊन प्राण देतात.

त्रावणकोरमध्यें एक अजगर मारला त्याची लांबी ९७ फूट व जाडी ८ फूट होती असें समजतें.

कोल्हापूर येथें प्रिन्स ऑफ वेल्स यांच्या आगमनाच्या स्मरणार्थ" आलबर्ट एडवर्ड" नांवाचें आस्पिटल बांधलें तें सुरूं करण्याचा समारंभ ता०१ रोजीं तेथलि पोलिटिकल एजेंट कर्नल रीव्स यांच्या हातांनीं झाला.

वलसाड येथें मोठी सभा भरून सिविल सर्विसच्या वयाची इयत्ता वाढविण्या करितां स्टेट सेक्रेटरी यांस अर्ज करण्याचें ठरलें. सु०प०

नुकत्याच आलेल्या बातमीवरून असें कळतें कीं रशियन सरकारानें आपल्या एजंटा मार्फत अफगाणिस्थानच्या अमिरास कांहीं सोन्याच्या जिनसा वगैरे बक्षीस पाठवून दिल्या व त्यास एक मानपत्रही पाठविलें. तूर्त खरोखरच अमिराची चैन आहे. इकडून आमचे इंग्रजराजे अमिरानें आपल्या पक्षाचें व्हावें ह्मणून त्यासएक तर एकवक्षीसें पाठवीत आहेत व तिकडून रशियनसरकारानेंही सपाटा चालविला आहे. मिळून अमिराची तूर्त दोहोंकडूनही चांगली भर होत आहे. इंग्रजसरकार पैसे हिंदुस्थानच्या खजिन्यांतून देत असल्यामूळें त्यांत त्याचें कांहीं फार ह्मणण्यासारखें नुकसान नाहीं; राशिया तर दिलेले पैसे आज नाहीं उद्यां केव्हां तरी मुद्दलच नव्हे पण सव्याज काढून घेईल, तेव्हां त्याचें ही कांहीं ह्मणण्यासारखें नुकसान नाहीं; अमिराचा तर तूर्त सर्वःबीच फायदा आहे. तेव्हां दुर्दैव काय तें हिंदुस्थानचें! मोठमाठ्यांच्या लढ्यालढ्यींत गरीब बापड्या हिंदुस्थानची मात्र साडेसाती आहे!

एका ब्रह्मी जातीच्या बाईनें एक कोंबडें विकत आणून त्याचें मांस वगैरे शिजविण्या करितां ती साफ करीत असतां तिला त्यांत दोन रत्नें सांपडलीं. ती तिनें शेजाऱ्यांस वगैरे दाखविलीं व बाजारांत नेलीं तों त्यांस दीडशें रुपये मिळाले. नशीब कोणास, केव्हां काय बक्षीस देईल याचा कांहीं नेम नाहीं! पु० वै०

बंगलोर— देवी व सान्निपात यांचा बंगलोर येथें कडाका उडाला आहे. या योगानें येथील बरीच युरोपियन मंडळी खपून गेली. रिसाल्या मध्ये मुख्यत्वें करून देवींचा बराच शिरकाव झाला आहे. लष्करी खात्यांतलि मंडळीं अगदीं घाबरून गेली आहे, देवी वळेजारीनें टोंचण्याविषयींची खटपट घाटत आहे. ज्ञा० प्र०

☞ हें पत्र आकोला येथें के०वा० खंडेराव बाळाजी यांचे "वऱ्हाड समाचार" छापखान्यांत नारायण खंडेराव फडके यांनीं छापून प्रसिद्ध केलें.

वऱ्हाडसमाचार.

THE BERAR SAMACHAR

VOL XVIII AKOLA MONDAY JULY 21 1884 NO 28

वर्ष १८ अकोला सोमवार तारीख २१ माहे जुलै सन १८८४ इ० अंक२८

वऱ्हाडसमाचाराची किंमत.

	रु०
वर्षाची आगाऊ	९
सहामाही ,,	३
साल अखेर	७
किरकोळ अंकास	०४
डांक हांशील.	
वर्षाचें आगाऊ	०१३
सहामाही	०८
साल अखेर	१०८

नवीन वर्गणीदार होऊं इच्छिणारे लोकांकडून आगाऊ वर्गणी याबी ह्मणजे पत्र सुरूं केलें जाईल.

नोटिसीबद्दल.

१० ओळींचे आंत	१
१० ओळींपुढें दर ओळीस	०१०६
तीच नोटिस दुसरे खेपेस	०१
इंग्लिश लिपींत दर ओळीस	०४
,, ,, दुसरे खेपेस	०३

FAITH AND HEALTH

The following well tried medicines are so efficacious that thousands of patients have been perfectly cured by them in a very short time.

SPECIFIC FOR DEBILITY. A week's use brings the semen to its natural condition, however vitiated it may be. It stops nocturnal emissions, thicknes the semen and increases the virile powers. In fact it is a true specific for all sorts of seminal diseases. Price Rs. 5 Postage As. 8.

A RADICAL CURE FOR GONORRHŒA. This powder cures gonorrhœa and gleet of all descriptions. It effects radical cure and there is no fear of relapse. Price Rs. 3 Postage As. 4.

CURE FOR IMPOTENCY Whatever be the cause of impotency whether arising from the abuse or overuse of the genital organs this oil acts as a marveland restores the natural power in a very short time. Its use causes no pain.

THE BLOOD PURIFIER

The best remedy yet discovered for curing all sorts ot the diseases of skin such as ulcers itches, ringworm, whiteness of the skin, piles, syhlis. dulness of the body bitterness of the tongue, quacking of the body, dimness of sight, dryness and weekness occasioned by the use of opium or chandoos and weekness produced by gonorrhœa is ready for sale.

Direction for use are wrapped round the phials Price per bottle Rs. 8 packing and postage As. 12.

WONDERFUL PILLS FOR ALL BILIOUS AND ABDOMINAL COMPLAINTS.

Costiveness, pain, Tympanitis, side pain, Indigestion, loss of sleep, idleness acidity, looseness of bowtls are removed entirely by the use of these pills. It is a most effectual remedy for Spleens and Bilious deseases of all sorts. small box Rs. 2 the large one costs Rs. 3. Postage As. 4.

Directions for use are wrapped round the boxes.

The medicine may be sent by value post.

G. H. Manager's Jawahir eksir Medical Hall near Machbodri al. b Benares Price list, post free a.

नोटीसीचें उत्तर

बनाम अंबादासमल्हार मोहरीर राहणार कजबे वरूड तालुका मोर्शी जिल्हे उमरावती यास खालीं सही करणार इजकडून नोटिसीचें उत्तर देण्यांत येतें कीं तूं मजला ता. २८ दिसेंबर सन १८८३इसवीची नोटीस दिली त्यांतील मजकूर बिलकूल खोटाआहे. कारण तुझे व माझे सहा पिढ्यांचे अंतर असून त्याच पिढ्यापासून तुझा आमचा अगर्द संबंध नाहीं याजकरितां माझे जिनगीवर तुझे ह्मणण्याप्रमाणें हक्क बिलकूल नाहीं. याजकरितां मजला वाटेल त्याजला ती जिनगी माझे खुशीप्रमाणें देण्यास कायद्याची हरकत होऊं सकत नाहीं भी आपले सर्व स्थावर व जंगम जिनगीची देण्या घेण्याची मालकीण आहे व कायद्याप्रमाणेंहि माझाच हक्क आहे तारीख ११ माहे जुलै सन १८८४ इसवी.

(सही)सहीची निशाणी बांगडी सारजाई मर्द गणपतराव मोहरीरीन.

नोटीस

सर्व लोकांस कळविले जातें कीं, अंबादास मल्हार मोहरीर राहणार वरूड ता० मोर्शी जिल्हे उमरावती याणे मजवर तारीख २४ जून सन १८८४ इसवीची जाहीरात दिली कीं, मजला कोणी कर्ज वगैरे न देतां माझी स्थावर व जंगम मिळकत जरूर लागलेल्या कामाकरितां विकत घेऊन अगर गहान ठेऊन पैसा देऊं नये अशा बद्दल देविली आहे. याजकरितां सदरहु इचे व माझे साहा पिढ्यां पासून अंतर असून त्याच पिढीपासून त्याचा व आमचा विभक्तपणा आहे आणि आमचे जिनगीवर त्याचा कांहींएक हक्क नाहीं. याजकरितां मजविषयीं कर्ज वगैरे देण्याचे व्यापाराबद्दल कांहीं एक भीति न ठेवता व्यापार सुरूं करावा तारीख ११ माहे जुलईसन १८८४ इसवी दस्तुरअमृत माधव उमेदवार राहणार वरूड.

(सहीची निशाणी)बांगडी सारजाबाई मर्द गणपतराव मोहरीरीन इची हातची खुद असे.

पत्रव्यवहार.

ह्या सदरा खालील मजकूर पत्रकर्त्या च्या मतास मिळूनच असतलि असें समजूं नये.

अडगांव ता.१४-७-८४.

रा. रा. वऱ्हाडसमाचार कर्ते यांस

वि.वि.ह्या सरकलांतील देवी डाकटर विठ्ठल रामचंद्र हे आपले कामांत फार हुशार आहेत. हल्लीं त्यांचें देवी काढण्यांचे काम येथेंच चाललें आहे. ह्यांनीं काढलेल्या देवी बहुतकरून उत्तम निघतात यामुळें देवीकाढविण्याची कोणी कुर कुर करीत नाहीं. या गांवचे पाटील हे ह्या कामीं उत्तम मदत करतात.

या गांवांत रा.रा.गोपाळराव केशवराव देशपांडे यांचें घराणें मुख्य आहे. हे सार्वजनीक हिता करितां व सरकारचे कामास मदत देण्या करितां फार झटतात. यांचे वडील चिरंजीव रा.रा. अमृतराव गोपाळराव हे लोकलफंड कमेटीचें काम पाहतात. यांचे देख रेखी खालीं गांवांत बहुतेक मोठमोठया रस्त्याना दुतर्फा नाल्या झालेले रस्ते फार सफाई आहेत. यांचे मदतीनें येथलिं इंग्लिश मराठी शाळा चांगलि चालली आहे जमेदार लोकांत हे फार हुशार आहेत.

कोर्टाचे स्थलांतर झाल्यापासून येथील व्यापार कमी होत चालला. गांव अगदीं उजाड दिसतें; कोर्टाबरोबर सर्व शोभा गेली; इतके दिवस कोर्ट परत येईल अशी आशा होती परंतु तेल्हाऱ्यांस कोर्ट जाणार अशी वार्ता निघाल्यापासून सर्वांची निराशा झाली. पूर्वीं दोन्हीं तालुक्यांचें मध्य कोणी शोधून काढिला नाहीं. असें असतां येथील उत्तम गृह रिकामें टाकून विनाकारण सरकार खर्चांत कां पडतें कोण जाणें. या गोष्टीचा सरकारचे सुज्ञ अधिकारी विचार करितील. तर त्यांचे ध्यानांत ही गोष्ट येण्या सारखीं आहे अशी आशा तरनाहींच परंतु कोर्ट येथें येण्या सारखे नसल्यास या गांवीं ऑनररी माजिस्ट्रेटचें ठाणें असावें असा सर्वांचा अभिप्राय आहे. या योगानें कांहीं तरी गांवांत रवाब्र राहून गांवाची थोडी तरी अबादानी राहील. येथील गोपाळराव देशपांडे यांचे चिरंजिवांस हें काम सरकारानें दिले असतां हें करण्या सारखे योग्य आहेत तर सरकार या गोष्टीचा विचार करून लोकांच्या विनंती प्रमाणें येथें किल्यांत रिकाम्या इमारतींत ऑनररी माजिस्ट्रेटची नेमणूक करील अशी आशा आहे.

आकोट तालुक्याची जागा येथून चार कोसांवर आहे. ह्या चार कोसांत रस्ता पावसाळ्यांत इतका वाईट असतो कीं त्याचें वर्णन करितां येत नाही. तालुक्यांत हमेशा शेकडो लोकांचें काम असतें. तर ह्या चार कोसांत सडकेचा रस्ता होऊन रयतेचे क्लेश दूर होणें अगदी योग्य आहे. परंतु ही गोष्ट जिल्ह्याचे वरिष्ठ अधिकारी मनांत आणतील तर करण्यास कांहीं अडचण नाही. पत्रकर्ते राव अगत्य पत्र छापावें. विस्ताराची माफी असावी कळावें लोभ असावा हे विनंती.

आपला क्ष.

वऱ्हाडसमाचार

मित्ती आषाढ वद्य १४ शके १८०६

मद्रासचे गव्हरनर मि. ग्यांट डफ साहेब यांनीं इंग्लिश सरकारच्या हिंदुस्थानच्या राज्य व्यवस्थे संबंधीं आपले विचार तारीख १ ले रोजीं मद्रास येथें आपल्या भाषणांत बोलून दाखविले ते लक्षांत ठेवण्या जोगे आहेत ह्मणून आह्मी ते येथें देतो. ते ह्मणाले पंधरा वर्षां पूर्वीं जेव्हां मी हिंदुस्थानच्या राज्य कारभारांत शिरलों त्या काळा पासून आज पावेतों, हिंदुस्थानच्या राज्यव्यवस्थारूपीयंत्राचें एकचक्र झालों आहे तेव्हांच आह्मी (इंग्लिशांनीं)हिंदुस्थानांत कोणत्या मुख्य मुख्य गोष्टी कडेस लक्ष द्यावें ह्याचें अनुमान करून ठेविलें होतें व माझीं आतांचीं मतें अगदीं पूर्वींच्या मताप्रमाणें आहेत, व आज पावेतों जें मी केलें; अद्याप पावेतों करीत आहे व पुढें मद्रासच्या लोकांचा शेवटचा रामराम घेई पावेतों माझे हातून जें काम होईल तें त्या मतास अनुसरूनच होईल. वर ज्या मुख्य गोष्टी सांगितल्या त्या अशा--वीस कोटि लोकांमध्यें स्वस्थता ठेवणें; आमचे ताब्यांत जे प्रांत आहेत ते सरजान मालकम यांनीं वर्णन केलेल्या सत्वमूर्ति अनेक लहान लहान राजाच्या अमला खालीं विभक्त झाले असतां जशी त्यांची खरी भरभराट झाली असती तशीच आतांही होण्याची खटपट करणें; पृथ्वीच्या त्या भागावर ज्या भयंकर स्वाभाविक विपत्ति गुजरतात त्या पाश्चात्य शास्त्रीयविद्येच्या योगानें नाहींशा करणें; नद्यांना बंधारे बांधणें; शहरांत स्वच्छता राखणें; रानांतून पाण्याचे पाटनेणें; यूरोपखंडांत जसे दुष्काळ क्वचित् पडतात त्याप्रमाणें या देशांत ही दुष्काळाचे प्रसंग क्वचित येतील असें करणें; हिंदुस्थानच्या प्रत्येक भागांत भुगोल संबंधी आणि शास्त्रीय विषयासंबंधी शोध ठेवणें; व प्रसंगानुसार हिंदुस्थानच्या आसपासच्या प्रांतांत ही असेच शोध करणें; न्यायाचे कामांत सुधारणा करणें; हिंदुस्थानांत

होईल तितका पाश्चात्य विद्येचा प्रसार करणें; प्राचीन काळीं ज्यांवर अक्षरें खोदलीं आहेत असे पाषाण व धातूचे पत्रे व हस्तलेख यांचा संग्रह करणें; जीं कामें हिंदुलोकांचे हातून आजचे घटकेस होण्या जोगीं नाहींत तीं ब्रिटिश लोकांचे हातून घेऊन त्यांस योग्य काळीं त्याबद्दल इनाम देणें; पृथ्वीच्या ज्या भागांत अनेक वस्तु उत्पन्न होतात त्या सर्वांचा पुरतेपणीं शोध लावून जगांतील संपत्ति वाढाविणें; ज्या मार्गानें द्रव्य बाहेर जातें तो बंद करणें व बलिष्ठ लोक दुर्बळ लोकांवर राज्य कसें करूं शकतात याचें प्रमाण इतर राष्ट्रांस दाखविणें; ते ह्मणाले ज्या गोष्टी करण्याचें आमचे स्वाधीन आहे त्या वर सांगितल्या प्रमाणें आहेत व त्यांचें फळ सर्वांस मिळावें अशी आमची खटपट सुरूंच आहे" शिवाय ते ह्मणाले कीं फोर्ट सेंट जार्ज येथील गव्हरनर या नात्यानें ज्या गोष्टी करणें माझे हातीं आहे त्या सिद्धीस नेण्याविषयीं मला सर्वदा काळजी असते.

मि. ग्यांट डफ यांचे हे राज्य पद्धतीचे विचार पाहून त्यांच्या विषयीं लोकांचा ग्रह फार चांगला होईल. पण ते प्रचारांत कितपत् येतात हें पाहणें जरूर आहे. त्यांचे विचार एकंदरीनें पाहतां फार मोहगम आहेत व त्यांत त्यांच्याविषयीं विशेष मोह उत्पन्न होण्या जोगें कांहीं दिसत नाहीं. तरी ह्यांच्या सारख्या अधिकाऱ्यांचीं अशीं मतें असणें कमी महत्वाचें नाहीं. ज्या राज्यंत्राचे हे एक भाग आहेत तें सर्वयंत्र अशाच पद्धतीवर नेहमी चालू राहिलें तर देशाचें खरें हित होण्याचा जास्त संभव आहे.

इंडियन सिव्हिल सर्व्हिस आणखी एक वार.

आजकाल ह्या देशांतील सर्व वर्तमान पत्रांतून सिव्हिल सर्व्हिस परीक्षेचे वयाची मुदत रशियन लोकांचें मर्व्ह व सिऱ्याक्स पावतो आगमन व त्या योगानें हिंदुस्थानावर काळांतरानें येणारा धोका, व आपल्या राज्यकर्त्यांचें शैलशिखरीं गमन ह्या तीन महत्वाच्या विषया संबंधी बरीच वाटाघाट चालली आहे व आजपर्यंत पुष्कळ झाली. परंतु ह्या तिन्हींत पहिला अधिक महत्वाचा असून व राच मागें टाकल्या सारखा झाला आहे. दुसऱ्या विषया संबंधी जितकी आपणास काळजी आहे तितकीच सरकारासही आहे. त्यासंबंधी जितक्या सूचना करणें आपणास रास्त आहे तितक्या केल्याच हिजेत परंतु हें प्रकरण राजकीय असून परस्परांच्या हक्काच्या निर्णयाचें आहे व याबद्दल इंग्लिश सरकार स्वस्थ राहील ही भीति बाळगावयास नको. तिसऱ्या विषया संबंधी स्टेट सेक्रेटरींनीं मनावर घेतलें आहे व मद्रासचे गव्हरनर मि. ग्यांटडफ हे ही मद्रासच्या लोकांच्या ह्मणण्यास अनुकूल होत आहेत. सिव्हिलसर्व्हिसचा प्रश्न गैर निकालांत राहिला आहे असें ही नाहीं. स्टेट सेक्रेटरींनीं त्याविषयीं ठरविलें आहे कीं, ह्या परीक्षेच्या वयाचे बाबतीचा आतां प्रश्न काढण्याची ही वेळ नाहीं. तरी हा विषय आपण मोठ्या नेटानें हातीं घेतला पाहिजे. ह्या विषया संबंधी मजकूर आमच्या पत्रांतून मागें दोन वेळा आला पण हा विषय इतक्या महत्वाचा आहे कीं त्याज संबंधी आणखी चार शब्द लिहिण्याचें आमचे कर्तव्य कर्मच आहे असें आह्मास वाटतें.

सन १८५३ सालीं इंडियन सिव्हिल सर्व्हिसचे परिक्षेस नेटिव लोकांना येण्याची परवानगी दिली त्याचा हेतु हाच कीं नेटीवांस मोठाल्या जागा देता याव्यात. ह्मणून तो हेतु सिद्धीस जाईल अशा तऱ्हेचे सुलभ उपाय सरकारास केले पाहिजेत. आपल्या सरकारचें मन उदार आहे व असलें औदार्य देश जिंकणारांचे अंगीं कचितच आढेळल, कारण त्यांनीं अनेक वेळा बोलून दाखविलें आहे कीं आमचें हिंदुस्थानांतील राज्य हिंदुलोकांकरितांच आहे. त्यांना आपला देश सांभाळता येण्याची शक्ती आली ह्मणजे मग तो आमचे ताब्यांत ठेवण्याची आमची इच्छा नाहीं. ह्या गोष्टीचें प्रमाण एवढेंच दिसतें कीं त्यांनीं नेटिवां करितां वरिष्ठ प्रतीचे विद्यादानाच्या चांगल्या सोयी केल्या आहेत. ह्मणून जसजशी विद्या वृद्धि होत जाईल तसतशी आमची महत्वाकांक्षा वाढावी व आमच्या देशच्या राज्यव्यवस्थेंत आमचा थोडा बहुत विभाग असावा हें साहजिक आहे. परंतु विद्येच्या संबंधानें लोकांची स्थिति जितकी सुधारली आहे तितकी ह्या दुसऱ्या संबंधानें सुधारल्याचें दिसत नाहीं. बरेच दिवसा पासून त्यांची या बाबतींत वाढच खुंटल्या सारखें झालें आहे. राज्यव्यवस्थे संबंधी ज्या जागा नेटिवांस मिळावयाच्या त्यांजबद्दलच्या परीक्षेसच येण्याची त्यांस मनाई केल्यासारखें झालें आहे. लोकस्थितींत इतका चांगला फरक पडला असतां सरकारानें आपलें पाऊल मागें घ्यावें हें उभयतांसही आनिष्टकारक आहे. ह्या देशावर जे सध्या मुख्यमुख्य अधिकारी आहेत तेही कबूल करितील कीं राज्ययंत्रें सुरळीत चालण्यास नेटिवांस मोठमोठ्या जागा दिल्या पाहिजेत.

ह्या परीक्षेच्या वयाची मुदत आतां फार कमी केली आहे तो पूर्वी प्रमाणें २१ वर्षांची व्हावी अशा प्रकारचे अर्ज स्टेट सेक्रेटरी याजकडेस बरेच झाले आहेत पण याबद्दल अद्याप कांहीं निकाल झाला नाहीं हिंदुस्थानचे लोक शरीर सपत्ताच्या मानानें फार क्षीण होत चालले आहेत ह्मणून इतक्या थोड्या वयांत अभ्यास करून दूर देशीं जाऊन राहून परीक्षा देण्याची त्यांस सवडच राहत नाहीं. जे कोणी अभ्यास करतात त्यांचे शरीरप्रकृतीस परीक्षेच्या अभ्यासाच्या दाबा मुळें धोका बसतो. जे गृहस्थ पास होऊन येतात त्यांस लवकरच बऱ्याच मोठ्या प्रांतावर व बऱ्याच पुष्कळ लोकांवर मोठा अधिकार मिळतो; व त्यांचे अंगीं पोक्त बुद्धि व अनुभव नसल्या मुळें कित्येक प्रसंगीं त्यांच्या हातून कामें चांगलीं होत नाहींत. ह्मणून ह्या परीक्षेच्या वयाची मुदत हल्लीं ठरलेल्या मुदती पेक्षां निदान तीन वर्षांनीं तरी अधिक असली पाहिजे.

शिवाय केवळ मुदत वाढविल्यानेंच ह्या परीक्षे पासून आपणास चांगला उपयोग करून घेतां येईल असें वाटत नाहीं. कारण जेव्हां ही वयाची मुदत २१ पासून २३ पावेतों होती तेव्हां तरी त्या काळांत सरासरी दरसाल एक उमेदवारापेक्षां अधिक उमेदवार पास झाले नाहींत. वयाचें प्रमाण हल्लीं पेक्षां अधिक वाढून जर ही परीक्षा एकाच काळीं एक सारखेंच प्रश्न देऊन हिंदुस्थानांतील कित्येक युनिव्हरसिटींतील रीतिप्रमाणें इकडेस एक किंवा अधिक ठिकाणीं कमिटी नेमून तिचे मार्फतीनें घेण्याचें ठरलें तर पूर्वी पेक्षां दमपट उमेदवार दरसाल पास होतील अशी खात्री दिसते. आतां पूर्वी जेव्हां २१ वर्षांची मुदत होती त्या काळांत आणि हल्लींच्या काळांत जरी बराच फरक पडला आहे असें ह्मणतां येईल तरी दूर देश व खर्च यासंबंधानें लोकांच्या अडचणी तशाच कायम राहणार. इंग्लंडांतील सिव्हिल सर्व्हिसचें वय २१ असून इंडियन सिव्हिल सर्व्हिसचें १९ कां असावें हें समजत नाहीं. इंग्लंडांतील सिव्हिल सर्व्हंटांस जो अधिकार असतो व जीं कामें असतात त्या पेक्षां हिंदुस्थानांतील सिव्हिल सर्व्हंटांस अधिक कामें पडतात व त्यांस गैर माहित मुलखांत येऊन ज्यांच्या रितीभाती, धर्म, वर्ण व भाषा हीं निराळीं असतात अशा अनेक मनुष्यांशीं संबंध ठेवावा लागतो. ही परीक्षा वास्तवीक पहिलें तर हिंदुस्थानांतच असावी हें रास्त आहे. कारण तिकडील उमेदवारांस इकडे आल्यावर इकडील भाषा व रितीभाती शिकाव्या लागतात. इकडच्या उमेदवारांस फक्त इंग्रजी भाषाच मात्र तिकडे अधिक चांगल्या तऱ्हेनें शिकतां येईल पण त्यांचे कामास जितकें त्या भाषेचें ज्ञान पाहिजे त्या पेक्षां अधिकही इकडेस संपादन करतां येईल. पण इतके फेरफार करण्याचें एकदम आमच्यानें मागवत नाहीं. प्रथमतः वय वाढविण्याचीच मारामार पडली आहे मग यासंबंधी दुसरें मागणें कसें मान्य होणार! जर स्टेटसेक्रेटरी व त्यांचें कौंसिल ह्या गोष्टीचा पूर्ण विचार करतील तर त्यांस नेटीव लोकांचें ह्या संबंधाचें मागणें अगदीं रास्त आहे असें दिसून येईल. ही परीक्षा इंग्लंडांत व हिंदुस्थानांत एकाच काळीं होऊन दोन्ही ठिकाणचे प्रश्न सारखे असावेत असें पुण्याच्या सार्वजनिक सभेनें मागणें केलें आहे व प्रथम ह्या परीक्षेस येण्याची मोकळीक जेव्हां नेटीवांस मिळाली तेव्हां अशा बद्दल विचार पार्लमेंट सभेंत निघाले होते अशाबद्दल आधार यांनीं दिले आहेत. ह्या परीक्षेच्या अभ्यासा करितां हिंदुस्थानांत एक कालेज स्थापावें असा त्या वेळेस विचार निघाला होता व लार्ड स्थानली, मि. जान ब्राईट व सर चार्लस वुड अशा गृहस्थांचें अनुमत होतें. आमची लार्डकिंबर्ले यांस अशी विनंती आहे कीं त्यांनीं सर्व गोष्टींचा विचार करून ह्या परीक्षेचा मूळ उद्देश ज्या रीतीनें सिद्धीस जाईल अशा प्रकारचे नियम केल्यास त्यांच्या कारकिर्दीस मोठें भूषण होईल.

The Berar Samachar

MONDAY JULY, 21, 1884.

EARLY HISTORY OF VACCINATION

It would appear that vaccination was practised from a very early date by the Hindoo Vythians. Our Professor of Sanscrit can, as I request that he will, verify the truth or other-wise of this statement from the references given below. If true, it rests entirely with the Government to bring the fact, duly certified by pundit and priest, home to the people, by means of printed slips in the different vernaculrrs which should be spread broadcast throughout the country. In "selections from the Asiatic Journal" will be found an extract of a letter from "Calvi Virumbon" to the *Madras courier*, dated 2nd January 1819 as follows:" As my examination of the Vaida Sastras has been casual, and may never be repeated, I shall here notice a fact, which will add another to the many proofs of the truth of the wise man's adage, that 'there is nothing new under the sun:' it is that the inoculation for the cow-pox was known of old time to the Hindoo medical writers. To substantiate this statement it is necessary only to refer to the *Sactey Grantham*, attributed to Dhan—wantari, and therefore undoubtedly an ancient composition. In this work, after describing nine several species of the small-pox, of which three (one Alabhi being the con—fluent kind) are declared incurable, the anthor proceeds to lay down the rules for the pratice of inoculation. From this part, the following extracts are taken, of the first of which the original is given in the English character for the satis—faction of the Sanscrit scholar; and of the other for the sake of brevity translation only.

TRANSLATION

Take the fluid of the pock on the udder of a cow, or on the arm between the shoulder and the elbow of a human subject, on the point of a lanect, and lance with it the arms between the shoulders and elbow until blood, appears; then mixing the fluid with the blood, the fever of the Small-pox will be produced.

The small-pox produced by the fluid from the udder of a cow (Gostany odacum) will be of the same gentle nature as the original disease, not attended by fear nor requiring medicine; the diet may be according to the pleasure of the patient, who may be inoculated once only, or two, three, four, five, or six times. The pock when perfect should be of a good colour, filled with a clear liquid, and surrounded by a circle of red; there will then be no fear of the small-pox as long as life endures. When inoculated with the fluid from the udder of cow, some will have a slight fever for one day, two, or three days and with the fever there will be sometimes a slight cold fit; the fever will also be attended by a round swelling in the arm pits, and the other symptoms of the small-pox, but all of a every mild nature. There will be no danger, and the whole will disappear in three days.

If further proof is required that

long before the English came to India inoculation proper was practised, a translation of a paper in the language of Orissa called Odiah, describing the manner in which the inhabitants of the villages of the chicacole District are inoculated by Odiah Brahmins of the Kimedy and Teckaly countries (transmitted to Madras by,it is believed, Mr. Andrew Scott, the than Collector of Chicacole some—where about 1830) is given below:" A certain quantity of cotton to be wetted with the matter of a favbrable small-pox, and from 200 to 400 people assembled on Sunday and Thursday, a cut to be given upon their arms with an instrument. The above cotton together with a quantity of rice is to be put in water. After the rice is properly wet and softened there by, about six or seven grains, well mixed with jaggary, to be given to each person, and the wound on his arm covered with a quantity of the above cotton, after which they are to be washed, either in a tank, well, or river, and immediately afterwords *turvani*, or some water and rice with buttermilk, to be given to them for their food. After they are thus washed four or five times every day, for three days, they get fever thereby, and the sma[illegible]pox begins to appear, they are then to eat pasoloo, grain, rice and buttermilk whenever they wish for it. &." Small-pox was accurately described by Rhazes, and Arabian, about the year 900. It is supposed to [illegible] introduced into Europe by the Saracens. In London in 1725 one [illegible] of fourteen deaths [illegible] by small-pox. Inoculation was introd[illegible]ed in England by Lady Ma[illegible]rtely Montague in 1718 and she [illegible]s allowed to have it first tried on [illegible]en condemned criminals. In 1722 two of the Royal Family were inoculated, it is needless to say that those persistent opponents of all progress in every age of the world, the clergy, preached against the practice, although in two years, out of 5964 persons who were inoculated only three died. Ionculation was forbidden by a law in 1840 Jenner introduced vaccination in 1799 and should be regarded as one of the greatest benefactors of mankind.

19th January Mail.

We hear that the Nawab Munirul Mulk Shujah Ud-Dowla [B]ahadur, (Minister of Revenue and Finance to the Nizam's Government) brother to Sir Salar Jang, accompained by the fallowing Officers who form his suite will be at Akola for some 8 or 10 days.

(1) Munir Nawaz Jang Bahadur (Mehdi Ali) Revenue Secretary.

(2) Mr. Hasan Beg Accountant General.

(3) Mr. Furdunji Jamshetji offg. Settlement Commissioner.

(4) Raja Murli Manohur Bahadur.

They arrive about the 8th August and intend examining the Revenue system adopted in Berar.

LOCAL NEWS

THE SMALL CAUSE COURT. – We regret to observe that complaints are made about the unsatisfactory state of the work in the court, but the fault does not lie with the presiding Judge, for if arrears are allowed to accumulate owing to various causes and if Judges are expected to give their attention to all kinds of miscellaneous works, it is impossible to expect a better order of things to prevail, and as to the parties being made to wait for days together all we can say is, that common humanity must prompt the Judge, to adopt stringent measures for putting a stop to this most illegal practice. We cannot help expressing our surprise, at Mr Purushottam Rao allowing such practices to pass off unnoticed since he is a warm friend of the poor and has much at heart the interests of those among whom he has come to serve.

The Resident- Mr Cordery the Resident, has returned, as we stated in our last issue, and we sincerely trust that the change has done him good Col Hastings Fraser military secretary returned at the same time.

The Civil Surgeon of Wun -Doctor Chamorth, who was connected with the medical service in Berar, for a long time, & regarding whose career we feel it alike a pleasure & duty to give a short history which we propose to do in our next issue, retired from the service on the 1st Instant, and Mr. Stenoff who was in charge of the Dispensary at Khamgaum, has gone to Yeotmal to officiate as civil surgeon.

Committed to the sessions. - The Marwadies who were implicated in the murder of a rich katchi merchant at Amraoti were committed to the sessions by Mr. Nicholetts, the 1st class magistrate.

Mr. Hari Ramchandra Rohinkedkar has returned from Chandoor, where he was officiating for Mr. Waman Rao Baput and as we have already stated the claims of Mr Rohinkedkar in a recent issue for a permanent appointment in the commission, we trust, that the Resident will be pleased to give him a suitable place, which will be the means of encouraging Beraree young men, to prosecute their studies vigorously, and shake off the apathy and indifference they still display in point of Education.

H. H. The Nizam -On Monday last H H. the Nizam, accomapnied by Nawab Afsur Jung and staff visited the Art Exhibition of Messrs Scundy and Co at the Pavilion in the Public Gardens Chudderghat.

Correspondence.

Justice—your letter is unauthenticated, besides the subject has been fully discussed in our columns. There is nothing new in what you say.

वऱ्हाड

हवामान—पावसानें अगदीं गर्दी करून सोडिली आहे. आतां कांहीं दिवस चांगली उघाडी पडेल तर बरें. हवा सर्द झाली आहे पण विशेष रोगराई कांहीं नाहीं.

वऱ्हाडांत मुलकी काम कसें चालतें याची माहिती करून घेण्या करितां हैदराबादचे रेव्हिन्यु मिनिस्टर नबाब मुनिर उद्दवला बहादर हे कांहीं सरदार लोक बरोबर घेऊन येत्या महिन्याच्या ८ तारखेस येथें येणार आहेत. त्यांचा अकोल्यास सुमारें आठ दहा दिवस तळ राहील. या संबंधाची विशेष हकीकत आह्मी पुढील अंकीं देऊं.

कर्नल बुलक साहेब हे ता० ३० रोजीं आपले कामावर रुजूं होण्या करितां उमरावतीस परभारें जातील असें कळतें.

आह्मी असें ऐकतों कीं आपली रजा पुरी झाल्या नतंर मि. आत्माराम भिकाजी ए. अ. क. कोर्ट मोर्शी हे अकोल्यास ट्रेझरी आफिसरचे कामावर रुजूं होणार आहेत

मि. निकोलेट हे लवकरच वाशीमास कर्नल लाटन साहेब जे तीन महिन्यांच्या हक्काचे रजेवर विलायतेस जाणार आहेत त्यांचे जागीं अक्टि० डिपुटीकमिशनरचें काम पहाण्या साठीं जातील

दस्तूर एदलजी बाहिमनजी असि० कमिशनर साहेब हे कर्नल बुलक कामावर रुजूं झाल्यानतरं मि. अरदेसर दिनसाजी अक्टिं० ए.अ.क. यांजकडून जळगांव कोर्टाचा चार्ज घेतील.

मौलवी निजामुद्दीन साहेब असि. कमिशनर यांस अकोल्यासच कायम केलें असें समजतें.

आह्मास कळविण्यास संतोष वाटतो कीं येथील स्माल काज कोर्टाचे अ. क्लार्क आफ धि कोर्ट मि. यशवंत राव महादेव यास हल्लीं सरकारानें त्या हुद्यावर कायम केले आहे.

तळेगांव दशसहस्र येथील आंग्लो. व्ह. स्कूलचे हेड मास्तर रा. रा. बळवंत श्रीपत यांनीं तेथील शाळेच्या कांहीं सामानाची व पैशाची अफरातफर केल्याचा दोष त्यांजवर आल्यावरून त्यांचा पगार कमीकरून त्यांस मलकापुरास ६० रुपयावर पाठविलें व तेथें रा. रा. शिवराम रघुनाथ यांस कायमकरून रा. रा. कृष्णाजी मल्हार पैठणकर येथील हायस्कूलचे असिस्टंट यांस आफिशियटिंग नेमलें. व मि. शिवरामपंत हे पूर्वी तेथेंच कमीत आले होते त्यांस पूर्वीचा पगार पुन्हा मिळाला ही त्यांजवर मोठी कृपाच झाली.

मि. पैठणकर हे येथील हायस्कुलांत एक सारखे नऊ वर्ष होते त्या अवसरांत त्यांनीं आपलें जागेचें काम फार उत्तम प्रकारें केलें हे सांगावयास नकोच. त्यांना ही जी बढती मिळाली ती कधीच मिळावयाची पण हायस्कूल सोडून जावयाचें नाहीं असे त्यांचे मनांत असल्यामुळें तें अंतरलें गेलें. त्यांचें वर्तन फारच सभ्य पणाचे होतें व ते आपल्या उत्तम स्वभावाच्या योगानें येथे फार लोकप्रिय झाले होते. ते येथून गेल्यानें त्यांचे मित्र मंडळीस व शिष्य वर्गास वाईट वाटल्या वाचून राहणार नाहीं.

परवां शनवार रात्रौ सांगलीकर नाटककार मंडळीनें 'शेषशाई दर्शन, पांच भार्षेत गोपींचीं गाऱ्हाणीं, कालीया मर्दन व थोरले माधवराव यांचा फार्स' हे प्रयोग करून दाखविले. प्रेक्षक समाज मोठा होता. नाटक ही फार चांगलें झालें. व तिन्ही सीन उत्तम केले होते. थोडथोडे चुटके असल्यामुळें हा खेळ विशेष मनोरंजक वाटला.

यवतमाळाकडील एक गृहस्थ लिहितो कीं— गांवोगांव पाटील मुख्य असल्यामुळें तो एखाद्या तंट्यांत एकाच पक्षाचा खोटानाटा पुरावा देऊन दुसऱ्या पक्षाचा खटला बुडवितो. दुसरे लोकही त्याच्या भिती मूळें अलिप्त राहतात. अखेरीस अन्यायानें एकजण बुडतो. कोण हा अंधार याची दाद लागेल काय!" इकडे इतर पाटिल मंडळींनीं चांगलें लक्ष पुरवावें अशी त्यांस आमची शिफारस आहे.

गेल्या शुक्रवारीं मे. राइट साहेब आफि. इनस्पे. जनरल आफ पोलिस हे येथून उमरावतीस गेले.

येथिल हायस्कूलचे असि. मास्तर रा. रा. हरी रामचंद्र हे चांदुरराहून परत येऊन शनिवारीं आपले कामावर रुजूं झाले.

वाशीम तारीख १७।७।८४.

ह्या आठवड्यांत हवा थंड झाली आहे. तीन चार दिवस एकसारखी झड लागली होती. तेणेंकरून एका मारवाड्याचे नुकतेंच बांधलेले दुकान पडलें. मनुष्य कोणी हीं दगावला नाहीं.

आजपर्यंत येथें १४ इंच पाऊस पडला.

रा.रा. रामचंद्र महीपत खारकर हे या आठवड्यांत येथें येऊन आणखी दोन महीन्याचे रजेवर गेले.

यवतमाल. १६-७-८४.

पर्जन्य काळास सुरवात झाल्यापासून ह्मणण्यासारखा पाऊस मुळींच न पडल्यामळें लोक हवलदील झाले होते. परंतु या आठवड्यांत उत्तम प्रकारची वृष्टी झाली तेणेंकरून तूर्त सर्व भीति दूर झाली आहे. चार दिवसांत आठ ८ इंच पर्जन्य पडला.

येथील सिव्हिल सर्जन डा. शामरट साहेब यांनीं पेनशन घेतल्यामुळें त्यांचे सन्मानाकरितां येथील शाळा गृहांत ता. १४ माहे मजकूर रोजीं टोलिजंग सभा भरली होते. या वेळीं सुमारें शेंदीडशें मंडळी जमली होती व इंग्लिश पार्शियन आणि मराठी अशी तीन मानपत्रें तयार केलीं होतीं तीं वाचून झाल्यावर मुलांनीं सुस्वर कविता ह्मटल्या या नंतर एक दोन भाषणें झालीं व डा. शामरट सा. यांनीं ही मंडळीनें केलेल्या सन्मानाचा स्वीकार केल्याबद्दल आभार प्रदर्शक भाषण केलें. व अध्यक्षांचें भाषण झाल्यावर हार तुरे गजरे वाटण्यांत येऊन समारंभ समाप्त झाला.

सदहू बाबदींत वर्गणीनें पैसा उभा करून डा. सा. यांचे नांवें स्कालरशिप करण्याविषयीं व त्यांची एक तसबीर आणवून लायब्ररींत ठेवण्याविषयीं विचार ठरला आहे. साहेब बहादूर हे येथील लायब्ररीचे अध्यक्ष होते. या वेळीं ह्मटलेल्या कविता आणखीविशेष माहिती येत्या अंकीं देऊं

वर्तमानसार.

मुंबई शहरापासून बुखाऱ्यापर्यंतचा रस्ता शोधून काढण्याविषयीं रशियन सरकारचा कांहीं अधिकाऱ्यांस हुकूम झाला असल्याचें कळतें.

पु० वै०

पारीस शहर सगळ्या पृथ्वींत सुशोभित आहे, पण त्याचा खर्चही तसाच आहे. त्या शहरांतील रस्ते, गटारें पाण्याचे नळ व सार्वजनीक इमारती यांकडे गेल्या वीस वर्षांत ८७,२०,००,००० रुपये खर्च झाले आहेत असें सांगतात!

कलकत्ता म्युनिसिपालिटी शहरांतील गटारें बांधण्याकरतां ९ टक्के व्याजानें १९ लाख रुपये वीस वर्षांत फेडण्याच्या कराराने कर्ज काढीत आहे.

सरहद्दीवरील काफर लोकांवर हिंदुस्थान सरकारच्या आठ दहा हजार फौजेची एक टोळी रवाना होत आहे असें सांगतात.

गुजराथी कवी दलपतराम याच्या टेस्टीमीनियल करतां एकंदर ७,१९७ रुपये जमले.

नवीन ग्रह—विएना येथें पालिसा यानें एक नवीन गृह शोधून काढिला त्यावेळी तो गृह संपातापासून तेरा तास १ मिनिठ व ध्रुव बिंदु पासून ९१ अंश २२ कला इतक्या अंतरावर होता. तो बाराव्या वर्गांतील ताऱ्या इतका मोठा आहे.

कार्बानिक आसिडाची कांडी—प्रो.लांडेल्ट यांनीं कांहीं कृतीनें हा वायुरूपी पदार्थ प्रथम पाण्यासारखा पातळ करून मग कापरासारखा घट्ट केला आणि नंतर त्याची कांडी बनवून तीबर्लिन येथील फिजिकल सोसायटीस दाखविली. तिचें विशिष्ट गुरुत्व १२ होतें.

मुंबईपासून बुखाऱ्यापर्यंतचा रस्ता कायम करण्याकरतां रशियनसरकारानें आपल्या दोघां कामदारांस रवाना केलें आहे असें सांगतात.

रशियनसरकारचा एक वकील काबुलास आला असून त्याणे रशियन बादशहानें दिलेल्या पुष्कळ देणग्या वगैरे अमिरास दिल्या व बादशाहाचें मित्रत्वाच्या नात्याचें एक पत्रही दिलें. हा वकील मुसलमान आहे,पण खरोखरी तो राशीयन असून मुसलमानाचा वेष घेतलेला असावा असें लोकांचें अनुमान आहे. अमिरानें या वकिलास १ कोसावर उतरण्यास जागा देवून त्याचा चांगला सत्कारही केला असें सांगतात.

१८८३ सालांत नार्थवेस्टप्रांतात व्याघ्र वगैरे घातुक जनावरांच्या योगानें ३९४ मनुष्यें प्राणास मुकलीं? लोकांस बिनहत्यारी केलें नसतें तर इतकी माणसें अशा रीतीनें मेलीं असतीं काय?

बंगालब्यांकेत गेल्या सहा माहींत एकंदर १६,१२,९११ रूपये नफा झाला व त्यांतून भागींनदारांस दरसाल दरशेकडा १० रुपये प्रमाणें व्याज देवून (१०,००,०००) बाकीची रक्कम रिझर्वफंड वगैरेंत टाकली. विलायती भांडवल जें इकडे येतें तें काय घेऊन जातें हें असल्या उदारणांवरून चांगलें दिसून येते

विलायती कायदा व ख्रिस्तशास्त्र यांणी मयत बायकोच्या बहिणीशीं लग्न करण्याची मनाई केली असुन हिंदुस्थानांत येणाऱ्या विलायती लोकांसही तोच नियम लागू आहे असें तसल्या एका खटल्यांत या आठवड्यांत कलकत्ता हायकोर्टानें ठरविलें आहे.

दार्जिलिंगची सुधारणा करण्याकरतां वर्गणीने पैसा जमत असून त्यांत बरद्वानच्या महराजांनी १०,००० रुपये दिलें.

घाम ह्मणजे रक्तांतलें निरूपयोगी झालेलें पाणी तें नळ्यांतून भोकांवाटे शरीरा बाहेर येतें तीं घामाची छिद्रें मनुष्याच्या अंगावर जर एक रुपया ठेविला तर त्याच्या खालीं सुमारें २०० छिद्रें झाकतील! कोणी शोधक पुरूषांनी असा अदमास केला आहे कीं, सामान्य प्रतीच्या मनुष्याच्या अंगावर हीं घामाचीं रंध्रें सुमारें ७०,००,००० असावीं, आणि त्यांशीं ज्यानळयाचा संबंध जोडलेला असतो, त्यांचीं सर्वांची मिळून एकंदर लांबी २८ मैल असावी!!!

एका फ्रेंच गृहस्थानें "हिंदुस्थानची राजकीय स्वतंत्रता" या विषयावर एक निबंध लिहिला आहे. तो ह्मणतो कीं" लार्डरिपन साहेबांनीं हिंदुलोकांस जे हक्क दिले आहेत ते यथायोग्य आहेत. अशाच प्रकारचे कांहीं हक्क देऊन हिंदुलोकांस संतुष्ट ठेविलें तर इंग्लंडास राशियापासून भीती बाळगण्याचें कांहीं कारण नाहीं."

सगळ्या हिंदुस्थानाकरतां देरा येथें एक फारेस्ट शाळा स्थापन करण्याचें हिंदुस्थान सरकारानें योजलें आहेत.या शाळेंत फारेस्टर व फारेस्टरेंजर हीं कामें करण्याकरतां लोक तयार करावयाचे. यांत इंग्रजी शिकलेल्या लोकांचा एक क्लास होऊन इंग्रजी न येणाऱ्याचाही एक क्लास होणार आहे व यांत शिकून तयार झालले जे रेंजर आपलें काम चांगल्या रीतीनें करतील त्यांसच सब आसिस्टन्ट कान्सरवेटरच्या जागा देण्यांत येणार आहेत.

धारवाड जिल्ह्यांत हल्लीं अकरा शाळा पटकी मुळें बंद ठेवण्यांत आल्या आहेत असें समजतें. पटकीनें २०६ लागले व ८२ मेले.

अ०द०

येथें असलेल्या सांगलीकर नाटककारांनीं गेल्या शनवारीं कीचक वध व मार एल्. एल. बीचा फार्स करून दाखविला. समंजस मनुष्यास हें दोन्ही भाग आवडले नाहींत. याचें कारण नाटकास योग्य अशी भाषण पद्धती नव्हती व दुसरा विषय ही अप्रियच होता हेंच असावें.

म० मि०

नैल नदीच्या उजव्या कांठावर थीब्स पासून १३० मैलांवर एक शहर सांपडलें त्यांत सहा हजार मेलेल्या मनुष्यांचीं मसाल्यांनीं भरून रक्षण केलेलीं प्रेतें सांपडलीं.

युरोपांतील फ्रान्स, इटली वगैरे देशांत महामारीचा तुरळक उपद्रव सुरू झाला असें समजतें.

हिंदुस्थानामध्यें एतद्देशीय ख्रिस्ती लोकांची संख्या पांच लक्ष आहे असें समजतें.

आन. बाबू क्रिस्तोदास पाल यांची प्रकृति किंचित बरी आहे व त्यांच्या तर्फे बाबूर राजकुमारसर्वाधिकारी हे हिंदुपेट्रियटचें काम करीत आहेत असें कळतें.

बनारस शहरामध्यें ट्रामवेचा रस्ता होणार असें कळतें.

विलायतेंत रविवारच्या शाळा आपखुशीनें शिकविणार असे सहा लक्ष शिलक केकर लोकांपैकीं आहेत असें समजतें.

सुं० प०

अंकेशर येथें सिव्हिल सर्व्हिसच्या परिक्षेस जाणाऱ्या उमेदवारांच्या वयाची इयत्ता २३ वर्षें करावी ह्मणून अर्ज करण्याकरितां मोठी सभा भरली होती.

फ्रांसमध्यें पटकीचा आजार सुरूं झाल्याची बातमी आली आहे.

मागें लिहिल्याप्रमाणें बेकरपाशा इंग्लंडास आला नाहीं. त्याला झालेली जखम अझून बरी झाली नाहीं; तो पुनः इंग्लंडास लवकरच येणार आहे.

भावनगर येथील ठाकूर साहेब यांणीं प्रदर्शनाचे फंडास अर्धा लाख रुपये खुशीनें दिले असें ऐकतों.

ता० ९ रोजीं हाऊस आफ लार्ड्स मध्यें फ्रांचाइस बिल नापसंत ठरलें.

सिव्हिल सर्व्हिच्या परिक्षेचे नियम फार कडक आहेत त्यांत फेरफार करण्याकरितां खटपट चालविण्याचा इंडियनारिफार्मस् असोशिएशनचा बेत दिसतो. पार्लमेंटाच्या सभासदांपाशीं या संबंधानें बोलणें काढण्याचा बेत आहे व यासंबंधानें लार्ड रिपन साहेब यांच्याशीं पत्रव्यवहार सुरूं आहे असें एका इंग्लिश पत्रावरून समजतें

सातारा जिल्ह्यांत पाटण तालुक्यांत टोळ आहेत अशी खबर आहे. त्यांना घालविण्याकरितां लोकांचे पुष्कळ उपाय चालले आहेत परंतु उलटे ते अधिकच वाढत आहेत असें समजतें. आधींच पाऊस नाहीं तशांत यांची स्वारी आली आहे आतां बघावयास नको.

ल्यांगसन येथें जो चिनी लोकांनीं हल्ला केला तो मुद्दाम केला असें चेंबर आफ डेप्युटीजमध्यें एम फेरी यांणीं बोलून दाखविलें. चिनीलोकांपासून तह मोडल्याबद्दल नुकसान भरून मागितलें आहे, हें नुकसान १०००००००० (दहा कोटी) रु. फ्रेंचांनीं मागितलें आहे व ही रक्कम फिटेपर्यंत फ्रेंच फूचू आपल्या ताब्यांत ठेवणार.

कलकत्यास बाहेरून आलेल्या मालावर कर बसविण्याचा विचार अद्याप सरकारा पुढें आला नाहीं. तथापी फिन्यान्स डिपार्टमेंटचा अभिप्राय म्युनिसिपालटीस अनुकूल आहे असें दिसतें. फक्त हा कर बसावितेवेळीं सरकारानें ठरविलेले नियम म्यूनिसिपालिटीनें पाळावेत ह्मणजे झालें; ते नियम मिळून इतकेच आहेत कीं हा कर माफक असून कलकत्यास खपलेल्या मालावर मात्र बसवावा नुसता माल दुसरीकडे पाठवितांना कलकत्यास उतरला असतां जकात घेउनये सर्व लोक हें कबूल करतात कीं हा कर बसविल्यानें गरीब लोकांवर कराचा फार बोजा पडेल.

ने. ओ.

आनामदेशांत लागसन नामें ठिकाण ठरावाप्रमाणें ताब्यांत घेण्याकरितां टाकिन एथील फ्रेंच फौजेपैकीं ७०० लोक तिकडे गेले तेव्हां ४,००० चिनी फौजेनें त्यावर हल्ला केला, तरी फ्रेंचांनीं तिला हटविलें जुंझांत फ्रेंचांकडील ७मनुष्यें मेले व ४२जखमी झाले ही गोष्ट तहाविरुद्ध झाली ह्मणून फ्रेंच सरकारच्या हुकमावरून त्यांचा वकील पेकिन येथें चिनी सरकारास याचा जबाब मागण्याकरितां गेला आहे जबाब नीट मिळाला तर बरें, नाहीं तर या उभय सरकारांत पुनःलढाई लागेल.

न०स०

बंदुकीचा गैर उपयोग मुंबईंत—मि. चार्लस झरनर नांवाच्या इसमानें गेल्या शुक्रवारी आपल्या कांपौंडाच्या भिंतीवर मोर बसलेला मारण्याकरितां बंदुक सोडिली, तेणेंकरून तो मोर तर मेलाच; परंतु त्यांतील एक गोळी धोंडू मसणाजी नांवाच्या एका सुताराच्या कपाळांत घुसली! त्यांस इस्पितळांत नेले आहे दुखापत बरीच जबर दिसत आहे. हा खटला मि. डोसाभाई फ्रामजी यांजकडे आला आहे. परंतु वादी आजारी असल्यामुळें खटला तहकूब ठेविला आहे.

समानें व प्रतिसमानें—वर लिहिलेल्या मजकुरांतील मोर सालिसिटर मि. अमीरूद्दीन तय्यबजी यांचा होता. यांनीं सदर मोर मारल्याच्या गुन्ह्याबद्दल वरील च्यार्लसवर समान काढिलें आहे. चार्लसनें ही तय्यबजी यांजवर त्याच्या घराची मर्यादा अतिक्रमण केल्याबद्दल समन्स काढलें आहे. तसेच रामदाजी (तय्यबजी यांचा नोकर) यानेंही मि. चार्लसवर तो त्याचे घरीं मोर आणावयास गेला असतां त्यानें मारहाण केल्याच्या गुन्ह्याबद्दल समान काढिलें आहे! या सुताड्या गोताड्याचा कसा काय निकाल होतो तो पहावा.

अनेकपत्नी—एक ऐरिश गृहस्थ मि. ब्यानमोली नांवाचा चांगला कुलीन घराण्यांतला असून त्यानें कित्येक बायका केल्याबद्दलचा त्याजवर डब्लिन येथें खटला चालूं आहे हल्लीं कोर्टांत त्याच्या पांच बायका असल्याचें सिद्ध झालें आहे हा गृहस्थ विक्षिप्त असूनें सर्व युरोपखंडभर फिरून आला आहे. व तो ठिकठिकाणीं वेड्यांचे इस्पितळांत राहिला आहे हे वेड त्याचे घराण्यांत पिढीजात असून हल्लीं याच्या मोठ्या इस्टेटीला तोच मालक आहे. विलायतेंत अनेकपत्नीत्व हें कायद्याविरुद्ध असून त्याप्रमाणें त्याच्या बायकांनीं त्याला कोर्टांत ओढिलें आहे!काय बिच्याऱ्याला न्याय मिळातो बघावा.

राजकुलीन खलाशी—राज्ञीपुत्र ड्युक आफ् एडिंबरो यांणीं आपल्या चक्रवर्तिनीं मातेपासून आपल्या पुत्रास खलाशी बनविण्याची परवानगी मिळविली आहे. व त्याप्रमाणें हा राणीचा चिमुकला नातू आरमारांतील गलबतावर लौकरच खलाशीगिरी शिकावयास जाईल. विलायतेंत कोणाच्याही मुलानें कोणतांही धंदा करावा;त्याबद्दल त्यांस कोणी नांवें ठेवणार नाहीं, आमच्याकडचा प्रकार फारच निराळा आहे. हा स्थल महिमाच ह्मणावयाचा!

पंढरपुर येथें यात्रेकरू लोकांच्या सोयीं करितां ४० धर्मशाला बांधाव्या व त्याजकरितां ६०,००० रु० कर्ज काढून त्यांस तारण म्युनिसिपालिटीचें उत्पन्न लावून द्यावे ह्मणून सरकारापाशीं तेथील म्युनिसिपालिटी परवानगी मागितली आहे. ही रक्कम आठ वर्षांत व्याजमुद्दलसुद्धां दर सहा महिन्यांनीं पांच हजार रु० प्रमाणें हप्त्यांनीं देण्याचा विचार आहे

इं० प्र०

हें पत्र आकोला येथें के० वा० खंडेराव बाळाजी यांचे "वऱ्हाडसमाचार" छापखान्यांत नारायण खंडेराव फडके यांनीं छापून प्रसिद्ध केलें.

वऱ्हाडसमाचार.

THE BERAR SAMACHAR

VOL XVIII AKOLA MONDAY JULY 21 1884 NO 28

वर्ष १८ ... सन १८८४ इ० अंक२८

वऱ्हाडसमाचारा...

किंमत.

वर्षाची आगाऊ

सहामाही ,,

साल अखेर

किरकोळ अंकास ... ०४

डांक हांशील.

वर्षाचें आगाऊ

सहामाही

साल अखेर

नवीन वर्गणीदार होऊं इ... कडून आगाऊ वर्गणी यावी म्हणज... केलें जाईल.

नोटिसीबद्द...

१० ओळींचे ...

... दुसरे खेपेस

FAITH A...
HEALT...

The following well tr... nes are so efficacious ... sands of patients hav... fectly cured by the... short time.

SPECIFIC FOR ...

A week's use bri... its natural condi... ated it may be. ... emissions, thic... increases the vi... it is a true spe... seminal diseas... age As. 8.

A RADIC...
GONORRH...

cures gonorr... descriptions. ... and there is no ... Rs. 3 Postage ...

CURE FO...

Whatever be the cause ... cy whether arising from ... or overuse of the genital organs this oil acts as a marvel and restores the natural power in a very short time. Its use causes no pain.

THE BLOOD PURIFIER

The best remedy yet discovered for curing all sorts of the diseases of skin such as ulcers itches, ring-worm, whiteness of the skin, piles, syhlis. dulness of the body bitterness of the tongue, quacking of the body, dimness of sight, dryness and weekness occasioned by the use of opium or chandoos and weekness produced by gonorrhœa is ready for sale.

पुरवणी.

ॐ तत्त्वविवेक

अथवा

मराठी थिओसोफिस्ट.

हें पुस्तक सन १८८१ च्या जुलई महिन्यापासून प्रतिमासास नियमानें वाचकांची भेट येत असतें. यांत इंग्रजी थिओसोफिस्ट नांवच्या मासिक पुस्तकांतील उत्तम उत्तम शास्त्रीय व ऐतिहासिक निबंधांचें भाषांतर येत असतें. शिवाय प्राच्य देशांतलि तत्त्वज्ञान, कलाकौशल्य, व ग्रंथ तसेंच गुप्त शास्त्रांतर्गत मोहनि पैशाच योग समाधि मंत्र तंत्रादि गूढ विद्यांचें व सर्व जगतीतलावर गाजून राहिलेल्या निरनिराळ्या धर्मांतील महान् महान् साधू पुरुषांच्या चरित्रांचें निरूपण यांत होत असतें. सर्व जगतांत फार प्राचीन काळापासून चालत आलेले जे मुख्य ... धर्म त्यांतलि मूलतत्त्वें काय आहेत व त्यांत ग्राह्य किती व त्याज्य किती वगैरे गोष्टीं विषयीं या पुस्तकांत फार मार्मिकपणानें निबंध लिहिलेले असतात. पुस्तकाचीं प्रति मासास रायल साच्याचीं उत्तम कागदावर सुरेख टाइपांनीं छापलेलीं अशीं बत्तीस पानें प्रसिद्ध होतात. पुस्तकाबद्दल निरनिराळ्या मराठी वर्त्तमानपत्रांचे फारच उत्तम अभिप्राय मिळालेले आहेत.

वर्गणी सालीना रुपये चार एक प्रतीस आठ आणे

टपालहंशिल मुळींच नाहीं ! मात्र वर्गणी आल्याशिवाय पटांत नांव पडत नाहीं.

व्यवहार ठेवणें तो " पुणेंवैभव कचेरींत व्यवस्थापक तत्त्वविवेचक " यांचे नांवें ठेवावा.

पुणेंवैभव कचेरी. ता. १ जुलई १८८४ व्यवस्थापक तत्त्वविवेचक

अमृतरस.

हा रसशुद्ध वनस्पतींचा केला आहे. यांत धातु उपधातु किंवा विषारी पदार्थ बिलकुल नाहीं. जे व्याधी वैद्य किंवा डाक्टर यांस असाध्यसे वाटतात ते देखील बहुतकरून याणें हटकून नाहींसे होतात असें अनेक वेळां अनुभवास आलेलें आहे. याजबद्दलची विशेष माहिती पुणें वैभवांत मिळेल. याची दरशेरास किंमत १० रुपये पडेल. एक शेराची कुपी एक महिना घेण्यास सांपडते. या हिशोबानें पावशेरा पर्यंतच्या या औषधाच्या कुप्या मिळतात. बाहेर गांवच्या घेणारांस टपाल खर्च व बंगी करण्याचा खर्च निराळा पडेल.

कृष्णाजी गणेश जोशी.

विंचूरकरांच्या घराण्याचा इतिहास.

अनेक जुने लेख, कागदपत्र, दाखले आणि कित्येक इंग्रजी ग्रंथ याच्यां आधारानें हें पुस्तक तयार केलें आहे. यांत विंचूर संस्थानचे मूळ संपादक विठ्ठलशिवदेव यांच्या कारकिर्दी पासून ते तहत आज मिति पर्यंतच्या सर्व पुरुषांची हकिगत वर्णन केलेली आहे. पुस्तकाचीं अष्ट पत्री साच्याचीं सुमारें ३२५ पानें झालीं आहेत. हें पुस्तक सुलभ रीतीनें सर्वांच्या हातीं यावें म्हणून त्याची किंमत अवघी दीड रुपया ठेविली आहे. बाहेर गांवच्या ग्राहकांस याशिवाय टपालखर्च दोन आणे पडेल. पुस्तकें पुणेंवैभव छापखान्यांत मिळतील.

असतें. तर ... रस्ता होऊन ... योग्य आहे. ... अधिकारी ... कांहीं अड... ग्यें पत्र छा... सावी कळावें

... आपला क्ष.

... शके १८०६

...व्यांट डफ सा... या हिंदुस्थानच्या ... विचार तारी... आपल्या भाष... लक्षांत ठेवण्या... ते येथें देतो. ते ... ज्हां मी हिंदुस्थ... ारलें वश्य का... ...च्या रा... ...करून ठेविले होते ... मतें अगदीं पूर्वीच्या मता... , व आज पावेतों जें मी केलें; ... करीत आहे व ... तास... शेवटचा रामरा... यावे... ...तून जें काम होईल ... म... ...करूनच होईल. वर ... मुख्य ... गेलल्या त्या अशा--बसि... लोकां... स्थता ठेवणें; आमचे ... त जे ...हित ते सरजान मालकम ... वर्णन ... त्या सत्वमूर्ति अनेक लहान लहान रा... अमला खालीं विभक्त झाले असतां ... त्यांची खरी भरभराट झाली असती ... च आतांही होण्याची खटपट करणें; पृथ्वीच्या त्या भागावर ज्या भयंकर स्वाभाविक विपत्ति गुजरतात त्या पाश्चात्य शास्त्रीयविद्येच्या योगानें नाहींशा करणें; नद्यांना बंधारे बांधणें; शहरांत स्वच्छता राखणें; रानांतून पाण्याचे पाटनेणें; यूरोपखंडांत जसे दुष्काळ क्वचित् पडतात त्याप्रमाणें या देशांत ही दुष्काळाचे प्रसंग क्वचित् येतील असें करणें; हिंदुस्थानच्या प्रत्येक भागांत भुगोल संबंधी आणि शास्त्रीय विषयासंबंधी शोध ठेवणें; व प्रसंगानुसार हिंदुस्थानच्या आसपासच्या प्रांतांत ही असेच शोध करणें; त्याच्या कामांत सुधारणा करणें; हिंदुस्थानांत

... दिली कीं, मजला कोणी कर्ज वगैरे न देतां माझी स्थावर व जंगम मिळकत जरूर लागलेल्या कामाकरितां विकत घेऊन अगर गहान ठेऊन पैसा देऊं नये अशा बदल देविली आहे. याजकरितां सदरहु इचे व माझे साहा पिढ्यां पासून अंतर असून त्याच पिढीपासून त्याचा व आमचा विभक्तपणा आहे आणि आमचे निनगीवर त्याचा कांहींएक हक्क नाहीं. याजकरितां मजविषयीं कर्ज वगैरे देण्याचे व्यापाराबद्दल कांहीं एक भीति न ठेवता व्यापार सुरूं करावा तारीख ११ माहे जुलई सन १८८४ इसवी

... रखाव राहून गांवाची थोडी तरी आबादानी राहील. येथील गोपाळराव देशपांडे यांचे चिरंजिवांस हें काम सरकारानें दिले असतां हें करण्या सारखे योग्य आहेत तर सरकार या गोष्टीचा विचार करून लोकांच्या विनंती प्रमाणें येथें किल्यांत रिकाम्या इमारतींत ऑनररी माजिस्ट्रेटची नेमणूक करील अशी आशा आहे.

आकोट तालुक्याची जागा येथून चार कोसांवर आहे. ह्या चार कोसांत रस्ता पावसाळ्यांत इतका वाईट असतो कीं त्याचें वर्णन करितां येत नाहीं. तालुक्यांत

अलकापुरी
ऊर्फ
आळंदी.

येथील प्रसिद्ध साधु व कवि श्री ज्ञानेश्वर महाराज यांचें चरीत्र.

हा सुरस, घटकदार आणि उपयुक्त ग्रंथ सुरेख टाइपानीं सुबक कागदावर छापत असून तो येत्या अक्टोबर अखेर तयार होईल. साधुत्वाविषयीं सर्व भरत खंडांत गाजलेल्या अशा आद्य कवि श्री ज्ञानेश्वरांचें व्यापक चरित्र या ग्रंथांत पूर्ण रीतीनें दिलें असून त्यांच्या वेदांतपर ग्रंथांचें आणि भक्तिपर अभंगाचें योग्य विवेचन जागोजाग केलें आहे भाविक भक्तांच्या व विद्वान, मार्मिक आणि रसज्ञ अशा नव्या जुन्या मताच्या लोकांस पसंत पडण्या सारखीच या ग्रंथाची रचना व योग्यता असून साधुपुरुषांचीं चरित्रें मराठी भाषेंत लिहिण्याचा हा अपूर्व प्रकार आहे असें ह्मणण्यास हरकत नाहीं. पुस्तकाचा साचा मोठा म्हणजे काव्येतिहाससंग्रहा प्रमाणें असून पृष्ठें सुमारें १२५ होतील. अगाऊ ह्मणजे अक्टोबर पर्यंत किंमत भरणारांस पोस्टेज सुद्धां दहा आणें पडेल. मागाहून घेणारांस अर्थात जास्त किंमत पडेल. वर्गणी पुणें वैभव पत्राचे म्यानेजराकडे भरावी.

यात्राकल्पलता.

दक्षिण हिंदुस्थानांत जीं महान् महान् पुण्यक्षेत्रें आहेत तत्संबंधीं पौराणिक कथांचा व त्या स्थलांच्या आणि तेथील देवस्थानांच्या सुरस वर्णनांचा या पुस्तकांत समावेश केला आहे. विंचुर संस्थानचे प्रस्तुतचे मालक श्रीमंत रघुनाथराव अण्णासाहेब विंचुरकर यांनीं दक्षिण हिंदुस्थानांत जो प्रवास केला त्या वेळीं त्यांचे बरोबर असलेल्या आश्रित मंडळी पैकीं एका गृहस्थानीं हें पुस्तक लिहिलें आहे. याचीं पानें सुमारें १५० असून याची किंमत फारच थोडी म्हणजे फक्त बारा आणे ठेविली आहे. टपाल हांशिल दोन आणे. पुस्तकें पुणें वैभव छापखान्यांत मिळतील.

कादंबरी कलाप.

हें मासिकपुस्तक गेल्या एप्रिल महिन्या पासून सुरू झालें आहे. यांत सुप्रसिद्ध इंग्रजी कादंबरीकारांच्या पुस्तकांचीं भाषांतरें येत असतात. नूतं रेनाल्ड कृत मिस्टरीज आफ लंडन (लंडन रहस्य) ही कादंबरी चालू आहे. आज पर्यंत तीन अंक प्रसिद्ध झाले त्यां बद्दल निरनिराळ्या पत्रकारांचीं मतें फारच उत्तम पडलीं आहेत. पुस्तकाचीं पृष्ठें चोवीस असून त्याची वर्षाची आगाऊ किंमत फक्त सव्वादोन रुपयेच ठेविली आहे. टपाल हांशिल मुळींच नाहीं! मात्र वर्गणीच्या कामांत ढिलाई बिलकूल नाहीं.

व्यवहार ठेवणें तो "व्यवस्थापक कादंबरी कलाप पुणें वैभव कचेरी" या पत्त्यावर ठेवावा.

पुणें वैभव कचेरी. ता० १ जुलई १८८४ } व्यवस्थापक कादंबरी कलाप.

READY FOR SALE

CHEAP! CHEAP! CHEAP!

A COLLECTION OF ACTS PASSED IN 1880.

Price Rs. 1⅓ only Postage free.

CRIMINAL PROCEDURE ACT NO. X OF 1882.

(with the Amendment of 1884.)

Price Rupee 1 only!!

Postage Annas 4.

Can be had at the

POONAVAIBHAV PRESS.

विक्रीस तयार.

अंतराय विवेचक.

भाग पहिला

(जुलै १८८३ तागाईत जून १८८४पर्यंत)

हें पहिल्या वर्षाचें सबंध पुस्तक बांधलेलें आहे. किंमत टपाल हशील सुद्धां रुपये (५) पांच. या पुस्तकाचीं पृष्ठें काव्येतिहाससंग्रहाच्या साचाचीं ३०० असून शिवाय ज्ञानेश्वर महाराजांच्या चारित्राची सुटी ७२पृष्ठें आहेत.

वऱ्हाडसमाचार.

THE BERAR SAMACHAR

VOL XVIII AKOLA MONDAY JULY 21 1884 NO 28

वर्ष १८ अकोला सोमवार तारीख २१ माहे जुलै सन १८८४ इ० अंक २८

वऱ्हाडसमाचाराची किंमत.

	रु०
वर्षाची आगाऊ	६
सहामाही ,,	३
साल अखेर	७
किरकोळ अंकास	०४
डांक हांशील.	
वर्षाचें आगाऊ	०१३
सहामाही	०८
साल अखेर	१०८

नवीन वर्गणीदार होऊं इच्छिणारे लोकां कडून आगाऊ वर्गणी यावी ह्मणजे पत्र सुरू केलें जाईल.

नोटिसीबद्दल.

१० ओळीचे [illegible]	
[illegible]	
[illegible]	
[illegible]	०६
,, ,, दुसरे खेपेस	०३

FAITH AND HEALTH

The following well tried medicines are so efficacious that thousands of patients have been perfectly cured by them in a very short time.

SPECIFIC FOR DEBILITY. A week's use brings the semen to its natural condition, however vitiated it may be. It stops nocturnal emissions, thicknes the semen and increases the virile powers. In fact it is a true specific for all sorts of seminal diseases. Price Rs. 5 Post age As. 8.

A RADICAL CURE FOR GONORRHŒA. This powder cures gonorrhœa and gleet of all descriptions. It effects radical cure and there is no fear of relapse. Price Rs. 3 Postage As. 4.

CURE FOR IMPOTENCY Whatever be the cause of impotency whether arising from the abuse or overuse of the genital organs this oil acts as a marvel and restores the natural power in a very short time. Its use causes no pain.

THE BLOOD PURIFIER The best remedy yet discovered for curing all sorts of the diseases of skin such as ulcers itches, ringworm, whiteness of the skin, piles, syhlis. dulness of the body bitterness of the tongue, quacking of the body, dimness of sight, dryness and weekness occasioned by the use of opium or chandoos and weekness produced by gonorrhœa is ready for sale.

Direction for use are wrapped round the phials Price per bottle Rs. 8 packing and postage As. 12.

WONDERFUL PILLS FOR ALL BILIOUS AND ABDOMINAL COMPLAINTS.

Costiveness, pain, Tympanitis, side pain, Indigestion, loss of sleep, idleness acidity, looseness of bowtls are removed entirely by the use of these pills. It is a most effectual remedy for Spleens and Bilious deseases of all sorts. small box Rs. 2 the large one costs Rs. 3. Postage As. 4.

Directions for use are wrapped round the boxes.

The medicine may be sent by value post.

G. H. Manager's Jawahir eksir Medical Hall near Machbodri [illegible] Benares Price list, post free a.

नोटिसीचें उत्तर

[illegible] यास खाली [illegible] सीचें उत्तर देण्यांत येतें की तूं [illegible] २८ दिसेंबर सन १८८३ इसवीची नोटीस दिली त्यांतील मजकूर बिलकूल खोटा आहे. कारण तुझे व माझे सहा पिढ्यांचे अंतर असून त्याच पिढ्यापासून तुझा आमचा अगर्दी संबंध नाहीं याजकरितां माझे जिनगीवर तुझे ह्मणण्याप्रमाणें हक्क बिलकूल नाहीं. याजकरितां मजला वाटेल त्याजला ती जिनगी माझे खुशीप्रमाणें देण्यास कायद्याची हरकत होऊं सकत नाहीं भी आपले सर्व स्थावर व जंगम जिनगीची देण्या घेण्याची मालकीण आहे व कायद्याप्रमाणेंहा माझा च हक्क आहे तारीख ११ माहे जुलै सन १८८४ इसवी.

(सही) सहीची निशाणी बांगडी सारजाई मर्द गणपतराव मोहरीरीन.

नोटीस

सर्व लोकांस कळविले जातें कीं, अंबादास मल्हार मोहरीर राहणार वडड ता० मोर्शी जिल्हे उमरावती याणे मजवर तारीख २१ जून सन १८८४ इसवीची जाहीरात दिली कीं, मजला कोणी कर्ज वगैरे न देतां माझी स्थावर व जंगम मिळकत जरूर लागलेल्या कामाकरितां विकत घेऊन अगर गहान ठेऊन पैसा देऊं नये अशा बद्दल देविली आहे. याजकरितां सदरहु इबे व माझे साहा पिढ्यां पासून अंतर असून त्याच पिढीपासून त्याचा व आमचा विभक्तपणा आहे आणि आमचे जिनगीवर त्याचा कांहींएक हक्क नाहीं. याजकरितां मजविषयीं कर्ज वगैरे देण्याचे व्यापाराबद्दल कांहीं एक भीति न ठेवता व्यापार सुरू करावा तारीख ११ माहे जुलई सन १८८४ इसवी दस्तुर अमृत माधव उमेदवार राहणार वडड.

(सहीची निशाणी) बांगडी सारजाबाई मर्द गणपतराव मोहरीरीन इची हातची खुद असे.

पत्रव्यवहार.

ह्या सदरा खालील मजकूर पत्रकर्त्यां च्या मतास मिळूनच असतलि असें समजूं नये.

अडगांव ता. १४-७-८४.

रा. रा. वऱ्हाडसमाचार कर्ते यांस वि. वि. ह्या सरकलांतील देवी डाकटर विठ्ठल रामचंद्र हे आपले कामांत फार हुशार आहेत. हल्लीं त्यांचें देवी काढण्यांचे काम येथें च चालेंऊ आहे. ह्यांनीं काढलेल्या देवी बहुतकरून उत्तम निघतात यामुळें देवीकाढविण्याची कोणी कुर कुर करीत नाहीं. या गांवचे पाटील हे ह्या कामीं उत्तम मदत करतात.

या गांवांत रा. रा. गोपाळराव केशवराव देशपांडे यांचें घराणें मुख्य आहे. हे सार्वजनीक हिता करितां व सरकारचे कामास मदत देण्या करितां फार झटतात. यांचे [illegible] रा. रा. [illegible]तराव गोपाळ[illegible] पाहतात. [illegible] मोठया [illegible] फार सफाई आहेत. [illegible] इंग्लिश मराठी शाळा चांगली चाल[illegible] जमेदार लोकांत हे फार हुशार आहेत.

कोर्टाचे स्थलांतर झाल्यापासून येथील व्यापार कमी होत चालला. गांव अगदीं उजाड दिसतें; कोर्टाबरोबर सर्व शोभा गेली; इतके दिवस कोर्ट परत येईल अशी आशा होती परंतु तेव्हांपासून कोर्ट जाणार अशी वार्ता निघाल्यापासून सर्वांची निराशा झाली. पूर्वी दोन्हीं तालुक्यांचें मध्य कोणी शोधून काढिला नाहीं. असें असतां येथील उत्तम गृह रिकामें टाकून विनाकारण सरकार खर्चांत कां पडतें कोण जाणें. या गोष्टीचा सरकारचे सुज्ञ अधिकारी विचार करितील. तर त्यांचे ध्यानांत ही गोष्ट येण्या सारखी आहे अशी आशा तरनाहींच परंतु कोर्ट येथें येण्या सारखे नसल्यास या गांवीं ऑनररी माजिस्ट्रेटचें ठाणें असावें असा सर्वांचा अभिप्राय आहे. या योगानें कांहीं तरी गांवांत रवाज राहून गांवाची थोडी तरी अबादानी राहील. येथील गोपाळराव देशपांडे यांचे चिरंजिवांस हें काम सरकारानें दिले असतां हें करण्या सारखे योग्य आहेत तर सरकार या गोष्टीचा विचार करून लोकांच्या विनंती प्रमाणें येथें किल्ल्यांत रिकाम्या इमारतींत ऑनररी माजिस्ट्रेटची नेमणूक करील अशी आशा आहे.

आकोट तालुक्याची जागा येऊन चार कोसांवर आहे. ह्या चार कोसांत रस्ता पावसाळ्यांत इतका वाईट असतो कीं त्याचे वर्णन करितां येत नाहीं. तालुक्यांत हमेशा शेकडो लोकांचें काम असतें. तर ह्या चार कोसांत सडकेचा रस्ता होऊन रयतेचे क्लेश दूर होणें अगदी योग्य आहे. परंतु ही गोष्ट जिल्ह्याचे वरिष्ठ अधिकारी मनांत आणतील तर करण्यास कांहीं अडचण नाही. पत्रकर्ते राव अगखें पत्र छापावें. विस्ताराची माफी असावी कळावें लोभ असावा हे विनंती.

आपला क्ष.

वऱ्हाडसमाचार

मित्ती आषाढ वद्य १४ शके १८०६

मद्रासचे गव्हरनर मि. ग्यांट डफ साहेब यांनीं इंग्लिश सरकारच्या हिंदुस्थानच्या राज्य व्यवस्थे संबंधीं आपले विचार तारीख १ ले रोजीं मद्रास येथें आपल्या भाषणांत बोलून दाखविले ते लक्षांत ठेवण्या जोगे आहेत ह्मणून आह्मी ते येथें देतो. ते [illegible] वर्षां पूर्वीं जेव्हां मी हिंदुस्थ[illegible] शिरलों वगैरे का[illegible] रा[illegible] आहे तेव्हाच [illegible] (इंग्रजांनी) हिंदुस्थानांत कोणत्या मुख्य मुख्य [illegible] लक्ष्य द्यावें ह्याचें अनुमान करून ठेविले होते व माझीं आतांचीं मतें अगदीं पूर्वींच्या मता प्रमाणें आहेत, व आज पावेतों जें मी केलें; अद्याप पावेतों करीत आहे व [illegible]तासच्या लोकांचा शेवटचा रामरा[illegible] पावेतों माझें हातून जें काम होईल [illegible] मतास अनुसरूनच होईल. वर [illegible] मुख्य गोष्टी सांगितल्या त्या अशा--वसि[illegible] लोकांमध्यें स्वस्थता ठेवणें; आमचे [illegible]त जे प्रांत आहेत ते सरजान मालकम [illegible] वर्णन केलेल्या सत्वमूर्ति अनेक लहान लहान राजाच्या अमला खालीं विभक्त झाले असतां जशी त्यांची खरी भरभराट झाली असती तशीच आतांही होण्याची खटपट करणें; पृथ्वीच्या ह्या भागावर ज्या भयंकर स्वाभाविक विपत्ति गुजरतात त्या पाश्चात्य शास्त्रीय विद्येच्या योगानें नाहींशा करणें; नद्यांना बंधारे बांधणें; शहरांत स्वच्छता राखणें; रानांतून पाण्याचे पाटनेणें; यूरोपखंडांत जसे दुष्काळ क्वचित् पडतात त्याप्रमाणें या देशांत ही दुष्काळाचे प्रसंग क्वचित् येतील असें करणें; हिंदुस्थानच्या प्रत्येक भागांत भुगोल संबंधी आणि शास्त्रीय विषयासंबंधी शोध ठेवणें; व प्रसंगानुसार हिंदुस्थानच्या आसपासच्या प्रांतांत ही असेच शोध करणें; न्यायाचे कामांत सुधारणा करणें; हिंदुस्थानांत

होईल तितका पाश्चात्य विद्येचा प्रसार करणें; प्राचीन काळीं ज्यांवर अक्षरें खोदलीं आहेत असे पाषाण व धातूचे पत्रे व हस्तलेख यांचा संग्रह करणें; जीं कामें हिंदुलोकांचे हातून आजचे घटकेस होण्या जोगीं नाहींत तीं ब्रिटिश लोकांचे हातून घेऊन त्यांस योग्य काळीं त्याबद्दल इनाम देणें; पृथ्वीच्या ज्या भागांत अनेक वस्तु उत्पन्न होतात त्या सर्वांचा पुरतेपणीं शोध लावून जगांतील संपत्ति वाढाविणें; ज्या मार्गानें द्रव्य बाहेर जातें तो बंद करणें व बलिष्ठ लोक दुर्बळ लोकांवर राज्य कसें करूं शकतात याचें प्रमाण इतर राष्ट्रांस दाखविणें; ते ह्मणाले ज्या गोष्टी करण्याचें आमचे स्वाधीन आहे त्या वर सांगितल्या प्रमाणें आहेत व त्यांचें फळ सर्वांस मिळावें अशी आमची खटपट सुरूंच आहे" शिवाय ते ह्मणाले कीं फोर्ट सेंट जार्ज येथील गव्हरनर या नात्यानें ज्या गोष्टी करणें माझे हातीं आहे त्या सिद्धीस नेण्याविषयीं मला सर्वदा काळजी असते.

मि. ग्‍यांट डफ यांचे हे राज्य पद्धतीचे विचार पाहून त्यांच्या विषयीं लोकांचा ग्रह फार चांगला होईल. पण ते प्रचारांत कितपत् येतात हें पाहणें जरूर आहे. त्यांचे विचार एकंदरीनें पाहतां फार मोहगम आहेत व त्यांत त्यांच्याविषयीं विशेष मोह उत्पन्न होण्या जोगें कांहीं दिसत नाहीं. तरी ह्यांच्या सारख्या अधिकाऱ्यांचीं अशीं मतें असणें कमी महत्वाचें नाहीं. ज्या राज्ययंत्राचे हे एक भाग आहेत तें सर्वयंत्र अशाच पद्धतीवर नेहमी चालू राहिलें तर देशाचें खरें हित होण्याचा जास्त संभव आहे.

इंडियन सिव्हिल सर्व्हिस आणखी एक वार.

आजकाल ह्या देशांतील सर्व वर्तमान पत्रांतून सिव्हिल सर्व्हिस परीक्षेचे वयाची मुदत रशियन लोकांचें मर्व्ह व सिन्याक्स पावतो आगमन व त्या योगानें हिंदुस्थानावर काळांतरानें येणारा धोका, व आपल्या राज्यकर्त्यांचें शैलशिखरीं गमन ह्या तीन महत्वाच्या विषया संबंधी बरीच वाटाघाट चालली आहे व आजपर्यंत पुष्कळ झाली. परंतु ह्या तिन्हींत पहिला अधिक महत्वाचा असून बराच मागें टाकल्या सारखा झाला आहे. दुसऱ्या विषया संबंधी जितकी आपणास काळजी आहे तितकीच सरकारासही आहे. त्यासंबंधी जितक्या सूचना करणें आपणास रास्त आहे तितक्या केल्याच पाहिजेत परंतु हें प्रकरण राजकीय असून परस्परांच्या हक्काच्या निर्णयाचें आहे व याबद्दल इंग्लिश सरकार स्वस्थ राहील ही भीति बाळगावयास नको. तिसऱ्या विषया संबंधी स्टेट सेक्रेटरींनीं मनावर घेतलें आहे व मद्रासचे गव्हरनर मि. ग्‍यांटडफ हे ही मद्रासच्या लोकांच्या ह्मणण्यास अनुकूल होत आहेत. सिव्हिलसर्व्हिसचा प्रश्न गैर निकालांत राहिला आहे असें ही नाहीं. स्टेट सेक्रटरींनीं त्याविषयीं ठरविलें आहे कीं, ह्या परीक्षेच्या वयाचे बाबतीचा आतां प्रश्न काढण्याची ही वेळ नाहीं. तरी हा विषय आपण मोठ्या नेटानें हातीं घेतला पाहिजे. ह्या विषया संबंधी मजकूर आमच्या पत्रांतून मागें दोन वेळा आला पण हा विषय इतक्या महत्वाचा आहे कीं त्याज संबंधी आणखी चार शब्द लिहिण्याचें आमचे कर्तव्य कर्मच आहे असें आह्मास वाटतें.

सन १८५३ सालीं इंडियन सिव्हिल सर्व्हिसचे परिक्षेस नेटिव लोकांना येण्याची परवानगी दिली त्याचा हेतु हाच कीं नेटीवांस मोठाल्या जागा देतां याव्यात. ह्मणून तो हेतु सिद्धिस जाईल अशा तऱ्हेचे सुलभ उपाय सरकारास केले पाहिजेत. आपल्या सरकारचें मन उदार आहे व असलें औदार्य देश जिंकणारांचे अंगीं कचितच आढेळल, कारण त्यांनीं अनेक वेळा बोलून दाखविलें आहे कीं आमचें हिंदुस्थानांतील राज्य हिंदुलोकां करितांच आहे. त्यांना आपला देश सांभाळता येण्याची शक्ती आली ह्मणजे मग तो आमचे ताब्यांत ठेवण्याची आमची इच्छा नाहीं. ह्या गोष्टीचें प्रमाण एवढेंच दिसतें कीं त्यांनीं नेटिवां करितां वरिष्ठ प्रतीचे विद्यादानाच्या चांगल्या सोयी केल्या आहेत. ह्मणून जसजशी विद्या वृद्धि होत जाईल तसतशी आमची महत्वाकांक्षा वाढावी व आमच्या देशच्या राज्यव्यवस्थेंत आमचा थोडा बहुत विभाग असावा हें साहजिक आहे. परंतु विद्येच्या संबंधानें लोकांची स्थिति जितकी सुधारली आहे तितकी ह्या दुसऱ्या संबंधानें सुधारल्याचें दिसत नाहीं. बरेच दिवसा पासून त्यांची या बाबतींत वाढच खुंटल्या सारखें झालें आहे. राज्यव्यवस्थे संबंधी ज्या जागा नेटिवांस मिळावयाच्या त्यांजबद्दलच्या परीक्षेसच येण्याची त्यांस मनाई केल्यासारखें झालें आहे. लोकस्थितींत इतका चांगला फरक पडला असतां सरकारानें आपलें पाऊल मागें घ्यावें हें उभयतांसही अनिष्टकारक आहे. ह्या देशावर जे सध्या मुख्यमुख्य अधिकारी आहेत तेही कबूल करितील कीं राज्ययंत्र सुरळीत चालण्यास नेटिवांस मोठमोठ्या जागा दिल्या पाहिजेत.

ह्या परीक्षेच्या वयाची मुदत आतां फार कमी केली आहे ती पूर्वी प्रमाणें २१ वर्षांची व्हावी अशा प्रकारचे अर्ज स्टेट सेक्रेटरी याजकडेस बरेच झाले आहेत पण याबद्दल अद्याप कांहीं निकाल झाला नाहीं हिंदुस्थानचे लोक शरीर सपत्ताच्या मानानें फार क्षीण होत चालले आहेत ह्मणून इतक्या थोड्या वयांत अभ्यास करून दूर देशीं जाऊन रहून परीक्षा देण्याची त्यांस सवडच राहत नाहीं. जे कोणी अभ्यास करतात त्यांचे शरीरप्रकृतीस परीक्षेच्या अभ्यासाच्या दाबा मुळें धोका बसतो. जे गृहस्थ पास होऊन येतात त्यांस लवकरच बऱ्याच मोठ्या प्रांतावर व बऱ्याच पुष्कळ लोकांवर मोठा अधिकार मिळतो; व त्यांचे अंगीं पोक्त बुद्धि व अनुभव नसल्या मुळें कित्येक प्रसंगीं त्यांच्या हातून कामें चांगलीं होत नाहींत. ह्मणून ह्या परीक्षेच्या वयाची मुदत हल्लीं ठरलेल्या मुदती पेक्षां निदान तीन वर्षांनीं तरी अधिक असली पाहिजे.

शिवाय केवळ मुदत वाढविल्यानेंच ह्या परीक्षे पासून आपणास चांगला उपयोग करून घेतां येईल असें वाटत नाहीं. कारण जेव्हां ही वयाची मुदत २१ पासून २३ पावेतों होती तेव्हां तरी त्या काळांत सरासरी दरसाल एक उमेदवारापेक्षां अधिक उमेदवार पास झाले नाहींत. वयाचें प्रमाण हल्लीं पेक्षां अधिक वाढून जर ही परीक्षा एकाच काळीं एक सारखेंच प्रश्न देऊन हिंदुस्थानांतील कित्येक युनिव्हरसिटींतील रीतीप्रमाणें इकडेस एक किंवा अधिक ठिकाणीं कमिटी नेमून तिचे मार्फतीनें घेण्याचें ठरलें तर पूर्वीं पेक्षां दुप्पट उमेदवार दरसाल पास होतील अशी खात्री दिसते. आतां पूर्वीं जेव्हां २१ वर्षांची मुदत होती त्या काळांत आणि हल्लींच्या काळांत जरी बराच फरक पडला आहे असें ह्मणतां येईल तरी दूर देश व खर्च यासंबंधानें लोकांच्या अडचणी तशाच कायम राहणार. इंग्लंडांतील सिव्हिल सर्व्हिसचें वय २१ असून इंडियन सिव्हिल सर्व्हिसचें १९ कां असावें हें समजत नाहीं. इंग्लंडांतील सिव्हिल सर्व्हंटास जो अधिकार असतो व जीं कामें असतात त्या पेक्षां हिंदुस्थानांतील सिव्हिल सर्व्हंटांस अधिक कामें पडतात व त्यांस गैर माहित मुलखांत येऊन ज्यांच्या रितीभाती, धर्म, वर्ण व भाषा हीं निराळीं असतात अशा अनेक मनुष्यांशीं संबंध ठेवावा लागतो. ही परीक्षा वास्तवीक पहिलें तर हिंदुस्थानांतच असावी हें रास्त आहे. कारण तिकडील उमेदवारांस इकडे आल्यावर इकडील भाषा व रितीभाती शिकाव्या लागतात. इकडच्या उमेदवारांस फक्त इंग्रजी भाषाच मात्र तिकडे अधिक चांगल्या तऱ्हेनें शिकतां येईल पण त्यांचे कामास जितकें त्या भाषेचें ज्ञान पाहिजे त्या पेक्षां अधिकही इकडेस संपादन करतां येईल. पण इतके फेरफार करण्याचें एकदम आमच्यानें मागवत नाहीं. प्रथमतः वय वाढविण्याचीच मारामार पडली आहे मग यासंबंधी दुसरें मागणें कसें मान्य होणार! जर स्टेटसेक्रेटरी व त्यांचें कौंसिल ह्या गोष्टीचा पूर्ण विचार करतील तर त्यांस नेटीव लोकांचें ह्या संबंधाचें मागणें अगदीं रास्त आहे असें दिसून येईल. ही परीक्षा इंग्लंडांत व हिंदुस्थानांत एकाच काळीं होऊन दोन्ही ठिकाणचे प्रश्न सारखे असावेत असें पुण्याच्या सार्वजनिक सभेनें मागणें केलें आहे व प्रथम ह्या परीक्षेस येण्याची मोकळीक जेव्हां नेटीवांस मिळाली तेव्हां अशा बद्दल विचार पार्लमेंट सभेंत निघाले होते अशाबद्दल आधार यांनीं दिले आहेत. ह्या परीक्षेच्या अभ्यासा करितां हिंदुस्थानांत एक कालेज स्थापावें असा त्या वेळेस विचार निघाला होता व लार्ड स्टानली, मि. जान ब्राईट व सर चार्लस वुड अशा गृहस्थांचें अनुमत होतें. आमची लार्डकिंबर्ले यांस अशी विनंती आहे कीं त्यांनीं सर्व गोष्टींचा विचार करून ह्या परीक्षेचा मूळ उद्देश ज्या रीतीनें सिद्धीस जाईल अशा प्रकारचे नियम केल्यास त्यांच्या कारकिर्दीस मोठें भूषण होईल.

The Berar Samachar

MONDAY JULY, 21, 1884.

EARLY HISTORY OF VACCINATION

It would appear that vaccination was practised from a very early date by the Hindoo Vythians. Our Professor of Sanscrit can, as 1 request that he will, verify the truth or other-wise of this statement from the references given below. If true, it rests entirely with the Government to bring the fact, duly certified by pundit and priest, home to the people, by means of printed slips in the different vernaculrrs which should be spread broadcast throughout the country. In "selections from the *Asiatic Journal*" will be found an extract of a letter from "Calvi Virumbon" to the *Madras courier*, dated 2nd January 1819 as follows:" As my examination of the Vaida Sastras has been casual, and may never be repeated, 1 shall here notice a fact, which will add another to the many proofs of the truth of the wise man's adage, that 'there is nothing new under the sun:' it is that the inoculation for the cowpox was known of old time to the Hindoo medical writers. To substantiate this statement it is necessary only to refer to the *Sactey Grantham*, attributed to Dhanwantari, and therefore undoubtedly an ancient composition. In this work, after describing nine several species of the small-pox, of which three (one *Alabhi* being the confluent kind) are declared incurable, the anthor proceeds to lay down the rules for the pratice of inoculation. From this part, the following extracts are taken, of the first of which the original is given in the English character for the satisfaction of the Sanscrit scholar; and of the other for the sake of brevity translation only.

TRANSLATION

Take the fluid of the pock on the udder of a cow, or on the arm between the shoulder and the elbow of a human subject, on the point of a lanect, and lance with it the arms between the shoulders and elbow until blood, appears; then mixing the fluid with the blood, the fever of the *Small-pox* will be produced.

The small-pox produced by the fluid from the udder of a cow (Gostany odacum) will be of the same gentle nature as the original disease, not attended by fear nor requiring medicine; the diet may be according to the pleasure of the patient, who may be inoclulated once only, or two, three, four, five, or six times. The pock when perfect should be of a good colour, filled with a clear liquid, and surrounded by a circle of red; there will then be no fear of the small-pox as long as life endures. When inoculated with the fluid from the udder of cow, some will have a slight fever for one day, two, or three days and with the fever there will be sometimes a slight cold fit; the fever will also be attended by a round swelling in the arm pits and the other symptoms of the small-pox, but all of a every mild nature. There will be no danger, and the whole will disappear in thrée days.

If further proof is required that

long before the English came to India inoculation proper was practised, a translation of a paper in the language of Orissa called Odiah, describing the manner in which the inhabitants of the villages of the chicacole District are inoculated by Odiah *B*rahmins of the Kimedy and Teckaly countries (transmitted to Madras by,it is believed, Mr. Andrew Scott, the then Collector of Chicacole some—where about 1830) is given below:" A certain quantity of cotton to be wetted with the matter of a favorable small-pox, and from 200 to 400 people assembled on Sunday and Thursday, a cut to be given upon their arms with an instrument. The above cotton together with a quantity of rice is to be put in water. *A*fter the rice is properly wet and softened there by,about six or seven grains, well mixed with jaggary, to be given to each person, and the wound on his arm covered with a quantity of the above cotton,after which they are to be washed. either in a tank, well, or river,and immediately afterwords *turvani*, or some water and rice with buttermilk, to be given to them for their food. *A*fter they are thus washed four or five times every day, for three days, they get fever thereby, and the small-pox begins to appear, they are then to eat passoloo, grain, rice and buttermilk whenever they wish for it. &." Small-pox was accurately described by Rhazes, and Arabian,about the year 900. It is supposed to have been introduced into Europe by the Saracens. In London in 1725 one out of fourteen deaths was caused by small-pox, Inoculation was introduced in England by *L*ady *M*ary *W*órtely Montague in 1718 and she was allowed to have it first tried on seven con—demned criminals. *I*n 1722 two of the Royal Family were inoculated, it is needless to say that those persistent opponents of all progress in every age of the world,the clergy,preached against the practice,although in two years. [illegible]t of 5964 persons who were [illegible]lated only three died. [illegible]tion was forbidden by a [illegible]840 Jenner introduced vaccinatio[illegible] in 1799 and should be regarded as one of the greatest benefactors of mankind.

19th January Mail.

We hear that the Nawab Munirul Mulk Shujah Ud-*D*owla Bahadur, (Minister of Revenue and Finance to the Nizam's Government) brother to Sir *S*alar Jang, accompained by the fallowing Officers who form his suite will be at Akola for some 8 or 10 days.

(1) Munir Nawaz Jang *B*ahadur (Mehdi Ali) *R*èvenue Secretary.

(2) Mr. *H*asan Beg *A*ccountant General.

(3) *M*r. Furdunji Jamshetji offg. Settlement Commissioner.

(4)*R*aja Murli Manohur Bàhadur.

They arrive about the 8th *A*ugust and intend examining the Revenue system adopted in Berar.

LOCAL NEWS

THE SMALL CAUSE COURT. – We regret to observe that complaints are made about the unsatisfactory state of the work in the court, but the fault does not lie with the presiding Judge, for if arrears are allowed to accumulate owing to various causes and if Judges are expected to give their attention to all kinds of miscellaneous works, it is impossible to expect a better order of things to prevail, and as to the parties being made to wait for days together all we can say is, that common humanity must prompt the Judge, to adopt stringent measures for putting a stop to this most illegal practice. We cannot help expressing our surprise,at *M*r Purushottam Rao allowing such practices to pass off unnoticed since he is a warm friend of the poor and has much at heart the interests of those among whom he has come to serve.

The Resident- Mr Cordery the Resident, has returned, as we stated in our last issue, and we sincerely trust that the change has done him good Col Hastings Fraser military secretary returned at the same time.

The *C*ivil Surgeon of Wun -Doctor Chamorth, who was connected with the medical service in Berar, for a long time,& regarding whose career we feel it alike a pleasure & duty *t*o give a short history which we propose to do in our next issue,retired from the service on the 1st Instant, and Mr. *S*tenoff who was in charge of the Dispensary at Khamgaum, has gone to Yeotmal to officiate as civil surgeon.

Committed to the sessions. - The Marwadies who were implicated in the murder of a rich katchi merchant at Amraoti were committed *t*o the sessions by Mr. *N*icholetts, the 1st class magistrate.

Mr. Hari Ramchandra Rohinkedkar has returned from Chandoor, where he was *o*fficiating for *M*r. Waman *R*ao *B*aput and as we have already *s*tated the claims of Mr Rohinkedkar in a recent issue for a permanent appoin*t*ment in the commission, we trust, that the Resident will be pleased to give him a sui*t*able place, which will be the means of encouraging Beraree young men, to prosecute their studies vigorously,and shake off the apathy and indifference they still display in point of Education.

H. H. The Nizam -On Monday last H *H*. the Nizam, accomapnied by Nawab *A*fsur Jung and staff visited the *A*rt Exhibition of Messrs Scundy and Co at the *P*avilion in the Public Gardens Chudderghat.

Correspondence.

Justice—your letter is unauthenticated, besides the subject has been fully discussed in our columns. There is nothing new in what you say.

वऱ्हाड

हवामान—पावसानें अगदीं गर्दी करून सोडिली आहे. आतां कांहीं दिवस चांगली उघाडी पडेल तर बरें. हवा सर्द झाली आहे पण विशेष रोगराई कांहीं नाहीं.

वऱ्हाडांत मुलकी काम कसें चालतें याची माहिती करून घेण्या करितां हैदराबादचे रेव्हिन्यु मिनिस्टर नवाब मुनिर उद्दवला बहादर हे कांहीं सरदार लोक बरोबर घेऊन येत्या महिन्याच्या ८ तारखेस येथें येणार आहेत. त्यांचा अकोल्यास सुमारें आठ दहा दिवस तळ राहील. या संबंधाची विशेष हकीकत आह्मी पुढील अंकीं देऊं.

कर्नल बुलक साहेब हे ता० ३० रोजीं आपले कामावर रुजूं होण्या करितां उमरावतीस परभारें जातील असें कळतें.

आह्मी असें ऐकतों कीं आपली रजा पुरी झाल्या नतंर मि. आत्माराम भिकाजी ए. अ. क. कोर्ट मोर्शी हे आकोल्यास ट्रेझरी आफिसरचे कामावर रुजूं होणार आहेत

मि. निकोलेट हे लवकरच वाशीमास कर्नल लाटन साहेब जे तीन महिन्यांच्या हक्काचे रजेवर विलायतेस जाणार आहेत त्यांचे जागीं अक्टि० डिपुटीकमिशनरचें काम पहाण्या साठीं जातील

दस्तूर एदलजी बहिमनजी असि० कमिशनर साहेब हे कर्नल बुलक कामावर रुजूं झाल्यानतरं भि. अरदेसर दिनसाजी अक्टिं० ए.अ.क. याजककडून जळगांव कोर्टाचा चार्ज घेंतलिं.

मौलवी निजामुद्दीन साहेब असि. कमिशनर यांस अकोल्यासच कायम केलें असें समजतें.

आह्मास कळविण्यास संतोष वाटतो कीं येथील स्माल काज कोर्टाचे अ. क्लार्क आफ धि कोर्ट मि. यशवंत राव महादेव यास हल्लीं सरकारानें त्या हुद्यावर कायम केले आहे.

तळेगांव दशसहस्र येथिल आंग्लो. व्ह. स्कूलचे हेड मास्तर रा. रा. बळवंत श्रीपत यांनीं तेथिल शाळेच्या कांहीं सामानाची व पैशाची अफरातफर केल्याचा दोष त्यांजवर आल्यावरून त्यांचा पगार कमीकरून त्यांस मलकापुरास ६० रुपयावर पाठविलें व तेथें रा. रा. शिवराम रघुनाथ यांस कायमकरून रा. रा. कृष्णाजी मल्हार पैठणकर येथील हायस्कूलचे असिस्टंट यांस आफिशियटिंग नेमलें. व मि. शिवरामपंत हे पूर्वीं तेथेंच कमीत आले होते त्यांस पूर्वींचा पगार पुन्हा मिळाला ही त्यांजवर मोठी कृपाच झाली.

मि. पैठणकर हे येथील हायस्कुलांत एक सारखे नऊ वर्षे होते त्या अवसरांत त्यांनीं आपलें जागेचें काम फार उत्तम प्रकारें केलें हे सांगावयास नकोच. त्यांना ही जी बढतीं मिळाली ती कधीच मिळावयाची पण हायस्कूल सोडून जावयाचें नाहीं असे त्यांचे मनांत असल्यामुळें तें अंतरलें गेलें. त्यांचें वर्तन फारच सभ्य पणाचे होतें व ते आपल्या उत्तम स्वभावाच्या योगानें येथे फार लोकप्रिय झाले होते. ते येथून गेल्यानें त्यांचे मित्र मंडळीस व शिष्य वर्गास वाईट वाटल्या वाचून राहणार नाहीं.

परवां शनवार रात्रीं सांगलीकर नाटककार मंडळीनें 'शेषशाई दर्शन, पांच भार्षेत गोपींचीं गाऱ्हाणीं, कालीया मर्दन व थोरले माधवराव यांचा फार्स ' हे प्रयोग करून दाखविले. प्रेक्षक समाज मोठा होता. नाटक ही फार चांगलें झालें. व तिन्ही सीन उत्तम केले होते. थोडथोडे चुटके असल्यामुळें हा खेळ विशेष मनोरंजक वाटला.

यवतमाळाकडील एक गृहस्थ लिहितो कीं— गांवोगांव पाटील मुख्य असल्यामुळे तो एखाद्या तंट्यांत एकाच पक्षाचा खोटानाटा पुरावा देऊन दुसऱ्या पक्षाचा खटला बुडवितो. दुसरे लोकही त्याच्या भिती मूळें अलिप्त राहतात. अखेरीस अन्यायानें एकजण बुडतो. कोण हा अंधार याची दाद लागेल काय!" इकडे इतर पाटिल मंडळींनीं चांगलें लक्ष पुरवावें अशी त्यांस आमची शिफारस आहे.

गेल्या शुक्रवारीं मे. राइट साहेब आफि. इनस्पे. जनरल आफ पोलिस हे येथून उमरावतीस गेले.

येथिल हायस्कूलचे असि. मास्तर रा. रा. हरी रामचंद्र हे चांदुराहून परत येऊन शनिवारीं आपले कामावर रुजूं झाले.

वाशीम तारीख १७।७।८४.

ह्या आठवड्यांत हवा थंड झालि आहे. तीन चार दिवस एकसारखी झड लागली होती. तेणेंकरून एका मारवाड्याचे नुकतेंच बांधलेले दुकान पडलें. मनुष्य कोणी हीं दगावला नाहीं.

आजपर्यंत येथें १४ इंच पाऊस पडला.

रा.रा. रामचंद्र महीपत खारकर हे या आठवड्यांत येथें येऊन आणखी दोन महीन्याचे रजेवर गेले.

यवतमाल. १६-७-८४.

पर्जन्य काळास सुरवात झाल्यापासून ह्मणण्यासारखा पाऊस मुळींच न पडल्यामळें लोक हवलदील झाले होते. परंतु या आठवड्यांत उत्तम प्रकारची वृष्टी झाली तेणेंकरून तूर्त सर्व भीति दूर झाली आहे. चार दिवसांत आठ ८ इंच पर्जन्य पडला.

येथिल सिव्हिल सर्जन डा. शामरट साहेब यांनीं पेनशन घेतल्यामुळें त्यांचे सन्मानाकरितां येथिल शाळा गृहांत ता. १४माहे मजकूर रोजीं टेलिजंग सभा भरली होते. या वेळीं सुमारें शेदीडशें मंडळी जमली होती व इंग्लिश पार्शियन आणि मराठी अशी तीन मानपत्रें तयार केलीं होतीं तीं वाचून झाल्यावर मुलांनीं सुस्वर कविता ह्मटल्या त्या नंतर एक दोन भाषणें झालीं व डा.शामरट सा. यांनीं ही मंडळीनें केलेल्या सन्मानाचा स्वीकार केल्याबद्दल आभार प्रदर्शक भाषण केलें. व अध्यक्षांचें भाषण झाल्यावर हार तुरे गजरे वाटण्यांत येऊन समारंभ समाप्त झाला.

सदर्हू बाबदींत वर्गणीनें पैसा उभाकरून डा. सा. यांचे नांवें स्कालरशिप करण्याविषयीं व त्यांची एक तसबीर आणवून लायब्ररींत ठेवण्याविषयीं विचार ठरला आहे. साहेब बहादूर हे येथील लायब्ररीचे अध्यक्ष होते.या वेळीं ह्मटलेल्या कविता आणखी विशेष माहिती येत्या अंकीं देऊं

वर्तमानसार.

मुंबई शहरापासून बुखाऱ्यापर्यंतचा रस्ता शोधून काढण्याविषयीं रशियन सरकारचा कांहीं अधिकाऱ्यांस हुकूम झाला असल्याचें कळतें. पु० वै०

पारीस शहर सगळ्या पृथ्वींत सुशोभित आहे, पण त्याचा खर्चही तसाच आहे. त्या शहरांतील रस्ते, गटारें पाण्याचे नळ व सार्वजनीक इमारती यांकडे गेल्या वीस वर्षांत ८७,२०,००,००० रुपये खर्च झाले आहेत असें सांगतात!

कलकत्ता म्युनिसिपालिटी शहरांतील गटारें बांधण्याकरतां ९ टक्के व्याजानें १५ लाख रुपये वीस वर्षांत फेडण्याच्या कराराने कर्ज काढीत आहे.

सरहद्दीवरील काफर लोकांवर हिंदुस्थान सरकारच्या आठ दहा हजार फौजेची एक टोळी रवाना होत आहे असें सांगतात.

गुजराथी कवी दलपतराम याच्या टेस्टीमोनियल करतां एकंदर ७,१९७ रुपये जमले.

नवीन ग्रह—विएना येथें पालिसा यानें एक नवीन ग्रह शोधून काढिला त्यावेळी तो ग्रह संपातापासून तेरा तास १ मिनिट व ध्रुव बिंदु पासून ९१ अंश २२ कला इतक्या अंतरावर होता. तो बाराव्या वर्गांतील ताऱ्या इतका मोठा आहे.

कार्बोनिक आसिडाची कांडी—प्रो.लांडेल्ट यांनीं कांहीं कृतीनें हा वायुरूपी पदार्थ प्रथम पाण्यासारखा पातळ करून मग कापसासारखा घट्ट केला आणि नंतर त्याची कांडी बनवून बर्लिन येथील फिजीकल सोसायटीस दाखविली. तिचें विशिष्ट गुरुत्व १२ होतें.

मुंबईपासून बुखाऱ्यापर्यंतचा रस्ता कायम करण्याकरतां रशियनसरकारानें आपल्या दोघां कामदारांस रवाना केलें आहे असें सांगतात.

रशियनसरकारचा एक वकील काबुलास आला असून त्याणे रशियन बादशहानें दिलेल्या पुष्कळ देणग्या वगैरे अमिरास दिल्या व बादशहाचें मित्रत्वाच्या नात्याचें एक पत्रही दिलें. हा वकील मुसलमान आहे,पण खरोखरी तो रशियन असून मुसलमानाचा वेष घेतलेला असावा असें लोकांचें अनुमान आहे. अमिरानें या वकिलास १ कोसावर उतरण्यास जागा देवून त्याचा चांगला सत्कारही केला असें सांगतात.

१८८३ सालांत नार्थवेस्टप्रांतात व्याघ्र वगैरे घातुक जनावरांच्या योगाने ३९१ मनुष्यें प्राणास मुकलीं? लोकांस बिनहत्यारी केलें नसतें तर इतकी माणसें अशा रीतीनें मेलीं असतीं काय?

बंगालबँकेंत गेल्या सहा महिन्यांत एकंदर १६,१२,९११ रुपये नफा झाला व त्यांतून भागीदारांस दरसाल दरशेकडा १० रुपये प्रमाणें व्याज देवून (१०,००,०००) बाकीची रकम रिझर्वफंड वगैरेंत टाकली. विलायती भांडवल जें इकडे येतें तें काय घेऊन जातें हें असल्या उदाहरणांवरून चांगलें दिसून येते

विलायती कायदा व ख्रिस्तशास्त्र यांणी मयत बायकोच्या बहिणीशीं लग्न करण्याची मनाई केली असुन हिंदुस्थानांत येणाऱ्या विलायती लोकांसही तोच नियम लागू आहे असें तसल्या एका खटल्यांत या आठवड्यांत कलकत्ता हायकोर्टानें ठरविलें आहे.

दार्जिलिंगची सुधारणा करण्याकरतां व गंगेनें पैसा जमत असून त्यांत बर्द्वानच्या महाराजांनीं १०,००० रुपये दिले.

घाम ह्मणजे रक्तांतलें निरुपयोगी झालेलें पाणी तें नळ्यांतून भोंकांवाटे शरीरा बाहेर येतें तीं घामाचीं छिद्रें मनुष्याच्या अंगावर जर एक रुपया ठेविला तर त्याच्या खालीं सुमारें २०० छिद्रें झांकतील! कोणी शोधक पुरुषांनी असा अदमास केला आहे कीं, सामान्य प्रतीच्या मनुष्याच्या अंगावर हीं घामाचीं रंध्रें सुमारें ७०,००,००० असावीं, आणि त्यांशीं ज्यानळ्याचा संबंध जोडलेला असतो, त्यांचीं सर्वांची मिळून एकंदर लांबी २८ मैल असावी!!!

एका फ्रेंच गृहस्थानें "हिंदुस्थानची राजकीय स्वतंत्रता" या विषयावर एक निबंध लिहिला आहे. तो ह्मणतो कीं" लार्डरिपन साहेबांनीं हिंदुलोकांस जे हक्क दिले आहेत ते यथायोग्य आहेत. अशाच प्रकारचे कांहीं हक्क देऊन हिंदुलोकांस संतुष्ट ठेविलें तर इंग्लंडास रशियापासून भीती बाळगण्याचें कांहीं कारण नाहीं."

सगळ्या हिंदुस्थानाकरतां देरा येथें एक फारेस्ट शाळा स्थापन करण्याचें हिंदुस्थान सरकारानें योजलें आहेत.या शाळेंत फारेस्टर व फारेस्टरेंजर हीं कामें करण्याकरतां लोक तयार करावयाचे. यांत इंग्रजी शिकलेल्या लोकांचा एक क्लास होऊन इंग्रजी न येणाऱ्याचाही एक क्लास होणार आहे व यांत शिकून तयार झालेले जे रेंजर आपलें काम चांगल्या रीतीनें करतील त्यांसच सब आसिस्टन्ट कान्सरवेटरच्या जागा देण्यांत येणार आहेत.

धारवाड जिल्ह्यांत हल्लीं अकरा शाळा पटकी मुळें बंद ठेवण्यांत आल्या आहेत असें समजतें. पटकीनें २०६ लागले व ८२ मेले. अं०द०

येथें असलेल्या सांगलीकर नाटककारांनीं गेल्या शनवारीं कीचक वध व मार एल. एल. बेचा फार्स करून दाखविला. समंजस मनुष्यास हे दोन्ही भाग आवडले नाहींत. याचें कारण नाटकास योग्य अशी भाषण पद्धती नव्हती व दुसरा विषय ही अश्लिल होता हेंच असावें. म० मि०

नैल नदीच्या उजव्या कांठावर थीबिस पासून १३० मैलावर एक शहर सांपडलें त्यांत सहा हजार मेलेल्या मनुष्यांचीं मसाल्यांनीं भरून रक्षण केलेलीं प्रेतें सांपडलीं.

युरोपांतील फ्रान्स, इटली वगैरे देशांत महामारीचा तुरळक उपद्रव सुरू झाला असें समजतें.

हिंदुस्थानामध्यें एतद्देशीय ख्रिस्ती लोकांची संख्या पांच लक्ष आहे असें समजतें.

आन. बाबू क्रिस्तोदास पाल यांची प्रकृति किंचित बरी आहे व त्यांच्या तर्फे बाबू राजकुमार सर्वाधिकारी हे हिंदुपेट्रियटचें काम करीत आहेत असें कळतें.

बनारस शहरामध्यें ट्रामवेचा रस्ता होणार असें कळतें.

विलायतेंत रविवारच्या शाळा आपखुशीनें शिकविणार असे सहा लक्ष शिक्षक केकर लोकांपैकीं आहेत असें समजतें. इं० प्र०

अकेबर येथें सिव्हिल सर्व्हिसच्या परिक्षेस जाणाऱ्या ऊमेदवारांच्या वयाची इयत्ता २३ वर्षें करावी ह्मणून अर्ज करण्या करितां मोठी सभा भरली होती.

फ्रांसमध्यें पटकीचा आजार सुरू झाल्याची बातमी आली आहे.

मागें लिहिल्याप्रमाणें बेकरपाशा इंग्लंडास आला नाहीं. त्याला झालेली जखम अजून बरी झाली नाहीं; तो पुनः इंग्लंडास लवकरच येणार आहे.

भावनगर येथील ठाकूर साहेब यांणीं प्रदर्शनाचे फंडास अर्धा लाख रुपये खुशीनें दिले असें ऐकतों.

ता० ९ रोजीं हाऊस आफ लार्ड्स मध्यें फ्रांचाइस बिल नापसंत ठरलें.

सिव्हिल सर्व्हिसच्या परिक्षेचे नियम फार कडक आहेत त्यांत फेरफार करण्याकरितां खटपट चालविण्याचा इंडियनरिफार्मर्स असोशिएशनचा बेत दिसतो. पार्लमेंटाच्या सभासदांपाशीं या संबंधानें बोलणें काढण्याचा बेत आहे व यासंबंधानें लार्ड रिपन साहेब यांच्याशीं पत्रव्यवहार सुरू आहे असें एका इंग्लिश पत्रावरून समजतें

सातारा जिल्ह्यांत पाटण तालुक्यांत टोळ आहेत अशी खबर आहे. त्यांना घालविण्याकरितां लोकांचे पुष्कळ उपाय चालले आहेत परंतु उलटे ते अधिकच वाढत आहेत असें समजतें. आधींच पाऊस नाहीं तशांत यांची स्वारी आली आहे आतां बघावयास नको.

ल्यांगसन येथें जो चिनी लोकांनीं हला केला तो मुद्दाम केला असें चेंबर आफ डेप्युटीजमध्यें एम फेरी यांनीं बोलून दाखविलें. चिनीलोकांपासून तह मोडल्याबद्दल नुकसान भरून मागितलें आहे, हें नुकसान १०००००००० (दहा कोटी) रु. फ्रेंचांनीं मागितलें आहे व ही रक्कम फिटेपर्यंत फ्रेंच फूचू आपल्या ताब्यांत ठेवणार.

कलकत्त्यास बाहेरून आलेल्या मालावर कर बसविण्याचा विचार अद्याप सरकारापुढें आला नाहीं. तथापी फिनान्स डिपार्टमेंटचा अभिप्राय म्युनिसिपालटीस अनुकूल आहे असें दिसतें. फक्त हा कर बसवितेवेळीं सरकारानें ठरविलेले नियम म्युनिसिपालिटीनें पाळावेत ह्मणजे झालें; ते नियम मिळून इतकेच आहेत कीं हा कर माफक असून कलकत्त्यास खपलेल्या मालावर मात्र बसवावा नुसता माल दुसरीकडे पाठवितांना कलकत्त्यास उतरला असतां जकात घेउनये सर्व लोक हें कबूल करतात कीं हा कर बसविल्यानें गरीब लोकांवर कराचा फार बोजा पडेल. ने. ओ.

आनामदेशांत लागसन नांमें ठिकाण ठरावाप्रमाणें ताब्यांत घेण्याकरितां टांकिन एथील फ्रेंच फौजेपैकीं ७०० लोक तिकडे गेले तेव्हां ४,००० चिनी फौजेनें त्यावर हल्ला केला, तरी फ्रेंचांनीं तिला हटविलें व झांत फ्रेंचांकडील ७मनुष्यें मेले व ४२जखमी झाले ही गोष्ट तहाविरुद्ध झाली ह्मणून फ्रेंच सरकारच्या हुकमावरून त्यांचा वकील पेकिन येथें चिनी सरकारास याचा जबाब मागण्याकरितां गेला आहे जबाब नीट मिळाला तर बरें, नाहीं तर या उभय सरकारांत पुनःलढाई लागेल. न०स०

बंदुकीचा गैर उपयोग मुंबईंत—मि. चार्लेस झरनर नांवाच्या इसमानें गेल्या शुक्रवारी आपल्या कांपौंडाच्या भिंतीवर मोर बसलेला मारण्याकरितां बंदुक सोडिली, तेणेंकरून तो मोर तर मेलाच; परंतु त्यांतील एक गोळी धोंडू मसणाजी नांवाच्या एका सुताराच्या कपाळांत घुसली! त्यांस इस्पितळांत नेले आहे दुखापत बरीच जबर दिसत आहे. हा खटला मि. डोसाभाई फ्रामजी यांजकडे आला आहे. परंतु वादी गनारी असल्यामुळें खटला तहकूब ठेविला आहे.

समानें व प्रतिसमानें—वर लिहिलेल्या मजकुरांतील मोर सालिसिटर मि. अमीरुद्दीन तय्यबजी यांचा होता. यांनीं सदर मोर मारल्याच्या गुन्ह्याबद्दल वरील च्यालेसवर समान काढिलें आहे. चार्लसनें ही तय्यबजी यांजवर त्याच्या घराची मर्यादा अतिक्रमण केल्याबद्दल समन्स काढलें आहे. तसेच रामदाजी (तय्यबजी यांचा नोकर) यानेंही मि. चार्लसवर तो त्याचे घरीं मोर आणावयास गेला असतां त्यानें मारहाण केल्याच्या गुन्ह्याबद्दल समान काढिलें आहे! या सुताड्या गोताड्याचा कसा काय निकाल होतो तो पहावा.

अनेकपत्नी—एक ऐरिश गृहस्थ मि. ब्यानमोली नांवाचा चांगला कुलीन घराण्यांतला असून त्यानें कित्येक बायका केल्याबद्दल त्याजवर डब्लिन येथें खटला चालू आहे हल्लीं कोर्टांत त्याच्या पंच बायका असल्याचें सिद्ध झालें आहे हा गृहस्थ विक्षिप्त असूनें सर्व युरोपखंडभर फिरून आला आहे. व तो ठिकठिकाणीं वेड्याचे इस्पितळांत राहिला आहे हें वेड त्याचे घराण्यांत पिढीजात असून हल्लीं याच्या मोठ्या इस्टेटीला तोच मालक आहे. विलायतेंत अनेकपत्नीत्व हें कायद्याविरुद्ध असून त्याप्रमाणें त्याच्या बायकांनीं त्याला कोर्टांत ओढिलें आहे!काय बिच्याऱ्याला न्याय मिळातो बघावा.

राजकुलीन खलाशी—राज्ञीपुत्र ड्युक आफ् एडिंबरो यांणीं आपल्या चक्रवर्तिनीं मातेपासून आपल्या पुत्रास खलाशी बनविण्याची परवानगी मिळविली आहे. व त्याप्रमाणें हा राणीचा चिमुकला नातू आरमारांतील गलबतावर [illegible] खलाशागिरी शिकावयास जाई[illegible]च्याही मुलानें कोणतांही [illegible] कोणी नांवें ठेवण[illegible] फारच निराळा आ[illegible] ह्मणावयाचा!

पंढरपुर येथें यात्रेकरू लोकांच्या सोयी करितां ४० धर्मशाळा बांधाव्या व त्याजकरितां ६०,००० रु० कर्ज काढून त्यास तारण म्युनिसिपालिटीचें उत्पन्न लावून द्यावे ह्मणून सरकारापाशीं तेथील म्युनिसिपालिटी परवानगी मागितली आहे. ही रक्कम आठ वर्षांत व्याजमुद्दलसुद्धां दर सहा महिन्यांनीं पांच हजार रु० प्रमाणें हप्त्यांनीं देण्याचा विचार आहे

इं० प्र०

हें पत्र आकोला येथें रा० बा० खंडेराव बाळाजी यांचे "वऱ्हाडसमाचार" छापखान्यांत नारायण खंडेराव फडके यांनीं छापून प्रसिद्ध केलें.

वऱ्हाडसमाचार.

THE BERAR SAMACHAR

VOL XVIII AKOLA MONDAY JULY 28 1884 NO 29

वर्ष १८ अकोला सोमवार तारीख २८ माहे जुलै सन १८८४ इ० अंक २९

वऱ्हाडसमाचाराची किंमत.

	रु०
वर्षाची आगाऊ	५
सहामाही ,,	३
साल अखेर	७
किरकोळ अंकास	८४
डांक हांशील.	
वर्षाचे आगाऊ	८१३
सहामाही	८८
साल अखेर	१८८

नवीन वर्गणीदार होऊं इच्छिणारे लोकां कडून आगाऊ वर्गणी यावी ह्मणजे पत्र सुरूं केलें जाईल.

नोटिसीबद्दल.

१० ओळींचे आंत	१
१० ओळींपुढें दर ओळीस	८१८६
तीच नोटिस दुसरे खेपेस	८१
इंग्लिश लिपींत दर ओळीस	८४
,, ,, दुसरे खेपेस	८३

FAITH AND HEALTH.

The following well tried medicines are so efficacious that thousands of patients have been perfectly cured by them in a very short time.

SPECIFIC FOR DEBILITY. A week's use brings the semen to its natural condition, however vitiated it may be. It stops nocturnal emissions, thicknes the semen and increases the virile powers. In fact it is a true specific for all sorts of seminal diseases. Price Rs. 5 Postage As. 8.

A *RADICAL* CURE FOR *GONORRHŒA*. This powder cures gonorrhœa and gleet of all descriptions. It effects radical cure and there is no fear of relapse. *Price* Rs. 3 Postage As. 4.

CURE FOR IMPOTENCY

Whatever be the cause of impotency whether arising from the abuse or overuse of the genital organs this oil acts as a marvel and restores the natural power in a very short time. Its use causes no pain.

THE BLOOD PURIFIER

The best remedy yet discovered for curing all sorts of the diseases of skin such as ulcers itches, ringworm, whiteness of the skin, piles, syhlis, dulness of the body bitterness of the tongue, quacking of the body, dimness of sight, dryness and weekness occasioned by the use of opium or c...doos and weekness produced b... is ready for sale.

Direction for use are wrapped round the phials Price per bottle *Rs.* 8 packing and postage As. 12.

WONDERFUL PILLS FOR ALL BILIOUS AND ABDOMINAL COMPLINTS.

Costiveness, pain, Tympanitis, side pain, Indigestion, loss of sleep, idleness acidity, looseness of bowtls are removed entirely by the use of these pills. It is a most effectual remedy for *S*pleens and *B*ilious deseases of all sorts. small box *Rs.* 2 the large one costs Rs. 3. Postage As. 4.

Directions for use are wrapped round the boxes.

The medicine may be sent by value post.

G. H. Manager's Jawahir eksir Medical *H*all near Machbodri alab *B*enares Price list, post free *a*

नोटीस

मि० कडतु वल्लद तुकाराम माजरे राहणार केळी तालुके अकोट जिल्हा आकोला यांस खालीं सही करणार इजकडून नोटीस देण्यांत येते कीं माझें लग्न तुझे बरोबर होऊन आज सुमारें सोळा वर्षें जाहालीं लग्न जाहाल्यावर मी चार पांच वर्षें लहान होतें तोंपर्यंत तूं माझें सासर माहेर रीतिप्रमाणें केलें पुढें मी वयांत आलें नंतर तूं मजला आपलें घरीं घेऊन जावें व संवसार करावा परंतु त्याप्रमाणें तुह्मी केलें नाहीं पुढें बरेंच वर्षांनीं तुझ्या मनांत कांहीं विचार चांगलेपणाचे येऊन तूं स्वतः माझें बापाचे घरीं दीड वर्षं राहिलास; नंतर तुह्मी आमचे बापापाशीं असें सांगितलें कीं मी आपल्या स्वतःचे घरीं जाऊन मीं माझे वडील माणसास विचारून येऊन आपलें पाशीं राहतों आणि चार संभावित लोकाप्रमाणें घर संवसार करितों ह्मणून सांगून गेला त्या नंतर आह्मी चार दिवस तुमची वाट पाहिली परंतु तुह्मी आला नाहीं नंतर माझा बाप गाडी घेऊन तुजला आणण्याकरितां आला परंतु तुह्मी आला नाहीं त्यावेळीं तुह्मी सांगितलें कीं बायकोस आणून मजपाशीं घालवा त्यावेळीं माझे बापानें सांगितलें कीं तुह्मी स्वतः येऊन बायकोस घेऊन जावे त्याप्रमाणें तुह्मी कोणचीही गोष्ट केली नाहीं याजकरितां तुह्मास ह्या नोटिशीनें असें कळविलें जातें कीं नोटीस पावल्यापासून पंधरा दिवसाचे आंत मजला आज इतके दिवस तुजपासून बापाच्या घरीं राहिल्याबद्दल आज बारा वर्षांचा खर्च रुपये ३०० जाहाले व तुह्मी माझे बापाच्या येथें दीड वर्ष राहून त्याजबद्दलचा खर्च पंन्नास रुपये मिळून एकंदर ३५० रुपये तीनशे पन्नास देऊन मजला तू आपले घरी घेऊन जावें. असें न केले तर तुझा माझ्यावरील लग्नाचा हक्क ...कल राहिला नाहीं, मग मी तुह्मी कोणच्याही प्रकारची सबब न ऐकतां दुसरा घरठाव करीन आणि आज पावेतों सदरी लिहिलेला जो खर्च व ह्या नोटीशीचा खर्च व पुढें कोर्टास जो खर्च होईल तो सर्व मिळून तुमचे वर दावा करून भरून घेतला जाईल कळावें.

(सही) चीं वांगडी सारजा मर्द कडतु माजेरे राहणार कुमारी तालुके आकोला.

वऱ्हाडसमाचार

मित्ती श्रावण शुद्ध ६ शके १८०६

सन १८८३ सालच्या दिवाणी व फौजदारी कामाचा रिपोर्ट आह्मा कडेस आला त्याचा सारांश आह्मी आपल्या मतासह इंग्रजी मध्यें मागेंच दिला परंतु आतां मराठी वाचकां करितां आज आह्मी तो विषय पुनः हातीं घेतों.

ह्या सालांत फिर्यादीची संख्या पुष्कळच कमी झाली मागील ह्मणजे सन १८८२ सालांत २७०३२ फिर्यादी झाल्या असतां ह्यासालीं २३१४७ च झाल्या; व त्यामुळें एकंदर फिर्यादीच्या रकमेंत गुदस्त सालपेक्षां ह्यासालीं ४०२७०७० रूपयाची ह्मणजे शेकडा १९-८ तफावत पडली. तथापि सरासरीच्या मानानें एके फिर्यादीची रकम गुदस्त सालीं रू० ११३-८-६ असतां ह्या सालांत ११२-१२-९ झाली हें सरासरीचें मान सर्व जिल्ह्यांत आकोले जिल्ह्याचे ज्यास्त ह्मणजे १९२ रुपये असून वणी जिल्ह्याचे सर्वांत कमी ह्मणजे ७१ रुपये आहे. हें वणी जिल्ह्याचें मान सर्व वऱ्हाडांत जरी कमी मानिलें आहे तरी तें देखील इतर प्रांतांपेक्षां पुष्कळ अधिक आहे. मे. ज्युडिशियल कमिशनर साहेबांनीं ह्या रिपोर्टांत पंजाबप्रांत व मध्यप्रांत ह्यांच्या सन १८८१ सालच्या रिपोर्टा वरून आंकडे घेतले आहेत त्या वरून दिसते कीं त्या दोन्ही प्रांतांतील एका फिर्यादीची सरासरी रकम फक्त ६४ रुपये आहे. वऱ्हाड प्रांत लाहान असून व त्यामध्यें फिर्यादीही कमी झाल्या असून त्यांतील फिर्यादीचें कमीमान इतकें आहे कीं त्याची बरोबरी त्याच्या शेजारच्या मोठ्या प्रांताच्यानें होत नाहीं या वरून हा प्रांत आपल्या शेजारच्या प्रांतां पेक्षां सधन आहे हें उघड दिसतें. पण ह्या गोष्टींत आमच्या प्रांतांतील लोक आपली सधनता न दाखवितील तर विशेष बरें होईल. फिर्यादी थोड्या झाल्या व त्यांची एकंदर रकम ही कमी झाली ही गोष्ट दुःखाची नाहीं उलटी ती आह्मी समाधानाची समजतो. अशी ह्मण आहे कीं फिर्याद करून आपणापाशीं जें आहे तें सर्व गमावण्याच्या धोक्यांत पडण्यापेक्षा थोडेंसे नुकसान सोसणें हें बरें आहे तिजकडे आमचे वऱ्हाड वासी लोक लक्ष देतील तर फार बरे आहे. फिर्यादीच्या संबंधाचा एकंदर खर्च ह्या सालांत ३०१९११ रुपये झाला आहे तरी तो गुदस्ता पेक्षां एकंदरीनें ५५७९८ रुपयांनें कमी आहे; तथापि एके फिर्यादीच्या सरासरी खर्चांत फक्त सातच आण्याची तफावत पडली आहे.

फिर्यादीची संख्या कमी होण्याची कारण रिपोर्टांत दिली आहेत ती अशी कीं ह्या सालीं वऱ्हाडांत कालऱ्याचा उपद्रव फार झाला ह्मणून मे. रेसिडेंट साहेबांच्या परवानगीनें कांहीं दिवाणी कोर्टें कांहीं दिवस बंद ठेविली होतीं. शिवाय बहुतेक डेप्युटि कमिशनर व स्माल काज कोर्ट ज्यज्ज यांचें मत असें होतें कीं ह्या सालीं पिकें चांगलीं आलीं नाहींत हें ही बरेंच अंशीं फिर्यादीची संख्या कमी होण्यास कारण झालें. कारण सावकार लोकांस असें वाटलें असावें कीं जर फिर्याद करून प्राप्ति होण्याला ह्या सालांत कांहीं मार्ग नाहीं तर फिर्याद करून तरी काय उपयोग? यावरून फिर्याद करण्याविषयींची इच्छा लोकांची कमी झाली असे दिसत नाहीं व जों पावेतों ही इच्छा त्यांची कायम राहिल तो पावेतों देश स्थिती व लोक स्थिती सुधारली असें म्हणतां येणार नाहीं.

हे कमी मान निरनिराळ्या ठिकाणीं निरनिराळें आहे. अकोले जिल्ह्यांत शेकडा ३८ फिर्यादी कमी झाल्या असून उमरावतीस तें प्रमाण शेकडा ८ आहे. एलिचपूर जिल्ह्याचे व आकोला स्मालकाज कोर्टाचें काम सारखेच ह्मणजे सुमारे शेकडा २० कमी असून खामगांव व उमरावती स्मालकाज कोर्टाचें शेकडा ११ व ९ असें कमी आहे अकोलें जिल्ह्याचें काम इतकें कमी होण्याची व त्यास दिरंग लागण्याची कारणें दिली आहेत ती अशी (१) जळगांवचें कोर्ट ह्या वर्षांत साडे सहा महिने बंद होतें. (२)कै. केशवराव महिपत खामगांवीं असतांना त्यांची प्रकृति नादुरस्त असल्यामुळें तेथें त्यांचे हातून काम मेहनतीनें होत नसे (३)ह्या जिल्ह्यांत कालऱ्याचा उपद्रव एक सारखा साडे तीन महिने सुरू होता तो इतका कीं ७००० मनुष्यें लागली त्यापैकीं ५७९७ जायां झालीं. (४) पावसाळा विलक्षण प्रकारचा मोठा झाला व दरसाल सरासरी २९ इंच पाऊस पडत असून ह्या सालीं ५८इंच झाला.(५) आफिसरांच्या बदल्या ह्या सालीं फार झाल्या (६) अकोट व जळगांव येथें कोर्टास सहा महिने पावेतों एस्टाब्लिशमेंट नव्हतें. (७)जून पासून तों

मोव्हेंबर पावेतों अकोट कोर्टांतील एक ह-जारापासून पांच हजारापावेतों फिर्यादी चाल विण्यास कोणी अधिकारी नव्हता सदरहू कारणावरून फिर्यादीची संख्या कमी झाली खरी पण त्या योगानें लोकांचें फार नुकसान झालें. ठरीव ठिकाणीं कोर्टें स्थापित होऊन त्यांजवर नियमित अधिकार चालवि-णारे न्यायाधीश नेमले जाण्याची कांहीं व्यवस्था झाल्या शिवाय न्यायखात्याचें काम चां-गलें चालावयाचें नाहीं. व जर मे. ज्युडिशि-यल कमिशनर साहेबांनींही रिपोर्टांत आपलें मत अशाच प्रकारचें दिलें आहे व हा बंदो-बस्त बरेंच अंशीं त्यांचेच स्वाधीन आहे त्या अर्थी ते आपल्या अधिकारा खालच्या खात्याच्या सुधारणेकरितां व लोकांच्या हिताकरितां ह्यां गोष्टींकडेस लवकरच लक्ष देतील तर फार चांगलें होईल. (पुढें चालेल)

वऱ्हाडांतील मुलकी संबंधानें काम काजाची माहिती करून घेण्याकरितां निजामसरकारा कडून येणारें प्रधान मंडळ.

आह्मांस पक्कें आधारावरून असें समजलें आहे कीं तारीख ८ माहे आगष्ठ सन१८८४ ईसवी रोजीं निजाम सरकारचे दिवाण माजी नबाब सरसालरजंग यांचे द्वितीय चिरंजीव नबाब मुनिरुद्दवला बाहादूर हे आपल्या समागमें निजामसरकारचे खालीलिहिलेले अहेलकार घेऊन येथें येणार आहेत. मिस्तर महादे अह्मी रेव्हिन्यु सेक्रेटरी ह्मणजे मोहतमीद इलाखे महाल; मि. फर्दुमजी शेट फारेस्ट आफीसर मोहतमीद इलाखा जंगल; राजा नरेंद्र बहादुर यांचा नातू, व ह्यां शिवाय आणखी दोन अधिकारी ह्यांच्या स्वाऱ्या येणार आहेत.

ह्या मंडळी येथें येण्याचें मुख्य कारण असें आहेकीं, आमचे इंग्रज सरकारचे वहिवाटींत असलेले प्रांतांतून मालकाळीची वगैरे कामें कशीं चालतात त्याचें ज्ञान करून घ्यावें हें होय. इंग्रज सरकारच्या अंमलांतील प्रदेशांतजमीनी वरील सरकारी साऱ्याचा पैसा नेमलेल्या तारखेच्या आंत बाहेर गाव गन्नांतून रवाना होऊन विनश्रमानें सरकारचे खजीन्यांत देखील दाखल होतो. सन १८५३ सालीं ह्मणजे ज्या वर्षीं हा वऱ्हाड प्रांत इंग्रज सरकारचे दिमतीस दिला गेला त्या वेळेस ह्याचे एकंदर उत्पन्न तेहतीस लक्ष होतें. सन १८८३।८४ साल अखेर तीस वर्षांत त्याच प्रांताचें काळीचें वगैरे उत्पन्न एकंदर पहिल्याच्या तिपटीवर जाऊन एक कोटी नजिक झालें आहे. उत्पन्नाची इतकी बढती असून हा काळीचा पैसा वसूल होण्यांत रयतेस अगर सरकारास जराशी ही दिकत पडत नाहीं. स्वराज्यांतून थकलेला पैसा वसूल करण्या साठीं किती एक प्रसंगीं किती एक हत भागी लोकांस मिरच्यांची धुरी सोसून पाठीवर दगड घेऊन सरकारचा पैसा वऱ्या वाईट प्रकारानें भरून देणें भाग पडत होतें. हा प्रकार लिहून कळविला पाहिजे असें नाहीं. तरी तसा प्रसंग आमचे दयाळु इंग्रज सरकारचे राज्यनीतींत घडत नाहीं. फार तर काय, दुष्काळ पीडित व दारिद्र्यग्रस्त प्रदेशांतही असा भयंकर प्रकार सरकार अमलांत न आणितां सौम्यउपायांनीं आपला काळीचा पैसा वसूल करून घेतें.

अशी वाणीदार जी राज्य व्यवस्था ती कशा रीतीनें चालविली जाते व तिची रचना कशी साधलेली आहे ह्या सर्व प्रकारची माहिती करून घेण्यासाठीं आमचे हल्लींचे निजाम सरकार बाहादूर हे वर लिहिलेल्या सरदार मंडळास ह्या प्रांतीं मुद्दाम रवाना करीत आहेत.

वर लिहिलेले सरदार मंडळ वऱ्हाडांतून थेट आपले स्वस्थानीं परत जाणार आहे असें नाहीं. तें देश पर्यटण करीत करीत व निरनिराळे प्रांतांतील व्यवस्थेचा पडोसा एकमेकांशीं लावून घेऊन सर्व साद्यंत माहिती आपले मालका पुढें सादर करणार आहे.

इंग्रज सरकारचे व्यवस्थेंत अशा मंडळास स्पेशियल कामिशन असें नांव देऊन एकदम चोहोंकडेस गवगवा झाला असतां परंतु स्वराज्यांतील व्यवस्थेबद्दल दांभिक पुकारा होत नाहीं. स्वराज्यांत चांगलें कृत्य कोणी केल्यास त्याबद्दल त्याची वार्ता ही कोठें निघत नाहीं. परंतु जरा विलग प्रकार झाला तर मात्र चारी दिशा आमचे कांहीं वर्तमान पत्रकर्ते धुंद करून देतात. हा एक अंशतः चमत्कारच आहे. असा उद्गार ह्या प्रसंगीं आह्मी काढण्यास हेंच कारण कीं ह्या मंडळाबद्दल व त्यांचे स्तुत्य परिश्रमाबद्दल आजपर्यंत चर्चा कोठें ही झाली नाहीं.

वऱ्हाडांत एकंदर जे सहा जिल्हे आहेत त्या सर्वांत आजचे स्थितींत अकोलें येथें बंगले, धर्मशाळा व मुशाफरखाने विस्तीर्ण व प्रशस्त व भरपूर जसे आहेत तसे साधन अन्य ठिकाणीं नाहीं. याजकरितां हल्लीं येणारे मंडळास अकोलें येथेंच राहविण्याचें सरकारानें योजिलें आहे.

अकोलें हें मध्य बिंदूप्रमाणें प्रांताचें मध्य वस्तीचे ठिकाण आहे येथील सदर न उठिवण्याविषयीं आह्मी पूर्वीं कितीएक वेळां लेख लिहिले परंतु सरकारानें येथील सदर कमी केलें. असा जरी व्यवस्थेचा प्रकार झाला तथापि जागाचे सोयींचे मानानें जेव्हां प्रसंग येतो (जसा हल्लीं आलेला आहे) त्या वेळेस आकोला हें आपलें महत्व आपलें आपणच स्वदक्षाप्रमाणें कायम ठेवितें. उमरावतीची आठवण होऊं देत नाहीं.

ह्या मंडळाचें आगत स्वागत करण्याकरितां आमचे प्रांताचे मे. कामिशनर साहेब बहादूर हे ही पुढील महिन्याचे पांचवे तारखेंच सुमारास येथें येणार आहेत.

वरील मंडळाकरितां उतरण्यासाठीं मे. जुडिशिअल कमिशनर साहेब यांची खाली असलेली कचेरी व त्या लगत दुमजली मे. डाक्तर पोर्टर साहेब यांचा बंगला ह्या जागा तयार करविल्या जात आहेत.

सन १८७० सालीं लार्डमेयो गव्हरनर जनरल साहेबबहादुर हे खामगांवची स्टेट रेलवे सुरूं करण्याकरितां जेव्हां आले होते तेव्हां ते ज्या कमऱ्यांत ह्मणजे खोलींत उतरले होते तोच कमरा नबाब साहेब बहादूर यांचे करितां सजाविला जात आहे.

सदरील मंडळा बरोबर एकंदर तीनएकशे मंडळी येणार आहे इतका समाज आकोलें येथें बारा दिवस राहणार असल्याचें कळतें

नबाब साहेब बाहादुर व त्याचे सलाकार अष्ट प्रधान मंडळीस आमची अशी सूचना आहे कीं त्यांनां जी इष्ट माहिती करून घेणें असेल ती केवळ सरकार द्वारेंच करून न घेतां त्रयस्थ रीतीनें पूर्वींची व हल्लींची व्यवस्था जाणणारे जे जुने देशमुख व देशपांडे आहेत व दोन्ही अमलाची पूर्ण माहिती ज्यांना आहे त्या सर्वांस अगर त्यांतून निवड करून त्यांचा दरबार भरवून त्यांपासून ही माहिती मिळवावी.

ह्या प्रसंगीं आह्मी असें ही सुचवितों कीं आमच्या निझाम सरकारानें आपल्या ताब्यांतीलप्रांतांतील राज्य व्यवस्था जर वऱ्हाडांतील राज्यव्यवस्थेप्रमाणें हुबेहुब ठेविली तर वऱ्हाड प्रांताची राज्य व्यवस्था आपल्याकडे आल्यास त्याचा हल्लीं प्रमाणें आह्मी योग्य बंदोबस्त ठेवूं असें इंग्रज सरकाराला खात्री पूर्वक ह्मणण्याला कारण होणार आहे. कित्येक आंग्लोइंडिअन पत्रकारांचें नेहमीं में ह्मणणें असतें कीं नेटिव्ह संस्थानीकांच्या हातून राज्य कारभार नीट चालत नाहीं; प्रजेला इंग्रजसरकारच्या अमलांत जितकें सुख मिळतें तितकें नेटिव्ह लोकांच्या अमलांत मिळत नाहीं. या करितां इंग्रजसरकारच्या ताब्यांत असलेले प्रांत नेटिव्ह संस्थानीकांच्या ताब्यांत होतांहोईल तों पर्यंत देऊंनये. निझाम सरकारच्या ताब्यांतील प्रांताची राज्यव्यवस्था जर खालसा मुलखांतील किंवा निदान अमानी मुलखांतील राज्यव्यवस्थेय इतकी उत्तम राहिली तर वऱ्हाड प्रांत ज्याचा त्यास परत देण्याला इंग्रज लोक ज्या अनेक हरकती आणितात त्यां पैकीं ही एक मोठी हरकत दूर होईल.

The Berar Samachar

MONDAY JULY, 28, 1884.

THE APPROACHING VISIT OF THE HYDERABAD NOBLES

It is with deep and sincere pleasure we hear from authentic source the arrival, about the 8th Proximo to Akola, of the second son of that distinguished statesman the late lamented minister of Hyderabad Sir Salar Jung Bahadoor.

Nawab Muuirul- Moolook Shuja-Ud-Dowla *Bahadoor*, the second son of late Sir Salar Jung, and the present minister *of Revenue* and finance to the Nizam's Government is expected to *visit* Berar, with a view to study its Revenue system under *British* management.

The Nawab will be gratified *to* learn *that* since the Province came into the hands of the British some 30 years back, the Revenue has steadily increased year after year till *it* has now reached to nearly a crore, and the sound financial condition of the Province is the best test of the peace and prosperity which reigns all over the country.

However much we appreciate the value of the article on the condition of the agriculturists in India penned by *Mr*. Seymour Key; we have no hesitation in saying that it has no application to this *Province* in particular, for, in the collections of land and other Revenues,no hardship is entailed, much less any oppressive measures adopted by the Revenue officers of the Province and this result is due entirely to the unwearied exertions of the Government and sympathetic interest evinced by the officers of the commission in the well-being of the ryots amongst whom most of them have passed the best portions of their lives, and are therefore in a great measure identified with them.

It augurs well for the future of Hyderabad that *those* who are placed in positions of high trust and responsibility, should at a great personal sacrifice *travel* over the different parts of the country to master the details of that portion of the branch of administration with which they are concerned and endeavour to model their own system after the fashion of the one which would meet with all the requirements of the state, without trying to force *on* the people, who for ages had become habituated to simple rules, subtle and often too fine and much complicated codes.

The *Moglai* Government has become proverbial, for indolence & inactivity,and not less so,for corruption & bribery, but the skill and ability with which *the* late *Sir* Salar Jung Bahadoor, managed the affairs of the Government tended in a great measure to wipe off this blot and if he was spared,the many reforms he contemplated introducing into the various branches of the administration would have rendered the administration of *Hyderabad* a truly " model one."

It is indeed highly encouraging to know from his dear son who is shortly to be in our midst that his brother, the present minister, is doing his utmost to carry out all the reforms which his late father had so much at heart and this he made known at Madras in reply to one of the many addresses that were presented to him.

Our readers will recollect the fears expressed in some *quarters* as to the selection of a young noble man *to* guide and advise the young Nizam, whose subjects can be conuted by millions. The young minister's administration of the state, brief as it is, has given ample proofs of the bright and glorious future that awaits the state.He has already shown sufficient proof of his business habits, habits which he contracted from his association with his father in state matters and has secured the confidence of the Public, which in itself is a tower of strength, and which would enable him to carry on the administration of that impor*tant* state in a manner that would give satisfaction to the varied interests of the varied classes of people settled in H. H. the *Nizam*'s dominions.

The tour of the younger brother of the minister furnishes an additional proof of his ardent desire to mature and perfect the most important branch of the administration, and the knowledge and experience the young *Nawab* will acquire, will we sincerely hope be utilised to its fullest extent, when he returns loaded with valuable store of information, and as far as this Province is con-

cerned we can assure him that he will be supplied with plenty of them.

We would suggest, the advisability of the *Nawab* holding a sort Durbar for receiving the old Deshmuks, Despandias, and *Patels* of the *Province* to hear from them the difference between the state of affairs under the Moglai and British administrations.

We can assure the Nawab that as the son of a distinguished statesman India ever produced, and as a most important officer of the Hyderabad state, he will meet with a hearty welcome from all classes of people at *Akola*, and his presence among us will be sincerely welcome.

We hear that the spacious building which was occupied by the late Earl of Mayo, when he came here to open the Khamgaom state Railway and in which, till very lately the *Judicial* commissioner's court was located, and which by the iron will of Mr. Jones was removed to Amraoti on the imaginary consideration of administrative convenience, is being fitted up for the temporary residence of the Nawab and his suite which is to consist of Mr. Mehdi-alli the able and talented *Revenue Secretary* of the Nizam's Government, Mr. Furd[illegible]njee another important officer of th[illegible] state, & Raja Murli Manohar Bahadoor are to be located in the adjoining Bunglow belonging to Doctor Porter. About 300 men are said to accompany th e Nawab.

We hear the Revenue commissioner will come here about the 5th proximo to receive Nawab *Shujaud-dowla Bahadoor*.

We have the pleasure to acknowledge with thanks the Receipt of the Jail Report for 1882-83.

EXTRACT FROM HYDERABAD RESIDENCY ORDERS.

Mr. C. A. Fraser, *Assistant Superintendent* of Police, Hyderabad *Assigned Districts*, to officiate as *District Superintendent* of Police, 3rd Grade, during the absence on furlough of Major E. J. Gunthorpe, or until further orders.

Mr. John Tyndall Bruce Dalrymple Sewell to officiate as an Assistant Superintendent of Police in the Hyderabad *Assigned* Districts, with effect from the date of his taking charge of his duties until further orders.

Under Schedule 1V., Clause 1, *Act* x. of 1882, the *Resident* is pleased to invest the following 1st Class *Magistrates* in the *Hyderabad* Assigned Districts with the power to require security for good behaviour, as prescribed by Section 110 of the said *Act*:—

Akola District

Mr. Edalji Bymanji, Assistant Commissioner.

Basim District.

Mr. C. *A. W.* Davies, Assistant Commissioner.

Wun *District*.

Mr. A. Elliott, Asaistant Commissioner.

*Bul*dana District.

Major R. S. Thompson, Assistant Commissioner.

Mahomed Yasin Khan, *Assistant* Commissioner.

Mr. Ihsan-ul-Hakk, *Attache* to the Resident, has been granted privilege leave for one month, with effect from the 6th August 1884, or from such date as he may avail himself of it.

Mr. C. *A.* W. Davies. Assistant Commissionër, 3rd Class, has been granted privilege leave for one month, with effect from 1st *August* 1884, or from such date as he may avail himself of it.

Under the Rules regulating Legal *Practitioners* [illegible] the Court of the *Resident* [illegible]yderabad and the Courts subordinate to it, the Resident is pleased to issue renewed certificates in Forms *A.* and *B.* to the *Pleaders* mentioned below:—

CERTIFICATES IN FORM A.

Mr. *P. R*amchandra Pillay.
" C. *A.* Battenburgh.
" Ookerjee Fakarjee
" *Bezonji Aderji*
" Sadasheo Narayan
" Pandurang Govind
" Dattatrya Vishnū *Bhag*wat

CERTIFICATES IN FORM B.

Mr. C. J. Munden
" *G.* W. Leach.
M. Ethurajulu Naidoo
" *V.* Kamasvar *Row.*
" Kavasha Eduljee.

Deputy Surgeon General Colvin Smith, M. D., C. B., Hyderabad Subsidiary Force and Hyderabad Contingent, has been granted 30 days' privilege leave of absence from the 1st instant, or date of departure, Surgeon—Major Ross, the next senior officer, performing his dūties during his absence.

BERAR NEWS.

The following transfers of Extra Assistant Commissioners will, we hear, take placé from the 1st proximo:

Mr. J. H. Burns will come here to take charge of the Treasury work.

Mr. Atmaram Bhicaji will take charge of the Amaraoti Treasury work.

Mr. Vishvanath Narayan Dandekar will be transferred to Morsi to take charge of the court at that place.

वऱ्हाड

हवामान—या आठवड्यांत ही पाऊस पुष्कळ झाला व अद्यापि मधून मधून पडत आहे. आतां कांहीं दिवस चांगली उघाडी पडेल तर बरें. रोगराई कांहीं ह्मणण्या सारखी नाहीं.

येथ्या महिन्याच्या पहिल्या तारखे पासून येथील खजिन्याचें काम मि. जे एच. बर्नस साहेब याजकडे व उमरावतीच्या खजिन्याचें रा.रा. आत्माराम भिकाजी याजकडे देणार असल्याचें समजतें.

रा.रा. विश्वनाथ नारायण दांडेकर यांची मोर्शी कोर्टास बदली होणार असें कळतें.

मि. डेविस असि. कमिशनर साहेब यांस येथ्या महिन्या पासून एक महिन्याची हक्काची रजा मिळाली.

मि. इहसन उल् हक्क रेसिडेंट साहबांचे अत्याची यांस आगष्ट ६ पासून एक महिन्याची रजा मिळाली.

सानिटरी कमिशनर डाक्टर लिटल साहेब यांची स्वारी यथें आली आहे व सानिटेशन चालूं आहे.

रजेवर असलेले कर्नल लेडलो सी.आय. इ. निजाम सरकारचे पोलिस इनस्पेक्टर जनरल हे आतां पहिल्याच मेल स्टीमरनें विलायतेहून परत येतील असें कळतें.

निजाम सरकार आपल्या राज्यांत उत्पन्न होणाऱ्या जिन्नसांचें एक्शिबिशन हैदराबाद येथील पब्लिक गार्डन्स मध्यें भरविणार आहेत असें मुंबई ग्याझेट वरून कळतें.

नबाब मीर सादतअल्लीखान बहादूर मुनीर उल्मुल्क हैदराबादचे रेव्हिन्युमिनिस्टर मद्रासेस गेले आहेत. तेथें 'न्याशनल महामेडन असोशिएन' या नांवाच्या सभेनें त्यांचा मोठा आदरसत्कार केला. ह्या प्रसंगीं नबाब साहेबांनीं उत्तर दिलें कीं "माझ्या बापानें (सरसालरजंग) निजाम सरकारच्या राज्यांत पुष्कळ वर्षां पूर्वीं अरंभिलेले फेरफार शेवटास न्यावेत अशी माझे भावाची- (नबाब सरसालरजंग) इच्छा आहे! आणि ते (दिवाण साहेब) ह्या संस्थानच्या राज्यव्यवस्थे मध्यें सुधारणा करण्याकरितां आपल्या हातून होईल तितके प्रयत्न करित आहेत.

तारीख ३१ मे अखेर हैदराबादच्या खजिन्यांत ५१९१२७६ रुपये रोख होते. सन १८८२ व १८८३ सालीं ह्याच तारिखेस अनुक्रमें ९११४३६० व ९११०२९८ रुपये होते.

सर आलिव्हर सेंट जान साहेब बुधवारी आपले कामाचा चार्ज देऊन शुक्रवारीं काश्मिरास रवाना झाले.

दारव्ह्याहून एक 'क्ष' लिहितो कीं तेथील तहशिलदार मि. महमद मुबारक अली हे फार झटून काम करितात. गांव सफाई चांगली आहे. तेथील ना.तह रा. रा. गोविंद गंगाधर हे पंधराव्या तारखेस चार्ज देऊन इलिचपुरास गेले व त्यांचें काम रा.रा. बापुराव नारायण यांजकडे दिलें आहे.

वाशीम ता० २४-७-८४.

रा. रा. यशवंतराव वामन दिघे हे येथें वकिली करण्या करितां आले आहेत

बुलडाणे जिल्ह्याचे पोलीस इन्स्पेक्टर मे. बलदेव सिंग यांची बदली पुसद येथें झाली व त्याप्रमाणें ते तेथें गेले.

येथील सिटीपोस्ट मास्तर चिंतामण गोविंद यांची बदली औरंगाबाद येथें झाली

येथील मे. डे. क. याचे हापीसांतील उमेदवार दत्तोबा रामजी जमादार यांस यवतमाळचे चीफकान्स्टेबलचीं जागा मिळाली सदर्हु गृहस्थ फार हुशार आहेत.

WANTED

A private English clerk. Send copies of certificates with a specimen of handwriting and state monthly pay.

23rd July 1884. } Nizamuddin. Akola, Berar

नोटीस.

नादारी मुकदमा नंबर १०
सन १८८४.

नमुना (जी)

विद्यमान नादारी कोर्टाचे जड्ज्य जिल्हें अकोलें यांचे कोर्टांतून

तमाम लोकांस कळविण्यांसाटीं नोटिस देण्यांत येते कीं, नारायन वलद श्रावण माळी राहाणार वाणखेड तालुके जळगांव हा नादारी आहे असा आज तारीख २१ माहे जुलई सन १८८४ इसवी रोजीं ठराव झाला आहे आणि तारीख ९ माहे आगष्ट सन १८८४ हा दिवस नादाराचे सावकारांनीं नेमण्याकरतां आणि सावकारांनीं आपल्या तर्फेचा असाइनी नेमून देण्याकरतां व नादारानें आपले सुटके विषयीं दिलेल्या अर्जाचा विचार करण्याकरतां नेमला आहे. नादाराच्या सुटके संबंधी ज्या सावकारांची तक्रार सांगण्याची इच्छा असेल त्या सर्वांनीं त्याबद्दल आठ आण्याच्या ष्टांप कागदावर अर्ज लिहून त्या अर्जानें नोटिस द्यावी. त्या नोटीशींत ज्या आधारावरून तक्रार सांगणें असेल ते आणि त्याजबद्दल ज्या साक्षी समन्सें करण्याची इच्छा असेल त्या साक्षीदारांची नावें नमुद करावी. ही नोटिस न जाण्याकरतां नेमलेल्या तारखेच्या निदान तीन दिवस तरी पूर्वीं दाखल केली पाहिजे.

कोर्टांत सावकारांनीं पहाण्या करतां नादारानें दाखल केलेल्या यादी उघड्या ठेविल्या आहेत. ज्यास नादारावर दावे नोंदविणें असतील त्यांणीं आठ आण्याच्या ष्टांप कागदावर अर्ज करून त्यांत दाव्याची हकीकत लिहून त्याजवर अर्जदारानें आपली सही केली पाहिजे.

जे सावकार दूरचे रहाणार असतील त्यांनीं आठ आण्याचे ष्टांपावर दाव्याची हकीकत लिहून एखाद्या जुडिशियल आफिसरा पुढें तीच्या खरेपणाविषयीं शपथ लिहावी. आणि ती यादी टपालाकडून कोर्टास पाठवावी ह्मणजे ते दावे रजिस्टरीं दाखल होतील तारीख २१ माहे जुलई सने १८८४ इसवी.

(*Signed*) *P*urshotamrao. E. *A*
नदारी कोर्टाचे जड्ज.

वर्तमानसार.

हिंदुस्थानांतील रेल्वेसंबंधी विचार करण्याकरितां जें लंडनास कमिशन बसलें आहे त्याचा रिपोर्ट लौकरच बाहेर पडेल असें वाटतें.

चीनापासून नुकसानीबद्दल जी रकम घ्यावयाची त्याच्याबद्दल चीनचा एखादा प्रांत ताब्यांत घेण्यापूर्वी त्याचा विचार करून समेट करण्यास चिनाला ८ दिवसांची मुदत फ्रेंच सरकारानें दिली आहे.

मद्रासेस विजय राघवचारी वगैरे लोकांविरुद्ध सालेमच्या दंग्याचे वेळीं खोटी साक्ष दिल्याबद्दल नऊ आरोपींवर खटलें सुरूं आहेत; त्यांपैकीं सावापथी मूडलि यांचे खटल्याचा निकाल होऊन त्यास दोन वर्षांची सक्त मजूरीची शिक्षा झाली. एक आरोपी दोषमुक्त ठरला. बाकीच्यांची चौकशी सुरूं आहे.

रशिया व इंग्लिश यांचे दरम्यानची मध्य एशियांतील हद्द ठरविण्याकरिता कमिशन नेमण्याचें ठरलें आहे; परंतु कमिशनर कोण होणार हें अद्याप समजलें नाहीं. या कमिशनचे कामास ता. १ आक्टोबर रोजीं सुरुवात होणार.

असाम प्रांतांत एका नदीच्या कांठीं सोन्याचे कण सांपडत असून गरीब लोक ते जमाकरून आपला धंदा चालवीत आहेत असें एका साहेबास आढळल्याचे बाहेर आले आहे. पाऊस पडून गेला ह्मणजे ते कण फार चकचकीत दिसूं लागतात आणि ते चांगल्या तजविजीनें जमाकरून त्यांचे एकीकरण करण्याची सुरुवात केल्यास त्यांत फायदा होण्यासारखा आहे असें ही त्याचें अनुमान झालें आहे असें सांगतात. खरें असेल तर त्यावर निर्वाहकरणाऱ्या गरीब लोकांस लवकरच तेथून घालवून देण्यांत येऊन एखाद्या गोऱ्यास तेथील सोनें काढण्याचा हक्क देण्यांत येईल, अगर फायदा होण्यासारखा नसल्यास त्या ठिकाणीं त्या धातूची वृद्धि होण्याकरतां ती जागा तशीच राखून ठेवणें अवश्य आहे असें कांहीं तरी कारण लावून निर्वाह करीत असलेल्या गरीबांस बंदी होईल असें लोकांचें अनुमान आहे.

विलायती दारवेच्या संबंधानें अपकारीचें कमिशनर साहेब हे येत्या अगष्ट महिन्यापासून या दारवेवरील कराच्या वहिवाटीचे संबंधानें नवीन नियम अमलांत आणणार आहेत असें समजतें. दारू व तज्जन्य गुन्हे व दुर्गुण यांचा सर्वत्र प्रसार न व्हावा एतदर्थ जितके कडक नियम अमलांत ठेवणें रास्त दिसेल तितके ठेवलेच पाहिजेत, परंतु तसल्या नियमापासून व्यापाऱ्याचा समजून उमजून तोटा अगर नुकसान होईल अशा तऱ्हेनें मात्र ते अमलांत आणूं नयेत.

मुंबई मेडिकल कालेजांतील " अपाथिकरि " क्लासाचे संबंधानें सरकारानें असें ठरविलें आहे कीं, नेटिवांस, मग ते हिंदु, मुसलमान, पारशी, अगर "गोवानीज" (पोर्तुगीज) कां असेना, त्यास आपाथिकरी क्लासांत घ्यावयाचें नाहीं अगर त्यास आपाथिकरी होता यावयाचें नाहीं. या चाकरीच्या संबंधानें सरकारची नेटिव लोकांवर इतकी वक्र दृष्टि कां याचें कारण समजत नाहीं.

असलाच प्रकार "सर्वे आफ इंडिया" च्या संबंधानें झाला असल्याचें समजतें. या सर्वेत चाकरीकरितां उमेदवार ठेवण्याविषयीं हिंदुस्थान सरकारानें एक ठराव नुकताच फर्माविला आहे त्याप्रमाणें जे उमेदवार युरोपियन अगर युरेशिअन असतील त्यांसच घ्यावयाचें असें ठरलें असून त्यांच्या पगारांच्याही इयत्ता ठरल्या आहेत.

बंगलोरच्या किल्याच्या बातमींत म्हैसूरच्या महाराजाचे योग्य हक्क पाहून हिंदुस्थान सरकारानें योग्य निकाल करून फार दिवस झाले नाहींत तोंच तेथील युरोपियन लष्करी अधिकारी व महाराज यांमध्यें क्षुल्लक गोष्टीवरून वितुष्ट पडत चाललें आहे. तेथील लष्करी कमांडिंग आफिसरानें तेथील कवाइतीच्या जागेस कुंपण घालून बंद करण्याचा नुकताच हुकूम केला आहे.

पांडिचरीस ता. १४ जुलै रोजीं प्रातःकाळीं कवाईत झाली व रात्रीं मेजवान्या व दारू काम यांचा थाट झाला. त्यावेळीं एका बाणाच्या योगानें बऱ्याच दारूच्या सामानास आग लागून एकदम धडाड उडलें. या तडाक्यांत तेरा लोकांचे प्राण वेळीं पडले व पुष्कळांस इजा झाली या अपघाताचे वेळीं गव्हरनर साहेबांचे बंगल्यांत मेजवानीचा थाट चालला होता. तेथें ही खबर पोहोंचतांच डाक्टर वगैरे सर्व लोक या अपघाताचे जागीं आले, व होईल तितकी मदत त्यांनीं केली. बाल व नाटक वगैरे होणार होतें पण यामुळें तीं सर्व थांबलीं.

फ्रान्स देशांत बोहें कोठें महामारीचा आजार सुरू आहे

ने० अ०

इंग्लिश वर्तमान पत्र कर्त्यांनीं महाराज होळकर व त्यांचे जेष्ठ चिरंजीव बाळासाहेब यांचे संबंधानें जो विलक्षण गवगवा चालविला तो कोणत्याही बुद्धिनें असो. परंतु त्याचा परिणाम बराच चांगला झाला श्रीमानलोक मागितलेल्या मोठ मोठ्या रकमा देत नव्हते ह्मणून बंदींत टाकले होते. त्यांस मुक्त करण्यांत आलें आहे. व बाळा साहेबास त्यांजवरील सर्व अधिकारांतून दूर केलें आहे. व त्यांचे हुकूम कोणतेही प्रजेनें मानूं नये, ह्मणून सरक्युलर फिरविलें आहे. व या कठीण प्रसंगीं मदत करण्यास एक हुशारप्रधानकीचे जागेस योग्य असा मनुष्य पाहण्या करितां महाराजांनीं कर्नल वाघुसाहेबयांस मुंबईस मुद्दाम पाठविलें आहे.

दोन स्त्रिया व्ह्याक्सिनेटर नेमण्या विषयीं सरकारानें ठराव केला आहे. पैकीं एक जण मुसलमान जातीची नेमावयाची.

गोवे येथील एकेपिसाळलेल्या कुत्र्यानें दोन दिवसांचे आंत १५० कुत्र्यांस चावून आपणा सारखेंच पिसाळलें केलें. त्यावरून सर्वांसच एकदम पोलीसांनीं मारून टाकण्याचा सपाटा चालविला.

दरसाल १३ हजार दारूचीं पिंपें असें ९ वर्षें पर्यंत मुंबई, पुणें, देवळाली, मोहो, अहमदनगर, व बेळगांव येथील युरोपियन घोडेस्वारांस दारू पुरविण्याचा मक्ता बेसवली मेकीन आणि कंपनीनें ३० लक्ष रुपयांवर घेण्याविषयीं मुंबई सरकारशीं बोलणें चाललें आहे.

मोहर स्टेशनावर आगगाडींतून एकपडदांतील तरुण बाई प्लयाटफार्म वर उतरत असतां पाय चुकून खालीं पडली. गाडीचे हें नजरेस न आल्यामुळें त्यानें तितक्यांत गाडी हांकली. व तत्क्षणींच ती बाई चेंगरून मेली न्या० सि०

जिल्ह्यापैकीं ज्या लोकांची माजिस्ट्रेटची परीक्षा झाली आहे परंतु त्यांस इंग्रजी येत नाहीं असे मामलतीचे काम करण्यास कोणकोण लोक लायक आहेत त्यांची नांवानिशी पाठवावी ह्मणून कमिशनर साहेब बहादूर यांजकडून लिहून आलें आहे.

हिऱ्याच्याअंगी एक चमत्कारिक गुण आहे असें नवीन शोधावरून कळतें. हिऱ्याच्या अंगीं उन्हांत ठेवलें असतां किरणें सांचवून ठेवण्याची व त्यांचा प्रकाश अंधारांत पाडण्याची शक्ति आहे असें पुष्कळ दिवस ऐकून माहित होतें परंतु तें आतां अनुभवाअंती खरी आहे असें कळून आलें आहे. कोहिनूरसारख्या हिऱ्यावर प्रयोग करण्याची संधी साधत नाहीं. व लहानसाहान हिऱ्यांवर प्रयोग करून चांगली खात्री होत नाहीं; एका मनुष्यानें ९१ कांटे वजनाचा हिरा प्रयोग करण्यासाठीं दिला व प्रयोगाअंतीं हिऱ्याचा प्रकाश पाडण्याची शक्ति फार चांगल्या रीतीनें कळून आली आहे. हा हिरा उन्हांत एक तास पर्यंत ठेवून नंतर अंधारांत नेला. नंतर वीस मिनिटपर्यंत त्यातून प्रकाश पडत होता व प्रकाश जरी थोडा होता तरी अंधारांत ठेवलेला पांढरा कागद दिसण्याजोगा होता. असाच त्याचा चमत्कार दुसऱ्या रीतीनें प्रयोग करून दिसला तो असा कीं, खरखरीत फ्लानेलच्या तुकड्यानें घांसून हिऱ्यांतून प्रकाश पडला.

विद्युतपात - गेल्या मृगनक्षत्राचे पर्जन्य वृष्टींत सिंदखेड या गांवीं इंद्रसिंग राऊळ यांचे गढीवरील घरावर वीज पतन पावली ती अशी कीं, प्रथम मोठा कडकडाट होऊन घराचे धाब्यावर लोखंडी पत्रा झाकलेला होता त्यावर पडून त्यास भोंक वगैरे न पडतां त्यामधून घरांत जमिनीवर पडली. ज्या जमिनीस एक फूट खोल खड्डा पडून जिकडे तिकडे चंद्रज्योतीच्या प्रकाशासारखा प्रकाश पडला होता. नंतर घरांतच कांहीं वेळ फिरून भिंतीसही भोकें पडलीं. पुढें घराचे बाहेर जातांना घरांत गाय बांधली होती तिजवर जाऊन तिचा प्राण घेतला. मग तेथून निघून कोणीकडे गेली हें कोणास बरोबर समजलें नाहीं. वीज घरांत फिरत होती त्यावेळेस तिचें स्वरूप मंदगतीचें, व फार स्थीर व सौम्य प्रकाशाचें दिसत होतें. तिची लांबी अजमासें ६ फूट असून जाडी मोठ्या सर्पासारखी होती. तिच्या अंगावर प्रकाशरूपी २-३ इंच लांब केंस दिसत होते. ही हकीकत तेथील खुद्द राहणार इसमानें समक्ष कथविल्यावरून ती वाचकांपुढें सादर करीत आहे.

आमच्या लोकांची समजूत होऊन गेली आहे कीं, ज्योतिष शास्त्रांत इंग्रज वगैरे सुधारलेल्या राष्ट्रांच्या प्रमाणें चांगले चांगले शोध नाहींत. पृथ्वी ही पिंपळाच्या पानासारखी आहे एवढेंच काय तें ठाऊक आहे. पण तसें नाहीं. आपल्या जुन्या ज्योतिषशास्त्रवेत्यांचे ही विचार हल्लीं प्रमाणेंच होते.

ठा० अ०

काबुलच्या तुरुंगांत सुमारें ३० कैदी स कोंडून ठेविलें असतां त्यांत एक गिलझी होता व त्यास तुरुंगांत जाऊन भेटण्याची त्याच्या बायकास परवानगी मिळाली व ती तुरुंगांत जाऊन नवऱ्यास भेटली व त्या संधींत तिनें भिंतीस भोंक पाडण्याचें एक हत्यार हळूच नवऱ्यास दिलें. व त्याच्या सहायानें त्यांतील कैदींनीं तुरुंगाच्या भिंतीस मनुष्य जाण्या सारखें एक भोंक पाडलें व त्यांतून पळून जाण्याचा त्यांनीं यत्न केला. पण तो फसून कामदारांनीं त्यांस पकडलें व त्यांत ही सर्व गोष्ट बाहेर आल्यावरून तो गिलझी व दुसरा एक शिलदारी कैदी त्यास हाल करून मारलें. व हत्यार देणाऱ्या बाईस देहांत शिक्षा दिली व बाकीच्या कैद्यांस कांहीं शासन केलें नाहीं असें सांगतात.

हिंदुस्थानच्या राजधानीचें शहर पुणें करावें "टाइम्स ऑफ इंडिया" चा पुण्याचा बातमीदार असें सुचवितो कीं, "लार्ड रिपन साहेबांनीं हिंदुस्थानच्या राजधानीचें शहर पुणें करावें" बांबेगाझेट पत्रकर्त्यांनींही एक प्रमुख निबंध लिहून एतद्विषयीं पुर्णानुमोदन दिलें आहे असें करण्याविषयीं आमचें ही अनुकूल मत आहे, मात्र असें होणें अत्यंत संशयात्मक आहे. टाईम्स व ग्याझीट या उभय पत्रकर्त्यांनीं आपल्या लेखांत चलबिचल करितां कामा नये. ह्मणजे असें होण्याचा पुष्कळांशीं संभव आहे.

सातारा जिल्ह्यांत जी रेल्वे होणार आहे तिचा एक फांटा सातारा दुसरा कऱ्हाड तें चिपळून व तिसरा कऱ्हाड तें विजापूर पर्यंत होणार असें समजतें.

केंब्रिज युनीव्हरसिटीच्या सर शेवटच्या परिक्षेंत रामदास छबीलदास यांस ३० पौंडचे इनाम संस्कृत भाषेंत पहिला आल्या बद्दल मिळालें.

अत्यंतठेंगणेंजोडपें —गेल्या मे महिन्यांत विलायतेस एका ठेंगण्या जोडप्याचा विवाह झाला त्यांत नवऱ्याची उंची २५ इंच ह्मणजे १॥ हात असून वजन ९ पौंड आहे व वय १९ वर्षांचे आहे. आणि नवरीची उंची १९॥ इंच म्हणजे एक हात दोन बोटें असून तिचें वजन ७ पौंड आहे. व वय १७ वर्षांचें आहे!! हे जोडपें हल्लीं रतिसुखांत निमग्न आहे.

कलकत्याच्या एका पत्राचा बातमीदार त्या पत्रास लिहितो कीं पंखे अपोआप हलावेत अशा तऱ्हेचें एक सुरेख यंत्र एका गृहस्थानें शोधून काढलें आहे. बरें झालें! पंखे वारण्याकरितां नोकरीस रहाणाऱ्यालोकांतले शेकडा चार दोन लोक जे प्लीहाभंगानें दरसाल नष्टायु होत होत ते आतां पांच चार वर्षें तरी ज्यास्त वांचूं अशीच उदार बुद्धि आपल्या ज्ञाती बांधवाच्या सुधारणेकडे आणि उन्नतीस उत्तेजन देण्याच्या कामीं दाखवितील अशी आमची पूर्ण आशा आहे ईश्वर यांस चिरायू करो आणि सत्कार्याच्या कामीं आपला उदार आश्रय देण्याचे त्याच्या हृदयांत सदोदीत वागे. न. स.

हें पत्र आकोला येथें के० बा० खंडेराव बाळाजी यांचे "वऱ्हाडसमाचार" छापखान्यांत नारायण खंडेराव फडके यांनीं छापून प्रसिद्ध केलें.